

Drentse Zonneroute A37

Nota van Antwoord

30 maart 2022

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	5
1.1	Inleiding	5
1.2.	Ontvankelijkheid indieners	7
2	TOELICHTING TERUGKERENDE ONDERWERPEN	8
2.1	Zonnewand Parc Sandur/Erica	8
2.2	Landschap	8
2.3	Geluid	8
2.4	Soortenbescherming	9
3	SPECIFIEKE BEANTWOORDING ZIENSWIJZEN	10
3.1	OPIP 001	10
3.2	OPIP 002	11
3.3	OPIP 003	13
3.4	OPIP 004	13
3.5	OPIP 005	14
3.6	OPIP 006	16
3.7	OPIP 007	18
3.8	OPIP 008	20
3.9	OPIP 009	21
3.10	OPIP 010	22
3.13	OPIP 011	23
3.14	OPIP 012	24
3.15	OPIP 013	27
3.16	OPIP 014	27
3.17	OPIP 015	27
3.18	OPIP 016	29
3.19	OPIP 017	29
3.20	OPIP 018	32
3.21	OPIP 019	33

3.22	OPIP 020	33
3.23	OPIP 021	34
3.24	OPIP 022	34
3.25	OPIP 023	35
3.26	OPIP 024	39
3.27	OPIP 025	40
3.28	OPIP 026	40
3.29	OPIP 027	41
3.30	OPIP 028	41
3.31	OPIP 029	42
3.32	OPIP 030	42
3.33	OPIP 031	43
3.34	OPIP 032	44
3.36	OPIP 033	44
3.37	OPIP 034	45
3.38	OPIP 035	45
3.39	OPIP 036	46
3.40	OPIP 037	46
3.41	OPIP 038	47
3.42	OPIP 039	47
3.43	OPIP 040	48
3.44	OPIP 041	49
3.45	OPIP 042	49
3.46	OPIP 043	50
3.47	OPIP 044	50
3.48	OPIP 045	51
3.49	OPIP 046	51

4	DOORGEVOERDE WIJZIGINGEN	53
---	---------------------------------	-----------

4.1	Wijzigingen naar aanleiding van de zienswijzen	53
4.2	Ambtelijke wijzigingen	54

	Laatste pagina	55
--	----------------	----

	Bijlage(n)	Aantal pagina's
--	-------------------	------------------------

-

1

INLEIDING

1.1 Inleiding

Het ontwerp van het provinciaal inpassingsplan Drentse Zonneroute A37 heeft van 8 juli tot 9 september 2021 ter inzage gelegen. Eenieder is in de gelegenheid gesteld om zienswijzen in te dienen. Tijdens de termijn van de terinzagelegging zijn digitale bijeenkomsten georganiseerd.

Gedurende de ter inzage legging zijn 196 zienswijzen binnen gekomen, omdat veel daarvan over dezelfde punten gingen kunnen we spreken van 47 unieke zienswijzen. Daarnaast zijn er naar aanleiding van de zonneward bij Erika nog 1157 handtekeningen verzameld van mensen die hun bezwaar wouden uiten tegen de zonneward op deze locatie. Zie specifiek over deze zonneward hoofdstuk 2 van deze nota.

Onderstaand wordt een overzicht weergegeven van de binnengekomen zienswijzen. Om de privacy van indieners te beschermen zijn de zienswijzen geanonimiseerd.

Tabel 1.1 Nummering zienswijzen

Nummer indiener	Registratienummer	Datum zienswijze	Ingekomen op
OPIP 001	1	30 augustus 2021	1 september 2021
OPIP 002	2	23 augustus 2021	26 augustus 2021
OPIP 003	3	19 augustus 2021	24 augustus 2021
OPIP 004	4	30 augustus 2021	2 september 2021
OPIP 005	5	23 augustus 2021	23 augustus 2021
OPIP 006	6	18 augustus 2021	30 augustus 2021
OPIP 007	7	19 augustus 2021	23 augustus 2021
OPIP 008	8	24 augustus 2021	24 augustus 2021
OPIP 009	9	1 september 2021	1 september 2021
OPIP 010	10	16 augustus 2021	17 augustus 2021
OPIP 011	11	2 september 2021	3 september 2021
OPIP 012	12	6 september 2021	8 september 2021
OPIP 013	13	7 september 2021	7 september 2021
OPIP 014	14	10 september 2021	10 september 2021
OPIP 015	15	7 september 2021	8 september 2021
OPIP 016	16	7 september 2021	9 september 2021
OPIP 017	17	7 september 2021	9 september 2021
OPIP 018	18	9 september 2021	9 september 2021

Nummer indiener	Registratienummer	Datum zienswijze	Ingekomen op
OPIP 019	19	7 september 2021	9 september 2021
OPIP 020	20	8 september 2021	8 september 2021
OPIP 021	De nrs. 21 tot en met 65 zijn allen gericht tegen de Zonnewand. In OPIP 023 is een reactie gegeven op deze zienswijzen.	9 september 2021	10 september 2021
OPIP 022	66	6 september 2021	7 september 2021
OPIP 023	67	5 september 2021	7 september 2021
OPIP 024	68	16 augustus 2021	16 augustus 2021
OPIP 025	69	2 september 2021	6 september 2021
OPIP 026	70	15 juni 2021	15 juni 2021
OPIP 027	101	13 juli 2021	14 juli 2021
OPIP 028	-	24 juni 2021	24 juni 2021
OPIP 029	72	13 juli 2021	14 juli 2021
OPIP 030	73	16 juli 2021	16 juli 2021
OPIP 031	75	21 augustus 2021	25 augustus 2021
OPIP 032	74	15 juli 2021	16 juli 2021
OPIP 033	77	16 juli 2021	19 juli 2021
OPIP 034	78	10 augustus 2021	13 augustus 2021
OPIP 035	79	13 juli 2021	23 juli 2021
OPIP 036	80	1 augustus 2021	11 augustus 2021
OPIP 037	81	23 juli 2021	26 juli 2021
OPIP 038	82	1 augustus 2021	11 augustus 2021
OPIP 039	83	17 juli 2021	27 juli 2021
OPIP 040	84	1 augustus 2021	11 augustus 2021
OPIP 041	85	26 juli 2021	2 augustus 2021
OPIP 042	86	1 augustus 2021	11 augustus 2021
OPIP 043	87	1 augustus 2021	11 augustus 2021
OPIP 044	88	28 juli 2021	3 augustus 2021
OPIP 045	89	1 augustus 2021	11 augustus 2021
OPIP 046	90	28 juli 2021	3 augustus 2021
OPIP 047	91	17 maart 2022	17 maart 2022

In hoofdstuk 2 van deze nota van antwoord zijn de meest terugkerende onderwerpen in de zienswijzen toegelicht. In hoofdstuk 3 van deze nota van antwoord zijn de ingediende zienswijzen samengevat en per onderdeel van een reactie voorzien. Er is tevens aangegeven of en hoe met de zienswijzen rekening is gehouden. In hoofdstuk 4 zijn de alle doorgevoerde wijzigingen terug te vinden.

1.2. Ontvankelijkheid indieners

Zoals opgemerkt in de vorige paragraaf heeft het ontwerp-inpassingsplan met ingang van 6 juli tot en met 9 september 2021 ter inzage gelegen. Gedurende die termijn kon eenieder een zienswijze tegen het ontwerp-inpassingsplan kenbaar maken. De openbare kennisgeving over de terinzagelegging van de het ontwerp-inpassingsplan heeft plaatsgevonden middels:

- publicatie op de website www.overheid.nl (provinciaal blad);
- publicatie op www.provincie.drenthe.nl/diversen/drentse-zonneroute/@139045/ontwerp-provinciaal/.
<https://www.provincie.drenthe.nl/diversen/drentse-zonneroute/@139045/ontwerp-provinciaal/>
- publicatie in de Emmer Courant, de Hoozeveensche Courant en de Coevorder Courant.

De indieners met de nummers OPIP 026, OPIP 028 en OPIP 047 hebben hun zienswijze niet binnen de gestelde termijn ingediend, maar volledigheidshalve hebben wij deze zienswijzen wel van een reactie voorzien. De overige indieners hebben hun zienswijze op tijd ingediend en zijn ontvankelijk verklaard.

TOELICHTING TERUGKERENDE ONDERWERPEN

2.1 Zonnewand Parc Sandur/Erica

In een groot aantal zienswijzen is naar voren gekomen dat er bezwaren zijn tegen de zonnewand aan de noordzijde van de A37 ter hoogte van Parc Sandur/Erica. Dat de zonnewand het uitzicht zal beperken en voor een geluidstoename zal zorgen, zijn veelgebruikte argumenten. In het kader van dit proces wordt eraan gehecht dat de zonneroute kan rekenen op draagvlak in de omgeving. Om die reden hebben de ingediende zienswijzen aanleiding gegeven om nogmaals naar het plan te kijken.

Dit heeft uiteindelijk als resultaat gehad dat is besloten om de zonnewand ter hoogte van Parc Sandur/Erica niet op te nemen in de definitieve versie van het provinciaal inpassingsplan. In plaats van de zonnewand, worden zonnepanelen in lijnopstelling geplaatst.

2.2 Landschap

Een tweede onderwerp dat geregeld terugkeert in diverse zienswijzen, ziet op de landschappelijke inpassing van de Drentse Zonneroute A37. Indieners geven bijvoorbeeld aan dat de zonnepanelen een negatief effect hebben op het open Drentse landschap. Daar wordt in algemene zin het volgende over opgemerkt.

De landschappelijke inpassing van de Drentse Zonneroute A37 is een aspect waar de nodige aandacht naar is uitgegaan. In het beeldkwaliteitsplan 'Drentse Zonneroute A37' is uiteen gezet hoe de landschappelijke inpassing van de Drentse Zonneroute plaatsvindt. Daarin komt naar voren dat het voornemen van de Drentse Zonneroute A37 is afgestemd op het landschap (en de landschapstypen die langs de A37 voorkomen). De basis van de Drentse Zonneroute A37 wordt gevormd door een grondtoon van aaneengesloten lijnen van zonnepanelen. De lange lijnen van de rijen zonnepanelen parallel aan de snelweg zorgen voor eenheid en een eenduidige overgang van snelweg naar landschap. Automobilisten kijken er overheen en blijven het landschap ervaren. De provincie is op basis van het beeldkwaliteitsplan en hetgeen zoals hiervoor genoemd van mening dat de Drentse Zonneroute zorgvuldig is ingepast in het landschap. Om te waarborgen dat (wanneer de Drentse Zonneroute gerealiseerd wordt) de uitgangspunten over de landschappelijke inpassing in het beeldkwaliteitsplan in acht genomen worden, is het beeldkwaliteitsplan onderdeel gemaakt van de planregels (zie artikel 8.1.2). Het beeldkwaliteitsplan geldt als toetsingskader voor elke omgevingsvergunningaanvraag voor het bouwen van (delen van) de Drentse Zonneroute A37.

2.3 Geluid

Een derde aspect waar in de zienswijzen geregeld zorgen over worden uitgesproken, betreft de onzekerheid wat de Drentse Zonneroute A37 doet met het geluid van het wegverkeer. Daar wordt bij opgemerkt dat voor het thema geluid onderzoek is gedaan naar de mogelijke geluideffecten door de realisatie van de Drentse Zonneroute (zie paragraaf 4.4 van de toelichting op het ontwerp-provinciaal inpassingsplan). Er bestaan geen specifieke wettelijke normen voor het toetsen van het voornemen van het realiseren van zonne-energie met betrekking tot het aspect geluid, maar er moet wel beoordeeld worden of er sprake is van een goede ruimtelijke ordening dan wel een aanvaardbaar woon- en leefklimaat.

Met betrekking tot de zonneward is uit de modelberekeningen gebleken dat het akoestisch effect achter de zonneward (dus aan de zijde waar géén zonnepanelen zitten) afneemt met meer dan 6 dB tot op meer dan 300 m. Daar waar de zonnepanelen zich op de zonneward bevinden, wordt het geluid weerkaatst naar de overkant. Daar zijn tot 300 m toenames van maximaal 2 dB zijn berekend. Op locaties waar geen zonnewanden komen, maar enkel zonnepanelen, zijn maximale toenames berekend van 0,3 dB of minder. Dit geldt zowel voor de situatie waarin zowel in de middenberm als buitenberm zonnepanelen komen en de situatie waarin alleen in de buitenberm zonnepanelen komen. Toenames tot 0,3 dB zijn niet hoorbaar en daarmee verwaarloosbaar. Voor het thema geluid is op basis hiervan geconcludeerd dat er met de realisatie van de Drentse Zonneroute A37 nog steeds sprake is van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat.

Aanvullend wordt opgemerkt dat uit recent TNO-onderzoek¹ eveneens naar voren komt dat zonnepanelen in de berm tot zeer kleine effecten leiden op de geluidsoverdracht vanaf de snelweg naar de omgeving. Afhankelijk van de hoogte en hellingshoek van de zonnepanelen leidt dit tot een kleine geluidsreductie of tot een kleine toename van geluid. De effecten zijn zo klein dat dit niet hoorbaar is met het menselijk oor. Het genoemde TNO-onderzoek is generiek van opzet en niet specifiek toegespitst op de A37, maar de varianten 7 en 11 lijken erg op de situatie van de Drentse Zonneroute A37 en de conclusies van die varianten ondersteunen de conclusies uit het verrichte akoestisch onderzoek in het kader van de Drentse Zonneroute A37.

2.4 Soortenbescherming

Een onderwerp dat enkele malen terugkeert in de zienswijzen betreft de zorgen over mogelijke negatieve effecten op de aanwezige biodiversiteit in de bermen. Ondanks dat de plaatsing van de zonnepanelen effect heeft op de oppervlakte bermen, zijn er geen aanwijzingen dat er een dusdanige verstoring van het ecologische evenwicht plaatsvindt die een vaststelling van het inpassingsplan in de weg staat. Op plekken waar ruimte is voor groen gaan we inzetten op een kwaliteitsverbetering. Voor de soorten waar naar verwachting effecten optreden worden mitigerende maatregelen en eventueel benodigde vervolgonderzoeken benoemd per soortgroep

¹ TNO, 2021, Metingen en berekeningen van het effect van zonnevelden op weg- en railverkeersgeluid Onderzoeksfases A,B, en C.

SPECIFIEKE BEANTWOORDING ZIENSWIJZEN

Alle binnengekomen zienswijzen zijn genummerd zoals in hoofdstuk 1 is weergegeven. In dit hoofdstuk worden de binnengekomen zienswijzen op het Ontwerp provinciaal inpassingsplan per indiener behandeld.

3.1 OPIP 001

Onderdeel a

Samenvatting	Binnen de grenzen van het PIP Drentse Zonneroute A37 bevinden zich twee hoogspanningsverbindingen met bijbehorende belemmerde strook die in eigendom en beheer van indiener zijn: - gecombineerde 380/110 kV hoogspanningsverbinding Zwolle-Meeden; - ondergrondse 110 kV Bargermeer-Klazienaveen Zwet. De aanwezigheid van deze verbindingen kan beperkingen opleveren voor het gebruik van de gronden (zoals veiligheid van personen en goederen, veiligheidsafstanden, bereikbaarheid van de hoogspanningsverbindingen, leveringszekerheid en benodigde ruimte voor het uitvoeren van onderhouds- en herstelwerkzaamheden). Gelet op het voorliggende plan lijken er knelpunten te zijn/ontstaan ter hoogte van de bestaande verbindingen, ter plaatse van: - afslag Oosterhesselen (tussen Mast 102-104); - nabij Hmp 21.5 (tussen mast 109-110); - knooppunt Holsloot (tussen mast 111-114); - nabij Hmp 25.1 (tussen mast 117-118); - noordzijde tussen Hmp 36.7 en 38.2 (hoogspanningskabels tussen de A37 en De Streek). Indiener geeft aan dat getoetst moeten worden of het niet strijdig is vanuit het oogpunt veiligheid, bereikbaarheid en ongestoord functioneren en verzoekt om hiervoor een e-mail te sturen naar 'e-mailadres' om de mogelijkheden te bespreken en eventueel nog mee te kunnen nemen in voorliggend plan.
Reactie op zienswijze	De Wet ruimtelijke ordening (artikel 3.26 lid 3 Wro) geeft de mogelijkheid om in het provinciale inpassingsplan te bepalen dat vigerende bestemmingsplannen hun werking - deels - behouden. Hieraan is voor het grootste gedeelte van het plangebied uitvoering gegeven in artikel 9.1 van de regels van het provinciaal inpassingsplan. Het voorliggend provinciaal inpassingsplan is voor dat deel een zogenaamd facetbesluit of facetherziening, waarbij enkel het realiseren van zonnepanelen/zonnewanden en bijbehorende gebouwen/bouwwerken mogelijk wordt gemaakt. In artikel 9.1 van de planregels is geregeld dat de bestemmingsplannen zoals opgenomen in tabel 2.1 van de planregels, voor zover niet strijdig met het PIP, hun werking behouden. Voor zover het specifiek gaat over de bescherming van de door indiener genoemde hoogspanningsverbindingen, wordt opgemerkt dat deze reeds beschermd worden (en dus beschermd blijven) door de vigerende bestemmingsplannen. Als voorbeeld wijzen wij op het bestemmingsplan Buitengebied van de gemeente Coevorden, waar de hoogspanningsverbinding bij knooppunt Holsloot beschermd wordt conform de dubbelbestemming Leiding - Hoogspanningsverbinding (artikel 28 van de planregels). Bij het realiseren van de Drentse Zonneroute A37 zullen logischerwijs de bepalingen in de bestemmingsplannen (en dus ook de bepalingen die tot doel hebben om de hoogspanningsverbindingen te beschermen) in acht genomen moeten worden.
Wijzigingen	Geen

Onderdeel b

Samenvatting	Indiener werkt samen met Enexis Netbeheer aan een project voor de realisatie van een nieuw 380/110/20 kV hoogspanningsstation aan de noordkant van de A37, ter hoogte van de afslag Veenoord. Aan de bestaande 380/110 kV hoogspanningsverbinding vindt op dat deel ook een aanpassing plaats tussen de masten 116-121 (nabij Hmp25.1). Indiener geeft aan dat vanuit de projectorganisatie reeds contact wordt onderhouden met Rijkswaterstaat (RWS) over de relatie tussen beide projecten. Het plangebied van de zonneroute volgt op deze plek de grond die in eigendom is van de Staat (perceel bekend als Sleen, sectie S, nummer 389). Een deel ligt daarmee in het projectgebied en onder de bestaande hoogspanningsverbinding. De aanduidingsregels in de 'overige zone - zonneroute' (artikel 8.1) bieden ruimte voor bouwwerken en zullen derhalve naar alle waarschijnlijkheid geen beperkingen opleveren voor de realisatie van een hoogspanningsverbinding. Indiener geeft aan dat RWS onlangs in een overleg heeft aangegeven dat het perceel ter hoogte van mast 118 vooralsnog niet met zonnepanelen wordt ingericht, vanwege de ongunstige noordwaartse ligging en het talud ter plekke. Indiener geeft aan dat, als het inderdaad de intentie is om daar geen zonnepanelen te plaatsen, dit voor de aanpassingen aan de bestaande en de nieuw te realiseren verbindingen geen belemmering op dat perceel gaat vormen. Indiener vraagt zich dan wel af of het noodzakelijk is dat dit perceel dan nog meegenomen dient te worden in voorliggend plan. Immers in het kader van een goede ruimtelijke ordening wil je niet meer belemmeren/mogelijk maken dan voor de uitvoering van het plan noodzakelijk.
Reactie op zienswijze	In het beeldkwaliteitsplan is weergegeven waar de zonnepanelen geplaatst worden en op basis van het Provinciaal Inpassingsplan is het planologisch mogelijk gemaakt om ter hoogte van de mast 118 zonnepanelen te plaatsen. Het is juist dat Rijkswaterstaat in onderling overleg heeft aangegeven dat het vooralsnog niet voornemens is om het perceel ter hoogte van mast 118 te gebruiken om zonnepanelen te plaatsen. Deze visie heeft RWS nog steeds.
Wijzigingen	Geen

Onderdeel c

Samenvatting	Indiener geeft aan dat in de toelichting het volgende staat beschreven: Bij aanvraag van de omgevingsvergunning bouwen worden gegevens van de betreffende netwerkbeheerder overlegd, waaruit blijkt dat aansluiting op het netwerk en het transport van stroom mogelijk is. Deze voorwaarde is niet geborgd in de planregels van artikel 8. Indiener verzoekt om de voorwaarde met betrekking tot de beschikbare netcapaciteit op te nemen in de planregels.
Reactie op zienswijze	De voorwaarde zoals voorgesteld door indiener van de zienswijze wordt overgenomen. In de regels van het vast te stellen inpassingsplan is geborgd dat bij een concreet bouwplan moet worden aangetoond dat op het net capaciteit beschikbaar is.
Wijzigingen	Naar aanleiding van deze zienswijze is het provinciaal inpassingsplan als volgt gewijzigd: Aan artikel 8.1.2, onder d, is toegevoegd: <i>'4. de aanvrager gegevens van de betreffende netwerkbeheerder overlegt, waaruit blijkt dat aansluiting op het netwerk en het transport van stroom mogelijk is.'</i>

3.2 OPIP 002

Onderdeel a

Samenvatting	Indiener maakt bezwaar tegen de zonneroute. Indiener geeft aan dat flora en fauna rust geven wanneer indiener op de A37 rijdt en dat het plaatsen van zonnepanelen het open landschap bederft.
Reactie op zienswijze	In het beeldkwaliteitsplan is stilgestaan bij de landschappelijke inpassing van de Drentse Zonneroute. Daarin komt naar voren dat het voornemen van de Drentse Zonneroute A37 is afgestemd op het landschap (en de landschapstypen die langs de A37 voorkomen). De basis van de Drentse Zonneroute A37 wordt gevormd door een grondtoon van aaneengesloten lijnen van zonnepanelen. De lange lijnen van de rijen zonnepanelen parallel aan de snelweg zorgen voor eenheid en een eenduidige overgang van snelweg naar landschap.

Samenvatting	Indiener maakt bezwaar tegen de zonneroute. Indiener geeft aan dat flora en fauna rust geven wanneer indiener op de A37 rijdt en dat het plaatsen van zonnepanelen het open landschap bederft.
	Automobilisten kijken er overheen en blijven het landschap ervaren. Om deze redenen is de provincie van mening dat de Drentse Zonneroute het open landschap niet bederft. De uitgangspunten in het beeldkwaliteitsplan zijn geborgd doordat zij onderdeel zijn van de planregels (zie artikel 8.1.2). Het Beeldkwaliteitsplan geldt als toetsingskader voor elke omgevingsvergunningaanvraag voor het bouwen van (delen van) de Drentse Zonneroute A37.
Wijzigingen	Geen

Onderdeel b

Samenvatting	Indiener geeft aan dat het plaatsen van zonnepanelen het leven in de bermen van de A37 verstoort, waar nu talloze bloemen, insecten en dieren aanwezig zijn, zowel boven- als ondergronds. Er vindt dan verstoring van het ecologisch evenwicht plaats.
Reactie op zienswijze	Er is een bureaustudie gedaan en er heeft een veldbezoek plaatsgevonden om de aanwezigheid van de beschermde flora en fauna in of rondom het plangebied te beoordelen (zie bijlage II van de toelichting op de planregels). Per soortgroep zijn de waarnemingen, effecten en conclusies beschreven. In zijn algemeenheid kan gesteld worden dat de plaatsing van de zonnepanelen effect heeft op de oppervlakte bermen. Toch blijven er ook aanzienlijke delen van de bermen open, waar ingezet wordt op het verbeteren van de ecologisch kwaliteit door een goede inrichting en beheer. Voor de soorten waar als gevolg van de Drentse Zonneroute A37 effecten optreden, zijn de vereiste vervolgstappen/maatregelen (de mitigerende maatregelen alsmede de eventueel benodigde vervolgonderzoeken) benoemd per soortgroep. Om te waarborgen dat de maatregelen daadwerkelijk genomen worden op het moment dat de zonneroute gerealiseerd wordt, wordt er tijdens de uitvoering gewerkt conform een ecologisch werkprotocol. Daarnaast geldt altijd de (reguliere) zorgplicht op grond van artikel 1.11 lid 1 en 2 van de Wet natuurbescherming. Dit betekent dat er nu, maar ook tijdens de werkzaamheden gedaan moet worden wat redelijkerwijs mogelijk is om schadelijke effecten op soorten zoveel mogelijk te voorkomen. Om deze redenen is de provincie van mening dat er vooralsnog geen aanwijzingen zijn dat er een dusdanige verstoring van het ecologische evenwicht plaatsvindt die aan de vaststelling van het inpassingsplan in de weg staat.
Wijzigingen	Geen

Onderdeel c

Samenvatting	Indiener geeft aan dat 'geanonimiseerd' van Vereniging Nederlands Cultuurlandschap, die zich inzet voor het behoud en beheer van het Nederlands landschap, voorliggende punten onderschrijft. VNC is tegen de bouw van de zonnepanelen in waardevolle landschappen en geeft aan dat het plaatsen van zonnepanelen op landbouwgrond en bermen niet de oplossing is voor het energieprobleem. Als oplossing draagt indiener aan dat zonnepanelen op de daken van VNC kunnen worden geplaatst, waarbij meteen de asbestgolfplaten op de boerderijen verwijderd kunnen worden.
Reactie op zienswijze	De opgave die Nederland heeft met betrekking tot grootschalige elektriciteitsopwekking op land (tenminste 35 TWh in 2030) is aanzienlijk. De provincie Drenthe hecht om die reden veel waarde aan zonnepanelen op daken om zonne-energie op te wekken en denkt graag met indiener mee over het realiseren van zonnepanelen op de daken van VNC. Om invulling te geven aan deze aanzienlijke opgave is het echter niet voldoende om zonnepanelen op daken te realiseren, maar zijn ook grootschalige zonne- en windparken nodig en projecten zoals de Drentse Zonneroute A37 zijn dus van groot belang. Bijkomend voordeel van het plaatsen van zonnepanelen is dat er sprake is van dubbel ruimtegebruik. Door zonnepanelen te combineren met de functie infrastructuur hoeven er minder zonnepanelen in het landschap geplaatst te worden. In het kader van het realiseren van de Drentse Zonneroute A37 wordt nog opgemerkt dat er geen landbouwgrond verloren gaat. In het beeldkwaliteitsplan zijn de uitgangspunten voor een goede landschappelijke inpassing van de zonneroute opgenomen. De uitgangspunten in het Beeldkwaliteitsplan zijn geborgd doordat zij onderdeel zijn van de planregels (zie artikel 8.1.2). Het beeldkwaliteitsplan geldt als toetsingskader voor elke omgevingsvergunningaanvraag voor het bouwen van (delen van) de Drentse Zonneroute A37.

Wijzigingen	Geen
-------------	------

3.3 OPIP 003

Onderdeel a

Samenvatting	Indieners geven aan geschrokken te zijn van de voorziene zonnewand van 6m hoog bij Parc Sandur. De zonnewand ontnemt indieners het vrije uitzicht over de landerijen. Indieners geven aan dat het landschappelijke karakter van de omgeving verloren gaat door de zonnewand en dat dit de zoveelste maatregel is die het landschap vervuult (naast windmolens aan de horizon).
Reactie op zienswijze	In een groot aantal zienswijzen zijn bezwaren geuit tegen de zonnewand ter hoogte van Parc Sandur/Erica. In essentie maken deze indieners zich zorgen over de gevolgen van de zonnewand voor het vrije uitzicht en vrezen zij meer geluidsoverlast. We hechten eraan dat de Drentse zonneroute kan rekenen op draagvlak vanuit de omgeving. Het feit dat zoveel mensen in gemeente Emmen vrezen voor de gevolgen van de zonnewand voor de persoonlijke woonomgeving weegt daarom zwaar. Ook het gegeven dat de gemeente Emmen zich achter de bezwaren schaart, is daarbij van belang. De ingebrachte zienswijzen hebben daarom aanleiding gegeven nogmaals kritisch te kijken naar de vraag of de zonnewand ter hoogte van Parc Sandur/Erica in het plan moet worden opgenomen. Een belangrijk element van deze afweging is dat de zonneroute ook zonder zonnewand Parc Sandur/Erica uitvoerbaar is. Er zijn ook andere inrichtingen denkbaar waarbij geen zonnewand hoeft te worden opgericht. Om die reden worden de ingebrachte zienswijzen op dit punt overgenomen en wordt de zonnewand bij Erica geschrapt uit de plannen. In plaats van de zonnewand, worden op deze locatie zonnepanelen in lijnopstelling geplaatst. De gevreesde effecten die indieners verwachten als gevolg van de zonnewand zullen vanwege het verwijderen daarvan niet optreden.
Wijzigingen	Naar aanleiding van onder meer deze zienswijze zijn er wijzigingen doorgevoerd in het beeldkwaliteitsplan en de toelichting. Daarnaast is er een oplegnotitie opgesteld, waarin is beoordeeld wat het verwijderen van de zonnewand ter hoogte van Parc Sandur/Erica betekent voor de resultaten van eerder uitgevoerde onderzoeken. In die oplegnotitie is geconcludeerd dat de wijziging geen gevolgen heeft voor de conclusie dat er geen sprake is van aanzienlijke milieueffecten. Voor een compleet overzicht van de wijzigingen als gevolg van het verwijderen van de zonnewand ter hoogte van Parc Sandur/Erica wordt verwezen naar hoofdstuk 4 van deze nota.

Onderdeel b

Samenvatting	Indieners geven aan voorstander te zijn van zonne-energie, maar dat er voldoende ruimte is op bedrijfspanden, schuren en woningen. Een zonnewand is volgens indieners niet nodig.
Reactie op zienswijze	De opgave die Nederland heeft met betrekking tot grootschalige elektriciteitsopwekking op land (tenminste 35 TWh in 2030) is aanzienlijk. Projecten zoals de Drentse Zonneroute A37 zijn van groot belang om dergelijke doelen te halen. Deze doelen zullen logischerwijs niet enkel behaald worden door een project als de Drentse Zonneroute A37; ook particuliere initiatieven leveren een essentiële bijdrage. De provincie Drenthe hecht veel waarde aan zonnepanelen op daken om zonne-energie op te wekken en denkt graag mee met particuliere initiatiefnemers voor het verwezenlijken van zonnepanelen op bijvoorbeeld bedrijfspanden, schuren en woningen.
Wijzigingen	Geen

3.4 OPIP 004

Onderdeel a

Samenvatting	Indiener geeft aan dat uit een risicoanalyse moet blijken dat een zonnepark geen negatief effect heeft op de hoofdweginfrastructuur d.m.v. een vereiste EMC(elektromagnetische compatibiliteit)-berekening. Het gaat met name om de weerstandsbeïnvloeding (geen aardingen/aansluitpunten in de buurt van het spoor cf. RLN00398) en diverse aspecten met betrekking tot aansluiting op het hoogspanningsnet (RLN00398). Indiener
--------------	---

	geeft aan dat ook voor de weerkaatsing van licht van zonnepanelen aangetoond dient te worden dat aanwezige seinen niet 'overstraald' kunnen worden door lichtweerkaatsing door de zonnepanelen. Indiener verzoekt deze risico's te laten berekenen en de uitkomsten voor de start van de realisatie met indiener te delen.
Reactie op zienswijze	In algemene zin wordt allereerst opgemerkt dat hoe groter de afstand tussen de zonnepanelen en seinen is, hoe kleiner de impact is. Daar waar een spoorweg de zonneroute kruist, is de afstand tussen de zonnepanelen en de (de seinen van de) spoorweg is dusdanig groot dat de impact klein zal zijn. Desondanks zal de toekomstige exploitant rekening moeten houden met eventuele invloed van de zonnepanelen op de omgeving en zal hij voor de start van de werkzaamheden contact opnemen met ProRail om in overleg te treden over de door ProRail gestelde risico's.
Wijzigingen	Geen

Onderdeel b

Samenvatting	Indiener wijst op de beperkingengebieden, zoals vermeld in artikel 21 Besluit hoofdspoorweginfrastructuur en in Regeling omgevingsregime hoofdspoorwegen. Binnen deze beperkingengebieden is voor te verrichten activiteiten op grond van artikel 19 Spoorwegwet een vergunning van ProRail vereist. Indiener geeft aan dat uit een risicoanalyse moet blijken dat een zonnepark geen negatief effect heeft op de hoofdweginfrastructuur d.m.v. een vereiste EMC (elektromagnetische compatibiliteit)-berekening. Het gaat met name om de weerstandsbeïnvloeding (geen aarding/aansluitpunten in de buurt van het spoor cf. RLN00398) en diverse aspecten met betrekking tot aansluiting op het hoogspanningsnet (RLN00398). Indiener geeft aan dat ook voor de weerkaatsing van licht van zonnepanelen aangetoond dient te worden dat aanwezige seinen niet 'overstraald' kunnen worden door lichtweerkaatsing door de zonnepanelen. Indiener verzoekt deze risico's te laten berekenen en de uitkomsten voor de start van de realisatie met indiener te delen.
Reactie op zienswijze	In de uitvoeringsfase dient de marktpartij zorg te dragen dat voldaan wordt aan alle wet- en regelgeving en alle benodigde vergunningen verkregen zijn. Wanneer voor de Drentse Zonneroute A37 activiteiten worden uitgevoerd in de door indiener genoemde beperkingengebieden, zal, indien nodig, een vergunning op grond van artikel 19 Spoorwegwet aangevraagd moeten worden. ProRail beoordeelt of het plan invloed heeft de betrouwbaarheid, de beschikbaarheid, de onderhoudbaarheid en de veiligheid van de spoorweginfrastructuur. Gelet op de redelijke afstand tussen de zonnepanelen en het spoor, denkt de provincie dat het verkrijgen van een dergelijke vergunning in de lijn der verwachting ligt. Daar wordt wel bij opgemerkt dat het aan ProRail is om te beoordelen of de vergunning uiteindelijk daadwerkelijk verleend kan worden. Wij treden graag met ProRail in gesprek over de haalbaarheid van het verkrijgen van een dergelijke vergunning.
Wijzigingen	Geen

3.5 OPIP 005

Onderdeel a

Samenvatting	Indiener geeft aan dat een zonnepaneel het gehele jaar, 's nachts en 5 maanden per jaar, geen of weinig stroom levert. Een zonneakker met een lengte van 42 km en een oppervlakte van 200 ha is niet economisch rendabel vanwege het hoge stroomverlies, hoge kabelkosten en hogere kosten transformatoren. Indiener verzoekt de economische uitvoerbaarheid en exploitatiestudie te onderzoeken en op te nemen in het provinciaal inpassingsplan.
Reactie op zienswijze	In hoofdstuk 6 van de toelichting op de planregels is de economische uitvoerbaarheid beschreven. Vooropgesteld dient te worden dat een exploitatieplan (als bedoeld in artikel 6.12 lid 1 van de Wet ruimtelijke ordening) niet vereist is. Een uitgebreide exploitatiestudie, zoals indiener verzoekt, acht de provincie daarom niet noodzakelijk. Voor het overige is het belangrijk om op te merken dat de gronden reeds in eigendom zijn van Rijkswaterstaat, zodat er geen gronden verworven hoeven te worden. Marktpartijen worden via een openbare marktbenadering (aanbesteding, concessie of gronduitgifte) betrokken. De economische haalbaarheid (daaronder begrepen de hoeveelheid op te wekken zonne-energie) is een af te wegen factor geweest bij het opstellen van het beeldkwaliteitsplan. De daarin beschreven opstellingen van de zonnepanelen (lijnopstelling, vlakopstelling en zonneward) zijn zo ingericht dat zij economisch rendabel zijn.
Wijzigingen	Geen

Onderdeel b

Samenvatting	Indiener geeft aan dat bij het aspect 'Verkeersveiligheid' is uitgegaan van een weg met een limiet van 120 km/u, terwijl de A37 een maximumsnelheid van 130 km/u kent.
Reactie op zienswijze	In de notitie Verkeersveiligheid is voor het bepalen van de uitgangspunten (zoals de obstakelvrije zone, afstand tot de geleiderail etc.) uitgegaan van een ontwerpsnelheid van 120 km/h. Bij de beoordeling van de verkeersveiligheid in het kader van het veilig inrichten van bermen wordt conform de richtlijnen standaard gerekend met de ontwerpsnelheid. De ontwerpsnelheid zegt verder niets over welke snelheidslimiet er daadwerkelijk wordt ingesteld op de betreffende weg, maar is een (standaard) ontwerpcriterium die als grondslag dient voor de dimensionering. Bij een ontwerpsnelheid van 120 km/h behoort een maximumsnelheid van 130 km/h.
Wijzigingen	Geen

Onderdeel c

Samenvatting	Indiener geeft aan dat bij het aspect 'Verkeersveiligheid' niet vermeld is dat, onafhankelijk van de gekozen opstelling van de zonnepanelen, deze langs het traject een continue obstakel vormen. Indiener verwijst naar SWOV rapport 'Veilige bermen langs autosnelwegen: obstakelvrije zone, geleiderails of beide?' uit 2017 en geeft aan dat hierin de volgende adviezen staan: 1 wanneer zich continue obstakels in de berm bevinden die niet zijn te verleggen (bijvoorbeeld een kanaal), is een flexibele afschermingsconstructie met vluchtzone een logische keuze. Sanering van obstakels in de vluchtzone is dan nog wel nodig; 2 een obstakelvrije ruimte van 14.5 m voor 130 km/u-wegen. Indiener geeft aan de zonneroute als een 'tunnel' te zien, waar men bij calamiteiten geen kant op kan door de onafgebroken opstelling van de zonnepanelen. Indiener verzoekt het provinciaal inpassingsplan aan te passen met een analyse van scenario's van ongevallen, het vergroten van obstakelvrijezones, vluchtzones en een veiligheidsbeheerplan.
Reactie op zienswijze	Het ontwerp van de Drentse Zonneroute A37 is voor de verkeersveiligheid getoetst aan de kaders 'Richtlijn Ontwerp Auto(snel)wegen 2019 (ROA 2019) en ROA Veilig Inrichting van Bermen (ROA VIB)'. Deze toetsing komt ook terug in paragraaf 4.11.2 van de toelichting van het provinciaal inpassingsplan. Op grond daarvan is geconstateerd dat de inrichting van de buiten- en middenberm valt binnen deze kaders van de ROA. Het aspect verkeersveiligheid vormt daarom geen belemmering voor de voorgenomen ontwikkeling.
Wijzigingen	Geen

Onderdeel d

Samenvatting	Indiener geeft aan dat voor de aanleg van de A37 tussen Hoogeveen en Holsloot is gekozen voor een landschappelijk ontwerp. Dit ontwerp is passend voor Drenthe, want naast het mooie open landschap zijn er gevarieerde kleurrijke bermen in alle jaargetijden. Indiener geeft aan dat de boeren extra land hebben moeten afstaan aan de overheid om deze weg te realiseren en dat dezelfde overheid nu het land wil benutten voor andere doeleinden, namelijk Hernieuwbare energie op rijksgrond.
Reactie op zienswijze	De zonneroute wordt gerealiseerd op de bermen van langs de A37. Deze gronden worden nog steeds gebruikt als berm met daarop zonnepanelen. Van gebruik voor andere doeleinden is dan ook geen sprake, maar juist van een dubbele benutting van de gronden.
Wijzigingen	Geen

Onderdeel e

Samenvatting	Indiener geeft aan dat, ondanks een evenwichtige landschappelijke inpassing van de zonneroute, de snelweg niet meer aantrekkelijk in het omliggende landschap ligt. Het verandert in een monotone weg met dezelfde langgekleurde banen parallel aan weg, ongeacht welk jaargetijde. Indiener stelt dat de weg daarmee niet meer geldt als 'visitekaartje' van Drenthe.
Reactie op zienswijze	In het beeldkwaliteitsplan is stilgestaan bij de landschappelijke inpassing van de Drentse Zonneroute. Daarin komt naar voren dat het voornemen van de Drentse Zonneroute A37 is afgestemd op het landschap (en de landschapstypen die langs de A37 voorkomen). De basis van de Drentse Zonneroute A37 wordt gevormd door

	een grondtoon van aaneengesloten lijnen van zonnepanelen. De lange lijnen van de rijen zonnepanelen parallel aan de snelweg zorgen voor eenheid en een eenduidige overgang van snelweg naar landschap. Automobilisten kijken er overheen en blijven het landschap ervaren. De uitgangspunten in het beeldkwaliteitsplan zijn geborgd doordat zij onderdeel zijn van de planregels (zie artikel 8.1.2); het beeldkwaliteitsplan geldt als toetsingskader voor elke omgevingsvergunningaanvraag voor het bouwen van (delen van) de Drentse Zonneroute A37. Wij delen de visie dat de weg daarmee niet meer geldt als 'visitekaartje' van Drenthe niet. Vanwege de landschappelijke inpassing van het ontwerp is de provincie van mening dat de weg ook na realisatie van de zonneroute nog steeds als visitekaartje geldt voor de provincie.
Wijzigingen	Geen

Onderdeel f

Samenvatting	Indiener geeft aan dat het provinciebestuur verschillende zienswijzen hanteert: A37 versus N34. Voor wat de verdubbeling van de N34 betreft wordt er gesproken over 'zo zorgvuldig mogelijk in het landschap dienen te worden ingepast'. Voor de A37 geldt dat het hier gaat om een reeds in het landschap aangepaste weg. Nu zal de landschappelijke karakteristieke openheid verloren gaan met de realisatie van de zonneroute.
Reactie op zienswijze	Dat de verdubbeling van de N34 anders wordt beoordeeld dan de zonneroute langs de A37, hangt samen met de verschillende karaktereigenschappen van de projecten. In het kader van de Drentse Zonneroute A37 wordt de infrastructuur immers niet aangepast, maar worden gronden die reeds in het bezit zijn van de rijksoverheid (de bermen langs de A37) benut voor het opwekken van zonne-energie. Voor wat betreft de karakteristieke openheid is reeds opgemerkt dat automobilisten er overheen kijken en het landschap blijven ervaren. Derhalve deelt de provincie de mening niet dat de karakteristieke openheid verloren gaat met de realisatie van de zonneroute.
Wijzigingen	Geen

Onderdeel g

Samenvatting	Indiener verzoekt het provinciaal inpassingsplan aan te passen met: 1 een onderzoek automobilist als gebruiker (belastingbetaler) naar de belevingswaarde nu en straks na realisatie van de zonneroute; 2 onderzoek acceptatie bevolking Drenthe voor de zonneroute.
Reactie op zienswijze	De provincie Drenthe hecht veel waarde aan de procesparticipatie van omwonenden. Voor de Drentse Zonneroute A37 is een intensief procesparticipatietraject doorlopen, waarbij burgers hebben meegedacht in het ontwerp. Al in een vroeg stadium is een aantal bijeenkomsten georganiseerd met omwonenden van de A37, waar veel waardevolle opmerkingen en ideeën uit naar voren kwamen. Een belangrijk onderdeel van dat participatietraject was de acceptatie en de belevingswaarde van de omwonenden. In december 2020 heeft er bijvoorbeeld een informatieavond plaatsgevonden, waar de 3D-visualisatie gepresenteerd werd. In een daaropvolgende informatieavond zijn de omwonenden tevens in de gelegenheid gesteld om vragen te stellen en het gesprek aan te gaan over de beelden in de 3D-visualisatie. Om deze reden wordt geconcludeerd dat het aanwezige draagvlak voldoende is onderzocht en wordt niet verwacht dat een onderzoek naar de belevingswaarde voor de automobilist wezenlijk nieuwe inzichten naar voren zal brengen.
Wijzigingen	Geen

3.6 OPIP 006

Onderdeel a

Samenvatting	Indiener geeft aan het BKP als onvoldoende toetsbaar te beschouwen, omdat er te veel onvoorziene onderdelen ontbreken. Indiener verzoekt het BKP aan te passen, rekening houdend met bovenstaande kanttekening. Tevens verzoekt indiener bij verdere uitwerking van het BKP de commissies om advies te vragen.
Reactie op zienswijze	Gedurende de looptijd van het project is de gemeente Emmen betrokken geweest bij de totstandkoming van het beeldkwaliteitsplan en naar aanleiding van deze zienswijze heeft er tevens overleg met de gemeente Emmen plaatsgevonden. Het uitgangspunt is dat de gemeente de Welstandsnota hierop aan dient te passen en dat de Drentse Zonneroute A37 in de Welstandsnota opgenomen wordt. Mochten er verschillen zijn tussen het beeldkwaliteitsplan en de Welstandsnota en geeft dat aanleiding om aanpassingen door te voeren, dat zal de gemeente Emmen hierin gefaciliteerd worden.
Wijzigingen	Geen

Onderdeel b

Samenvatting	Op 7 juni jl. is de raadscommissie Wonen en Ruimte gehoord over het project Drentse Zonneroute A37. De raadscommissie is in beginsel akkoord met het ontwerp PIP en beeldkwaliteitsplan (BKP), met als kanttekening dat een aantal zaken nader uitgezocht moeten worden, namelijk: - proces- en participatieproces: · randvoorwaarden voor projectparticipatie/lokaal eigendom verder uitwerken en borgen in een gezamenlijk participatieplan van de gemeenten Coevorden, Hoogeveen en Emmen. Projectparticipatie/ lokaal eigendom Indiener vindt het belangrijk dat inwoners en ondernemers kunnen profiteren van de hernieuwbare energie die in Emmen wordt opgewekt. Dit is vastgesteld in de 'beleidsnotitie maatschappelijke draagvlak', die als onderdeel van de Structuurvisie Emmen, Zonneakkers is vastgesteld. Voor dit project lopen twee ontwikkelingen: 1 de 3 betrokken gemeenten (Hoogeveen, Coevorden en Emmen) werken aan een gezamenlijk participatieplan, waarin lokaal eigendom (financiële participatie) wordt vormgegeven; 2 met het Rijk worden gesprekken gevoerd om een voorkeursvariant voor lokaal eigendom voor de Drentse Zonneroute A37 te bepalen en uiteindelijk daarvoor de (juridische) kaders te creëren. Indiener volgt met interesse de ontwikkelingen die rondom lokaal eigendom plaatsvinden en benadrukken het belang hiervan en pleiten ervoor dat er randvoorwaarden opgenomen worden in de uiteindelijke definitieve PIP. Indiener verzoekt hierin gezamenlijk op te trekken.
Reactie op zienswijze	De gemeenten Hoogeveen, Coevorden en Emmen zijn reeds gestart met het opstellen van een gezamenlijk participatieplan met betrekking tot de financiële participatie voor het gehele project. De provincie Drenthe moedigt het opstellen van dit beleid niet alleen aan, maar is tevens nauw betrokken bij de totstandkoming hiervan. In het Provinciaal Inpassingsplan is slechts ruimte voor ruimtelijk relevante afwegingen, waardoor het niet mogelijk is om eventuele randvoorwaarden voor de financiële participatie onderdeel van het Provinciaal Inpassingsplan te maken.
Wijzigingen	Geen

Onderdeel c

Samenvatting	Indiener geeft aan dat er uitgebreid wordt gecommuniceerd over het project waarbij veel gelegenheid voor inbreng is. Het afgelopen jaar is een digitale Webinar en informatieavond voor inwoners en belangstellenden georganiseerd. Via https://a37.ik-doe-mee.nl/map kan het project bekeken worden. Om inwoners en geïnteresseerden een beeld te geven van panelen stond er in juni 2021 een proefopstelling in de gemeente Emmen. Indieners spreken waardering uit over de manier waarop wordt gecommuniceerd en pleiten ervoor om dit gedurende de looptijd van het project te continueren.
Reactie op zienswijze	Vanzelfsprekend zal gedurende de looptijd van het project (waar mogelijk) de communicatie op een soortgelijke wijze gecontinueerd worden.
Wijzigingen	Geen

Onderdeel d

Samenvatting	Er is onvoldoende draagvlak bij inwoners en de politiek in Emmen voor een zonnewand op Emmens grondgebied. Indiener wenst geen zonnewand op het traject bij Erica en verzoeken daarom de mogelijkheid van een zonnewand op Emmens grondgebied uit het PIP en BKP te halen en te vervangen door liggende panelen in een lijnopstelling.
Reactie op zienswijze	In een groot aantal zienswijzen zijn bezwaren geuit tegen de zonnewand ter hoogte van Parc Sandur/Erica. In essentie maken deze indieners zich zorgen over de gevolgen van de zonnewand voor het vrije uitzicht en vrezen zij meer geluidsoverlast. We hechten eraan dat de Drentse zonneroute kan rekenen op draagvlak vanuit de omgeving. Het feit dat zoveel mensen in gemeente Emmen vrezen voor de gevolgen van de zonnewand voor de persoonlijke woonomgeving weegt daarom zwaar. Ook het gegeven dat de gemeente Emmen zich achter de bezwaren schart, is daarbij van belang. De ingebrachte zienswijzen hebben daarom aanleiding gegeven nogmaals kritisch te kijken naar de vraag of de zonnewand ter hoogte van Parc Sandur/Erica in het plan moet worden opgenomen. Een belangrijk element van deze afweging is dat de zonneroute ook zonder zonnewand Parc Sandur/Erica uitvoerbaar is. Er zijn ook andere inrichtingen denkbaar waarbij geen zonnewand hoeft te worden opgericht. Om die reden worden de ingebrachte zienswijzen op dit punt overgenomen en wordt de zonnewand bij Erica geschrapt uit de plannen.

	In plaats van de zonnewand, worden op deze locatie zonnepanelen in lijnopstelling geplaatst. De gevreesde effecten die indieners verwachten als gevolg van de zonnewand zullen vanwege het verwijderen daarvan niet optreden.
Wijzigingen	Naar aanleiding van onder meer deze zienswijze zijn er wijzigingen doorgevoerd in het beeldkwaliteitsplan en de toelichting. Daarnaast is er een oplegnotitie opgesteld, waarin is beoordeeld wat het verwijderen van de zonnewand ter hoogte van Parc Sandur/Erica betekent voor de resultaten van eerder uitgevoerde onderzoeken. In die oplegnotitie is geconcludeerd dat de wijziging geen gevolgen heeft voor de conclusie dat er geen sprake is van aanzienlijke milieueffecten. Voor een compleet overzicht van de wijzigingen als gevolg van het verwijderen van de zonnewand ter hoogte van Parc Sandur/Erica wordt verwezen naar hoofdstuk 4 van deze nota.

3.7 OPIP 007

Onderdeel a

Samenvatting	Indiener geeft aan tegen de zonnewand tussen de Ericasestraat en Hotel Van der Valk te zijn en geeft aan dat alleen een vlakke opstelling van panelen passend is. Indiener voert verschillende argumenten aan om de zonnewand niet op te nemen; - Indiener geeft aan dat de zonnewand bij Erica niet past in het open landschap en dat hier geen draagvlak voor is. Indiener geeft daarnaast aan dat de zonnewand bij Erica niet past in het bestemmingsplan Buitengebied Emmen. - Bij de aanleg van deze zonnewand wordt een grondlichaam van 68.000 m3 aangebracht. Indiener geeft aan dat de inzet van zware mobiele werktuigen leiden tot forse stikstofemissies (impact biodiversiteit) en 3.302 ton CO2-eq emissies. Dit getal is exclusief de transportbewegingen van grond/zand, het ontwerp PIP is ook hier onvolledig. Indien niet gekozen wordt voor een grondlichaam, maar voor een bouwwerk (frame en zware funderingen) voor deze zonnewand, dan ontbreekt in dit ontwerp PIP de relevante m.e.r van een dergelijk bouwwerk. Indiener geeft daarnaast aan dat de zonnewand over de gehele levensduur een CO2-uitstoot oplevert in plaats van CO2-besparing. - Indiener stelt dat de zonnewand in strijd is met de Omgevingsvisie Drenthe: het ontwikkelen van een bruisend Drenthe, passend bij deze kernkwaliteiten. Deze relevante kernkwaliteiten zijn landschap, cultuurhistorie, aardkundige waarden archeologie en natuur. - Indiener geeft aan dat deze zonnewand strijdig is met de Provinciale omgevingsverordening Drenthe. Wat betreft zonne-energie is in artikel 2.24 van de omgevingsverordening opgenomen dat een ruimtelijk plan (voorliggend inpassingsplan) kan voorzien in de realisatie van zonne-akkers indien blijkt dat: 'o. dit gebeurt op een wijze die passend is binnen het landschap'; - Indiener stelt dat de zonnewand strijdig is met het gemeentelijk beleid (Erfgoednota 2017-2022, Strategienota 2030 en Omgevingsvisie Emmen) en vigerende bestemmingsplannen. Het beleid is er op gericht de structuren in bestemmingsplannen te beschermen. - Indiener stelt dat de zonnewand in strijd is met paragraaf 2.3 in bijlage 10 BKP.
Reactie op zienswijze	In een groot aantal zienswijzen zijn bezwaren geuit tegen de zonnewand ter hoogte van Parc Sandur/Erica. In essentie maken deze indieners zich zorgen over de gevolgen van de zonnewand voor het vrije uitzicht en vrezen zij meer geluidsoverlast. We hechten eraan dat de Drentse zonneroute kan rekenen op draagvlak vanuit de omgeving. Het feit dat zoveel mensen in gemeente Emmen vrezen voor de gevolgen van de zonnewand voor de persoonlijke woonomgeving weegt daarom zwaar. Ook het gegeven dat de gemeente Emmen zich achter de bezwaren schaart, is daarbij van belang. De ingebrachte zienswijzen hebben daarom aanleiding gegeven nogmaals kritisch te kijken naar de vraag of de zonnewand ter hoogte van Parc Sandur/Erica in het plan moet worden opgenomen. Een belangrijk element van deze afweging is dat de zonneroute ook zonder zonnewand Parc Sandur/Erica uitvoerbaar is. Er zijn ook andere inrichtingen denkbaar waarbij geen zonnewand hoeft te worden opgericht. Om die reden worden de ingebrachte zienswijzen op dit punt overgenomen en wordt de zonnewand bij Erica geschrapt uit de plannen. In plaats van de zonnewand, worden op deze locatie zonnepanelen in lijnopstelling geplaatst. De gevreesde effecten die indieners verwachten als gevolg van de zonnewand zullen vanwege het verwijderen daarvan niet optreden.
Wijzigingen	Naar aanleiding van onder meer deze zienswijze zijn er wijzigingen doorgevoerd in het beeldkwaliteitsplan en de toelichting. Daarnaast is er een oplegnotitie opgesteld, waarin is beoordeeld wat het verwijderen van de zonnewand ter hoogte van Parc Sandur/Erica betekent voor de resultaten van eerder uitgevoerde onderzoeken. In die oplegnotitie is geconcludeerd dat de wijziging geen gevolgen heeft voor de conclusie dat er geen sprake is van aanzienlijke milieueffecten. Voor een compleet overzicht van de wijzigingen als gevolg van het verwijderen van de zonnewand ter hoogte van Parc Sandur/Erica wordt verwezen naar hoofdstuk 4 van deze nota.

Onderdeel b

Samenvatting	Indiener geeft aan dat informatie over de aansluiting van de 3 transformatorstations op de elektriciteitsnetwerk-verdeelstations ontbreekt. Indiener geeft aan geen bovengrondse kabels met masten te willen en alle kabels voor de laagspanningskabels die de zonnepanelen verbinden met de transformatorstations ondergronds te willen.
Reactie op zienswijze	Allereerst merkt de provincie op dat uitsluitend hoogspanningsverbindingen bovengronds (door de lucht) gaan. Voor de realisatie van de Drentse Zonneroute A37 is enkel voorzien in midden-en laagspanningsverbindingen. Specifiek met betrekking tot voorliggend plan betekent dit dat alle kabels ondergronds aangelegd worden.
Wijzigingen	Geen

Onderdeel c

Samenvatting	Indiener geeft aan dat de minimale afstand van de (kleinschalige) transformatorstations van 50m van woningen veel te dichtbij te vinden en ziet dit graag aangepast naar minimaal 200 m.
Reactie op zienswijze	In het kader van milieuzonering is rekening gehouden met voldoende ruimtelijke scheiding tussen milieubelastende bedrijven of inrichtingen enerzijds en milieugevoelige functies als wonen en recreëren anderzijds. In zijn algemeenheid geldt dat de onderlinge afstand groter moet zijn naarmate de milieubelastende functie het milieu sterker belast. De keuze voor deze afstand is gebaseerd op de VNG-uitgave 'Bedrijven en Milieuzonering' uit 2009, waaruit volgt dat de richtafstand tussen de transformatorstations met een vermogen van 10-100 MVA en de dichtstbijzijnde woning minimaal 50 m is. De provincie is daarom van mening dat de afstand niet aangepast hoeft te worden naar 200 m.
Wijzigingen	Geen

Onderdeel d

Samenvatting	Indiener is tegen het vergraven van de Hondsrug en geeft aan dat vergraven van de Hondsrug niet past binnen het beschermingsregime (hoog provinciaal beschermingsniveau). De bestaande situatie (talud+berm) biedt voldoende mogelijkheid om vlakke zonnepanelen te plaatsen, zonder te vergraven. Indiener geeft aan dat verdere aantasting van de Hondsrug en lintbebouwing aan de Ericastraat haaks staat op het BKP. Dit geldt ook voor de zonnewand.
Reactie op zienswijze	In het beeldkwaliteitsplan zijn de ontwerpprincipes voor de Drentse Zonneroute A37 uiteengezet. Indiener stelt dat de bestaande situatie voldoende mogelijkheden biedt om vlakke zonnepanelen te plaatsen, zonder te vergraven; de provincie merkt hierbij op dat dit ook het uitgangspunt is in het beeldkwaliteitsplan. Alleen bij enkele knooppunten zal er vergraven worden. De zonnewand is een constructie geworden en daarvoor is vergraven dus niet nodig. Op de beperkte plekken waar wel vergraven wordt, zal het hoog provinciaal beschermingsniveau niet in de weg staan aan de realisatie van de Drentse Zonneroute A37. Zoals in de toelichting op de planregels wordt gesteld (zie paragraaf 4.1), zullen in de archeologische waardevolle gebieden alleen ontwikkelingen toegestaan worden als de aardkundige kwaliteiten en kenmerken worden behouden. Dit wordt geborgd door het toepasselijke archeologische beschermingsregime in de vigerende bestemmingsplannen (en voor de gemeente Hoogeveen in voorliggend provinciaal inpassingsplan)
Wijzigingen	Geen

Onderdeel e

Samenvatting	Indiener geeft aan dat er onvoldoende duidelijkheid is met betrekking tot het thema geluid, aangezien in het onderzoek met aannames wordt gewerkt en er sprake is van leemte in kennis en informatie over de geluidseffecten en geluidswering van zonnepanelen.
Reactie op zienswijze	Voor het thema geluid is onderzoek gedaan naar de mogelijke geluidseffecten door de realisatie van de Drentse Zonneroute (zie paragraaf 4.4 van de toelichting op het Ontwerp provinciaal inpassingsplan. Er bestaan geen specifieke wettelijke normen voor het toetsen van het voornemen van het realiseren van zonne-energie met betrekking tot het aspect geluid, maar er moet wel beoordeeld worden of er sprake is van een goede ruimtelijke ordening dan wel een aanvaardbaar woon- en leefklimaat. In het onderzoek is gekeken of er sprake is van een goede ruimtelijke ordening dan wel een aanvaardbaar woon- en leefklimaat, op grond waarvan met aannames gewerkt wordt. Voor het thema geluid is geconcludeerd dat er met de realisatie van de Drentse Zonneroute A37 nog steeds sprake is van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat.

	Omdat de zonneward ter hoogte van Parc Sandur niet planologisch mogelijk gemaakt zal worden en er op die plek zonnepanelen in lijnopstelling geplaatst worden, merken wij over de geluidseffecten daarvan aanvullend nog het volgende op. Uit recent TNO-onderzoek komt naar voren dat zonnepanelen in de berm tot zeer kleine effecten leiden op de geluidsoverdracht vanaf de snelweg naar de omgeving. Afhankelijk van de hoogte en hellingshoek van de zonnepanelen leidt dit tot een kleine geluidsreductie of tot een kleine toename van geluid. De effecten zijn zo klein dat dit niet hoorbaar is met het menselijk oor. Het genoemde TNO-onderzoek is generiek van opzet en niet specifiek toegespitst op de A37, maar de varianten 7 en 11 lijken erg op de situatie van de Drentse Zonneroute A37, waardoor de conclusies van die varianten van waarde zijn voor de inschatting van de geluidseffecten van de zonnepanelen bij de Drentse Zonneroute A37.
Wijzigingen	Geen

Onderdeel f

Samenvatting	Indiener stelt dat het plan sturende beeldvorming bevat met betrekking tot de middenberm. Deze zou ter plekke te smal zijn voor vlakke opstellingen. Dit klopt volgens indiener niet. In het hele traject zijn de middenbermen niet significant anders.
Reactie op zienswijze	De hoofdstructuur van de snelweg wordt gedefinieerd door 2 verschillende typologieën: delen met brede middenbermen en delen met smalle middenbermen. Bij de brede middenbermen (westelijke deel van het traject) is er ruimte om zonnepanelen te plaatsen. Bij de smalle middenbermen (oostelijke helft van het traject) is deze ruimte er niet.
Wijzigingen	Geen

3.8 OPIP 008

Onderdeel a

Samenvatting	Indiener geeft aan niet te begrijpen dat medewerking wordt verleend aan de geplande locatie van de zonnepanelen ter plaatse van Erica - Nw Amsterdam en geeft aan dat er meer voor de hand liggende locaties zijn langs de A37, waar sprake is van minder bebouwing in de directe nabijheid (onder meer Erica - Klazienaveen, Zwinderen - Wachtum of Nieuweroord - Geesbrug).
Reactie op zienswijze	De Drentse Zonneroute A37 is onderdeel van het pilotprogramma Hernieuwbare energie op rijksground. Om die reden is een plangebied gekozen met gronden die reeds in het bezit zijn van de Rijksoverheid. De Drentse Zonneroute A37 zal lopen vanaf Hogeveen tot aan de Duitse Grens (ongeveer ter hoogte van Zwartemeer). De zonnepanelen zullen niet enkel geplaatst worden ter plaatse van Erica - Nieuw-Amsterdam, maar ook op de door indiener genoemde plekken langs de A37.
Wijzigingen	Geen

Onderdeel b

Samenvatting	Indiener geeft aan dat de Zonneward nabij Erica verkeersgeluid weerkaatst en in zuidelijke richting versterkt. Indiener geeft aan nu al geluidsoverlast te ondervinden van het intensieve verkeer op de A37. Daarnaast geeft indiener aan dat de reflectie van zonlicht en licht van koplampen via de zonneward zal veroorzaken. Dit komt de nachtrust niet ten goede.
Reactie op zienswijze	In een groot aantal zienswijzen zijn bezwaren geuit tegen de zonneward ter hoogte van Parc Sandur/Erica. In essentie maken deze indieners zich zorgen over de gevolgen van de zonneward voor het vrije uitzicht en vrezen zij meer geluidsoverlast. We hechten eraan dat de Drentse zonneroute kan rekenen op draagvlak vanuit de omgeving. Het feit dat zoveel mensen in gemeente Emmen vrezen voor de gevolgen van de zonneward voor de persoonlijke woonomgeving weegt daarom zwaar. Ook het gegeven dat de gemeente Emmen zich achter de bezwaren schaart, is daarbij van belang. De ingebrachte zienswijzen hebben daarom aanleiding gegeven nogmaals kritisch te kijken naar de vraag of de zonneward ter hoogte van Parc Sandur/Erica in het plan moet worden opgenomen. Een belangrijk element van deze afweging is dat de zonneroute ook zonder zonneward Parc Sandur/Erica uitvoerbaar is. Er zijn ook andere inrichtingen denkbaar waarbij geen zonneward hoeft te worden opgericht. Om die reden worden de ingebrachte zienswijzen op dit punt overgenomen en wordt de zonneward bij Erica geschrapt uit de plannen.

	In plaats van de zonnewand, worden op deze locatie zonnepanelen in lijnopstelling geplaatst. De gevreesde effecten die indieners verwachten als gevolg van de zonnewand zullen vanwege het verwijderen daarvan niet optreden.
Wijzigingen	Naar aanleiding van onder meer deze zienswijze zijn er wijzigingen doorgevoerd in het beeldkwaliteitsplan en de toelichting. Daarnaast is er een oplegnotitie opgesteld, waarin is beoordeeld wat het verwijderen van de zonnewand ter hoogte van Parc Sandur/Erica betekent voor de resultaten van eerder uitgevoerde onderzoeken. In die oplegnotitie is geconcludeerd dat de wijziging geen gevolgen heeft voor de conclusie dat er geen sprake is van aanzienlijke milieueffecten. Voor een compleet overzicht van de wijzigingen als gevolg van het verwijderen van de zonnewand ter hoogte van Parc Sandur/Erica wordt verwezen naar hoofdstuk 4 van deze nota.

Onderdeel c

Samenvatting	Indiener geeft aan dat na het plaatsen van de horizontale (zonneweide) en/of verticale (zonnewand) zonnepanelen waardevermindering zal worden geconstateerd van ons woonhuis en dat van andere eigenaren ten gevolge van meer geluidsoverlast en vermindering van het vrije uitzicht op de landerijen rondom. (Dit vrije uitzicht was destijds voor de aanleiding het dure kavel aan te kopen).
Reactie op zienswijze	Vanaf het moment dat het inpassingsplan onherroepelijk is kan een planschadeverzoek ingediend worden. Een dergelijk verzoek dient ingediend te worden bij Gedeputeerde Staten. De aanvraag bevat een motivering, alsmede een onderbouwing van de hoogte van de gevraagde tegemoetkoming. Gedeputeerde Staten beoordeelt vervolgens aan de hand van onder andere hoofdstuk 6 van de Wet ruimtelijke ordening of de gestelde schade voor vergoeding in aanmerking komt.
Wijzigingen	Geen

Onderdeel e

Samenvatting	Dat de gronden waarop de zonneroute wordt beoogd aan te brengen reeds in bezit zijn van belanghebbenden, mag voor u niet de reden zijn medewerking te verlenen. Voor uitbreiding van Natura 2000, industrieparken en andere wordt elders gronden aangekocht met gemeenschapsgeld.
Reactie op zienswijze	Het realiseren van de zonneroute is onderdeel van het Pilotprogramma Hernieuwbare Energie op Rijks(waterstaat)gronden dat in opdracht van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) wordt uitgevoerd. In dit programma onderzoekt het Rijk hoe rijksground zo optimaal mogelijk en met maatschappelijk draagvlak kan worden ingezet voor het opwekken van hernieuwbare energie. De gekozen locatie van de Drentse Zonneroute A37 is mede gebaseerd op deze eigendomssituatie. Het aankopen van gronden elders (van gemeenschapsgeld) is derhalve niet nodig.
Wijzigingen	Geen

3.9 OPIP 009

Onderdeel a

Samenvatting	Indiener stelt dat plaatsing van de panelen in de berm langs de rijksweg en de transformatorstations het weidse Drentse landschap aantast en het verkeer afleidt vooral als mensen claustrofobisch zijn.
Reactie op zienswijze	In het beeldkwaliteitsplan is stilgestaan bij de landschappelijke inpassing van de Drentse Zonneroute. Daarin komt naar voren dat het voornemen van de Drentse Zonneroute A37 is afgestemd op het landschap (en de landschapstypen die langs de A37 voorkomen). De basis van de Drentse Zonneroute A37 wordt gevormd door een grondtoon van aaneengesloten lijnen van zonnepanelen. De lange lijnen van de rijen zonnepanelen parallel aan de snelweg zorgen voor eenheid en een eenduidige overgang van snelweg naar landschap. Automobilisten kijken er overheen en blijven het landschap ervaren. De uitgangspunten in het beeldkwaliteitsplan zijn geborgd doordat zij onderdeel zijn van de planregels (zie artikel 8.1.2); het beeldkwaliteitsplan geldt als toetsingskader voor elke omgevingsvergunningaanvraag voor het bouwen van (delen van) de Drentse Zonneroute A37. Om deze redenen is de provincie van mening dat de Drentse Zonneroute het landschap niet aantast en het verkeer niet afleidt.
Wijzigingen	Geen

Onderdeel b

Samenvatting	Indiener geeft aan dat het bij ongelukken op de weg moeilijk of onmogelijk zal zijn om de strook panelen te onderbreken om verkeer mogelijk over een ander wegheft te leiden.
Reactie op zienswijze	In het kader van de verkeersveiligheid is onderzocht (zie bijlage VII bij de toelichting op de planregels) of is voldaan aan de Richtlijn Ontwerp Auto(snel)wegen 2019 (ROA 2019) en ROA Veilig Inrichting van Bermen (ROA VIB). Het ontwerp van de Drentse Zonneroute A37 is daarmee voldoende veilig.
Wijzigingen	Geen

Onderdeel c

Samenvatting	Indiener stelt dat het opwekken van zonnestroom het beste kan gebeuren dicht bij een afnamebron van stroom, anders is sprake van een enorm netverlies die flink kan oplopen (van een kwart tot een derde van de hoeveel opgewekte stroom). Van een directe afname van de stroom ter plekke is indiener niet gebleken. Indiener vraagt zich dan ook af of wel sprake is van een economisch haalbaar project temeer omdat naar begrip van indiener nog geen marktpartij bij het project is betrokken.
Reactie op zienswijze	Met betrekking tot de Drentse Zonneroute A37 is het uitgangspunt dat de opgewekte stroom naar de dichtstbijzijnde afnemer gaat. Dat er nog geen marktpartij bij het project betrokken is, doet niet af aan de economische haalbaarheid van het project. De ontwikkeling van het park wordt via een openbare marktbenadering (aanbesteding, concessie of gronduitgifte) in de markt gezet. De toekomstige exploitant krijgt een gebruiksrecht om op de gronden zonnepanelen te plaatsen, te onderhouden en te beheren. De aanlegfase is voorzien vanaf 2025.
Wijzigingen	Geen

3.10 OPIP 010

Onderdeel a

Samenvatting	Indieners geven aan dat de zonnewand ter hoogte van Erica het vrije uitzicht over het landschap ontnemt. Hierdoor gaat het landschappelijk karakter van het dorp vrijwel verloren en stelt dat het weer een maatregel is die het landschappelijk uitzicht vervuult (windmolens en zonneparken). Indieners geven aan dat de invloed van de zonnewand op het verkeersgeluid van de A37 niet bekend is. Indieners vrezen meer geluidsoverlast richting het dorp, wat de geluidsbeperkende maatregelen (stiller asfalt) te niet doet. Indieners geven aan dat de zonnewand voor niemand meerwaarde heeft en enkel stress brengt voor de inwoners van Erica. Indieners geven aan dat vlakke zonnepanelen hetzelfde effect hebben, maar waarbij wel het landschappelijk uitzicht gehandhaafd blijft.
Reactie op zienswijze	In een groot aantal zienswijzen zijn bezwaren geuit tegen de zonnewand ter hoogte van Parc Sandur/Erica. In essentie maken deze indieners zich zorgen over de gevolgen van de zonnewand voor het vrije uitzicht en vrezen zij meer geluidsoverlast. We hechten eraan dat de Drentse zonneroute kan rekenen op draagvlak vanuit de omgeving. Het feit dat zoveel mensen in gemeente Emmen vrezen voor de gevolgen van de zonnewand voor de persoonlijke woonomgeving weegt daarom zwaar. Ook het gegeven dat de gemeente Emmen zich achter de bezwaren schaart, is daarbij van belang. De ingebrachte zienswijzen hebben daarom aanleiding gegeven nogmaals kritisch te kijken naar de vraag of de zonnewand ter hoogte van Parc Sandur/Erica in het plan moet worden opgenomen. Een belangrijk element van deze afweging is dat de zonneroute ook zonder zonnewand Parc Sandur/Erica uitvoerbaar is. Er zijn ook andere inrichtingen denkbaar waarbij geen zonnewand hoeft te worden opgericht. Om die reden worden de ingebrachte zienswijzen op dit punt overgenomen en wordt de zonnewand bij Erica geschrapt uit de plannen. In plaats van de zonnewand, worden op deze locatie zonnepanelen in lijnopstelling geplaatst. De gevreesde effecten die indieners verwachten als gevolg van de zonnewand zullen vanwege het verwijderen daarvan niet optreden.
Wijzigingen	Naar aanleiding van onder meer deze zienswijze zijn er wijzigingen doorgevoerd in het beeldkwaliteitsplan en de toelichting. Daarnaast is er een oplegnotitie opgesteld, waarin is beoordeeld wat het verwijderen van de zonnewand ter hoogte van Parc Sandur/Erica betekent voor de resultaten van eerder uitgevoerde onderzoeken. In die oplegnotitie is geconcludeerd dat de wijziging geen gevolgen heeft voor de conclusie dat er geen sprake is van aanzienlijke milieueffecten. Voor een compleet overzicht van de wijzigingen als gevolg

	van het verwijderen van de zonnepanelen ter hoogte van Parc Sandur/Erica wordt verwezen naar hoofdstuk 4 van deze nota.
--	---

3.13 OPIP 011

Onderdeel a

Samenvatting	Indiener geeft aan dat, ondanks twee bosopstanden tussen woning en snelweg, steeds meer geluidsoverlast wordt ondervonden door toename verkeer van de autosnelweg.
Reactie op zienswijze	Met betrekking tot realisering van de zonneroute is uitsluitend onderzoek gedaan naar de mogelijke geluideffecten door de realisatie van de Drentse Zonneroute (zie paragraaf 4.4 en bijlage IX van de toelichting op het Ontwerp provinciaal inpassingsplan). De beperkte geluidstoename vanwege de aanleg van de zonnepanelen is niet hoorbaar en daarmee verwaarloosbaar. Het provinciaal inpassingsplan Zonneroute A37 ziet uitsluitend op het mogelijk maken van het plaatsen van zonnepanelen langs de A37. Dit genereert geen extra verkeer op de A37. Daarnaast blijkt uit een recent TNO-onderzoek dat zonnepanelen in de berm tot zeer kleine effecten leiden op de geluidsoverdracht vanaf de snelweg naar de omgeving. Afhankelijk van de hoogte en hellingshoek van de zonnepanelen leidt dit tot een kleine geluidsreductie of tot een kleine toename van geluid. De effecten zijn zo klein dat dit niet hoorbaar is met het menselijk oor. Het genoemde TNO-onderzoek is generiek van opzet en niet specifiek toegespitst op de A37, maar de varianten 7 en 11 lijken erg op de situatie van de Drentse Zonneroute A37, waardoor de conclusies van die varianten van waarde zijn voor de inschatting van de geluidseffecten van de zonnepanelen bij de Drentse Zonneroute A37.
Wijzigingen	Geen

Onderdeel b

Samenvatting	Indiener geeft aan dat er direct grenzend aan de A37 een tweetal andere plannen voor relatief grote zonneparken (Powerfield en GroenLeven) is. Voor beide plannen geldt dat Hoogeveen in september omgevingsvergunningen hiervoor al dan niet zal verlenen. Indiener geeft aan zienswijzen naar voren te hebben gebracht voor beide zonneparken en vreest dat verharding van cultuurgronden en geluidsoverlast van A37 zal toenemen. In beide plannen worden deze bedenkingen afgedaan met de opmerking dat dit door de opstelling van de zonnepanelen wel zal meevallen en dat aanvullend onderzoek overbodig is. Voor voorliggend plan voor de Drentse Zonneroute A37 is wel onderzoek naar geluidsoverlast gedaan, maar niet in samenhang met tweetal andere zonneparken. Indiener verzoekt om in het geluidsonderzoek ook te kijken naar de cumulatie van geluidsoverlast met de andere plannen.
Reactie op zienswijze	Voor het thema geluid is inderdaad onderzoek gedaan naar de mogelijke geluideffecten door de realisatie van de Drentse Zonneroute (zie paragraaf 4.4 van de toelichting op het Ontwerp provinciaal inpassingsplan). Er bestaat geen wettelijke kader voor het realiseren van zonne-energie waaraan het voornemen getoetst dient te worden met betrekking tot het aspect geluid. In het onderzoek is gekeken of er sprake is van een goede ruimtelijke ordening dan wel een aanvaardbaar woon- en leefklimaat, op grond waarvan met aannames gewerkt wordt. Voor het thema geluid is geconcludeerd dat er met de realisatie van de Drentse Zonneroute A37 nog steeds sprake is van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat. Daarnaast wordt opgemerkt dat uit recent TNO-onderzoek naar voren komt dat zonnepanelen in de berm tot zeer kleine effecten leiden op de geluidsoverdracht vanaf de snelweg naar de omgeving. Afhankelijk van de hoogte en hellingshoek van de zonnepanelen leidt dit tot een kleine geluidsreductie of tot een kleine toename van geluid. De effecten zijn zo klein dat dit niet hoorbaar is met het menselijk oor. Het genoemde TNO-onderzoek is generiek van opzet en niet specifiek toegespitst op de A37, maar de varianten 7 en 11 lijken erg op de situatie van de Drentse Zonneroute A37, waardoor de conclusies van die varianten van waarde zijn voor de inschatting van de geluidseffecten van de zonnepanelen bij de Drentse Zonneroute A37. Het feit dat in nabijheid van indiener nog twee locaties zijn waar zonnepanelen worden gerealiseerd is niet meegenomen in het onderzoek. Dit omdat de voornaamste bron van geluid afkomstig is van het verkeer dat over de A37 rijdt. Uit het geluidsonderzoek blijkt ook dat de toename van geluid door de komst van zonnepanelen langs de A37 zeer beperkt is.
Wijzigingen	Geen

Onderdeel c

Samenvatting	Indiener geeft aan dat de zonneroute de kernwaarden van het Drentse landschap zal ontwaren en dat de veenkolonien erg intensief worden volgedrukt met zonneakkers.
Reactie op zienswijze	Het voornemen van de Drentse Zonneroute A37 is afgestemd op het landschap (en de landschapstypen die langs de A37 voorkomen). De basis van de Drentse Zonneroute A37 wordt gevormd door een grondtoon van aaneengesloten lijnen van zonnepanelen. De lange lijnen van de rijen zonnepanelen parallel aan de snelweg zorgen voor eenheid en een eenduidige overgang van snelweg naar landschap. Om die reden is de provincie van mening dat de zonneroute de kernwaarden van het Drentse landschap niet zal ontwaren.
Wijzigingen	Geen

Onderdeel d

Samenvatting	Indiener geeft aan dat verzekeringsmaatschappijen van zonneparken de eis stellen dat zonneakkers door hekwerken worden omgeven. Indiener ziet in de plannen van de zonneroute niets terug over het plaatsen van hekwerk rondom de zonneroute.
Reactie op zienswijze	In het beeldkwaliteitsplan is opgenomen dat rond de zonneroute geen hekwerken worden geplaatst. Toegang door onbevoegden kan waar mogelijk en nodig voorkomen worden door het aanbrengen van watergangen en geleiderails. De keuze om geen hekwerken te plaatsen is ingegeven vanwege de landschappelijke inpassing en de veiligheid. Waar geen ruimte is voor een watergang (bijvoorbeeld bij eventuele toegangswegen naar de zonnepanelen voor het onderhoud), behoort het plaatsen van een hekwerk wel tot de mogelijkheden.
Wijzigingen	Geen

Onderdeel e

Samenvatting	Indiener geeft aan dat de provincie wellicht het plaatsen van zonnepanelen op daken van woningen en bedrijven kan stimuleren en subsidiëren, zodat het niet ten koste gaat van de woonomgeving en natuur.
Reactie op zienswijze	De opgave die Nederland heeft met betrekking tot grootschalige elektriciteitsopwekking op land (tenminste 35 TWh in 2030) is aanzienlijk. De provincie Drenthe hecht om die reden veel waarde aan zonnepanelen op daken om zonne-energie op te wekken en denkt graag met indiener mee over het realiseren van zonnepanelen op de daken van woningen en bedrijven. Om invulling te geven aan deze aanzienlijke opgave is het echter niet voldoende om zonnepanelen op daken te realiseren, maar zijn grootschalige zonne- en windparken nodig en projecten zoals de Drentse Zonneroute A37 zijn dus van groot belang. Bijkomend voordeel van het plaatsen van zonnepanelen in de berm langs wegen is dat er minder zonnepanelen in het landschap geplaatst hoeven te worden.
Wijzigingen	Geen

3.14 OPIP 012

Onderdeel a

Samenvatting	Indieners geven aan dat het voorliggende plan afwijkt van afspraken over landschappelijke inpassing van de A37, zoals gepresenteerd aan bewoners in de omgeving voor de verdubbeling hiervan. Deze afspraken zijn vastgelegd in notulen en vergaderverslagen. De omgeving zou worden ingericht als groene zone met brede bermen en bomen om de weg zo goed mogelijk in te passen in het landschap. De zonneroute zal een sterk afwijkend beeld geven.
Reactie op zienswijze	Het is juist dat de bewoners zijn geïnformeerd dat de omgeving ingericht zou worden als groene zone met brede bermen en bomen om de weg zo goed mogelijk in te passen in het landschap. De toezegging die destijds is gedaan, valt buiten de reikwijdte van dit project. Het is wel belangrijk om daarbij op te merken dat wordt nagekeken of er aan de herplantplicht is voldaan. De provincie zal intern de aandacht vragen of er aan de wettelijke eisen is voldaan en waar nodig de benodigde maatregelen nemen om alsnog aan de wettelijke eisen te voldoen.
Wijzigingen	Geen

Onderdeel b

Samenvatting	Indieners geven aan dat de ondergrond waarop de zonneroute komt, nu bestaat uit waardevol biotoop voor vlinder, bijen en andere waardevolle insecten voor onze biodiversiteit. De bijdrage die dit verbindende lint door het landschap levert aan de bestuiving van gewassen in een brede, agrarisch gebruikte omgeving is groot en waardevol. Indieners stellen dat, de inrichting als zonneroute en het beheer hiervan, deze belangrijke functie teniet doen en dat terwijl er veel geld en subsidie wordt verstrekt aan boeren voor inrichting van akkerrandjes met wilde bloemen ten behoeve van deze insecten. Indieners zien dit als kortzichtig en vinden het een schadelijke handelswijze.
Reactie op zienswijze	Bij de totstandkoming van het inpassingsplan is uitgebreid onderzoek gedaan naar de huidige en toekomstige natuurwaarden. Hieruit is naar voren gekomen dat er geen significante effecten te verwachten zijn ten aanzien van gebiedsbescherming. Daarnaast is er een bureaustudie gedaan en er heeft een veldbezoek plaatsgevonden om de aanwezigheid van de beschermde flora en fauna in of rondom het plangebied te beoordelen (zie bijlage II van de toelichting op de planregels). Per soortgroep zijn de waarnemingen, effecten en conclusies beschreven. Daarnaast zijn ook de vereiste vervolgstappen/maatregelen (de mitigerende maatregelen alsmede de eventueel benodigde vervolgonderzoeken) benoemd per soortgroep. Om te waarborgen dat deze maatregelen daadwerkelijk genomen worden op het moment dat de zonneroute gerealiseerd wordt, wordt er tijdens de uitvoering gewerkt conform een ecologisch werkprotocol. Daarnaast geldt altijd de (reguliere) zorgplicht op grond van artikel 1.11 lid 1 en 2 van de Wet natuurbescherming. Dit betekent dat er tijdens de werkzaamheden gedaan moet worden wat redelijkerwijs mogelijk is om schadelijke effecten op soorten zoveel mogelijk te voorkomen. Om deze redenen is de provincie van mening dat er geen sprake zal zijn van een verstoring van het ecologische evenwicht.
Wijzigingen	Geen

Onderdeel c

Samenvatting	Indieners stellen dat particuliere en private initiatieven voor zonneweiden terecht aan hoge eisen voor landschappelijke inpassing moeten voldoen, maar dat dit voor overheden en Rijkswaterstaat niet geldt. De zonneroute wordt een visueel sterk overheersende landschapsinvulling en indieners zien dit als een regelrechte aanfluiting voor Drenthe en het imago dat de provincie wilt uitstralen. Een zwaar belast landschap met de A37 en nodige hoogspanningsleidingen wordt nog aantrekkelijker gemaakt door de zonneroute. Indiener verzoekt om totaal af te zien van de plannen om de A37 als zonneroute in te richten.
Reactie op zienswijze	Ook overheden moeten voldoen aan de regels voor landschappelijke inpassing. In het beeldkwaliteitsplan Drentse Zonneroute A37 is ingegaan op welke wijze de zonneroute wordt ingepast in het landschap. Daaruit volgt dat de landschappelijke kwaliteit van het gebied bestaat uit: - de openheid van het landschap. De typologie van het wegprofiel biedt de mogelijkheid om de openheid te ervaren; - een uniform wegprofiel met enige afwijking de middenberm. Hiermee zijn deze onderdelen (openbaarheid en uniformiteit) voldoende in het ontwerp gewaarborgd.
Wijzigingen	Geen

Onderdeel d

Samenvatting	Indien bovenstaand verzoek niet wordt gehonoreerd, hebben indieners het verzoek om in ieder geval af te zien van de plaatsing van zonnepanelen tussen afslag Geesbrug/Nieuwlande (afrit 2) en knooppunt Holsloot, omdat de zonneroute daar volgens indieners de meest negatieve impact heeft. Met name op- en afritten bij afrit 3 (Wachtum), evenals het viaduct bij deze afrit, zouden vrij moeten blijven van zonnepanelen om overlast en schade aan de woonomgeving te voorkomen. De huidige inrichting met bomen, struweel en veel inheemse kruidenvegetaties maken de groene gebieden tussen de A37 en afritten tot waardevolle overgang van hoofdwegenstructuur naar wegenstructuur die de dorpen verbindt. Zonnepanelen op deze plekken zorgen voor een ongewenst en onaantrekkelijk beeld van de zonneroute.
Reactie op zienswijze	In het kader van de Drentse Zonneroute A37 zijn alle belangen zorgvuldig afgewogen en heeft een totaalontwerp voor de gehele zonneroute ontwikkeld. Een belangrijk onderdeel in die belangenafweging is de aandacht voor een goede landschappelijke inpassing. In het beeldkwaliteitsplan komt naar voren dat het voornemen van de Drentse Zonneroute A37 is afgestemd op het landschap (en de landschapstypen die langs de A37 voorkomen). De basis van de Drentse Zonneroute A37 wordt gevormd door een grondtoon van aaneengesloten lijnen van zonnepanelen. De lange lijnen van de rijen zonnepanelen parallel aan de snelweg zorgen voor eenheid en een eenduidige overgang van snelweg naar landschap. Automobilisten kijken er overheen en blijven het landschap ervaren. De uitgangspunten in het beeldkwaliteitsplan zijn geborgd

	doordat zij onderdeel zijn van de planregels (zie artikel 8.1.2); het beeldkwaliteitsplan geldt als toetsingskader voor elke omgevingsvergunningaanvraag voor het bouwen van (delen van) de Drentse Zonneroute A37. Het verwijderen van delen uit de zonneroute doet afbreuk aan de landschappelijke inpassing en de beoogde eenheid. Om deze reden is het niet noodzakelijk om af te zien van de plaatsing van zonnepalen tussen afslag Geesbrug/Nieuwlande en knooppunt Holsloot.
Wijzigingen	Geen

Onderdeel e

Samenvatting	Indieners zijn van mening dat de ontwikkeling van de A37 zonneroute de vele inspanningen en investeringen van gemeenten en provincie teniet die met diverse promotiecampagnes gedaan zijn om Drenthe aantrekkelijk te maken als recreatie- en vakantieomgeving en als aantrekkelijke vestigingsplaats voor mensen en bedrijven. Veel weggegooid geld als deze ontwikkeling doorgezet wordt. Drentse bestuurders die voor de Bühne het landschap, de mooie en waardevolle omgeving vaak roemen en er terecht trots op zijn, zouden beter moeten weten en dit onzalige plan totaal moeten afwijzen. Indieners roepen de Statenleden dan ook op om pal voor onze provincie te staan en zich niet voor voldongen feiten te laten plaatsen door Rijkswaterstaat. Indieners zijn van mening dat er geen draagvlak is voor de zonneroute en dat de wijze waarop dit inrichtingsplan tot nu toe gepresenteerd is, laat zien dat er weinig animo is om met de bevolking rekening te houden.
Reactie op zienswijze	De provincie Drenthe hecht veel waarde aan de procesparticipatie van omwonenden. Voor de Drentse Zonneroute A37 is een intensief procesparticipatietraject doorlopen, waarbij burgers hebben meegedacht in het ontwerp. Al in een vroeg stadium is een aantal bijeenkomsten georganiseerd met omwonenden van de A37, waar veel waardevolle opmerkingen en ideeën uit naar voren kwamen. Een belangrijk onderdeel van dat participatietraject was de acceptatie en de belevingswaarde van de omwonenden. In december 2020 heeft er bijvoorbeeld een informatieavond plaatsgevonden, waar de 3D-visualisatie gepresenteerd werd. In een daaropvolgende informatieavond zijn de omwonenden tevens in de gelegenheid gesteld om vragen te stellen en het gesprek aan te gaan over de beelden in de 3D-visualisatie. Om deze reden concluderen wij dat er vanuit de provincie geen behoefte is aan nadere onderzoeken over de belevingswaarde van de automobilist en de acceptatie van de bevolking van Drenthe.
Wijzigingen	Geen

Onderdeel f

Samenvatting	Indieners maken zich zorgen over de verkeersveiligheid van de snelweg en geven aan dat rampen niet te overzien zullen zijn als er auto's van de weg raken en in de zonnepanelen terecht komen. Letselschade zal daarmee en veel grote risico worden dan wanneer de weg is ingericht zoals nu, met obstakelvrije, brede bermen. Ook is er een groot hoogspanningsrisico op elektrocutie bij de vele omvormers die langs de zonneroute worden geplaatst.
Reactie op zienswijze	In het kader van de verkeersveiligheid is onderzocht of er is voldaan aan de Richtlijn Ontwerp Auto(snel)wegen 2019 (ROA 2019) en ROA Veilig Inrichting van Bermen (ROA VIB). De inrichting van de buiten- en middenberm valt binnen de kaders van de ROA. De marktpartij die de zonneroute gaat verwezenlijken zal er zorg voor moeten dragen dat de omvormers aan de gestelde veiligheidseisen voldoen. De stroom die wordt opgewekt wordt, wordt getransporteerd over het netwerk voor midden en lage spanning. De zonnepanelen zijn niet toegankelijk en de verbindingen worden ondergronds aangelegd.
Wijzigingen	Geen

Onderdeel g

Samenvatting	Indieners verwachten een geluidstoename door de inrichting met op het zuiden gerichte zonnepanelen. Indieners ervaren al een hogere geluidsoverlast dan in de eerste instantie werd verwacht bij de verdubbelingsplannen van de A37. Indieners ervaren dit als schade aan het woongenot. Wanneer het verzoek onder 14d wordt gehonoreerd, zou dit een deel van de verwachte overlast kunnen verminderen.
Reactie op zienswijze	Met betrekking tot realisering van de zonneroute is onderzoek gedaan naar de mogelijke geluideffecten door de realisatie van de Drentse Zonneroute (zie paragraaf 4.4 en bijlage IX van de toelichting op het Ontwerp provinciaal inpassingsplan). De beperkte geluidstoename vanwege de zonnepanelen is niet hoorbaar en daarmee verwaarloosbaar. Daarnaast wordt opgemerkt dat uit recent TNO-onderzoek naar voren komt dat zonnepanelen in de berm tot zeer kleine effecten leiden op de geluidsoverdracht vanaf de snelweg naar de

	omgeving. Afhankelijk van de hoogte en hellingshoek van de zonnepanelen leidt dit tot een kleine geluidsreductie of tot een kleine toename van geluid. De effecten zijn zo klein dat dit niet hoorbaar is met het menselijk oor. Het genoemde TNO-onderzoek is generiek van opzet en niet specifiek toegespitst op de A37, maar de varianten 7 en 11 lijken erg op de situatie van de Drentse Zonneroute A37, waardoor de conclusies van die varianten van waarde zijn voor de inschatting van de geluidseffecten van de zonnepanelen bij de Drentse Zonneroute A37.
Wijzigingen	Geen

Onderdeel h

Samenvatting	Indieners stellen door de, als gevolg van de aanleg van de zonneroute, toenemende overlast en het minder aantrekkelijk maken van de leefomgeving schade in de persoonlijke levenssfeer en in de waardedaling van onze woon/werklocatie te verwachten. En doen, alvast bij deze, een beroep doen op een planschadevergoeding en geven aan dat de hoogte hiervan bij de definitieve vaststelling van het plan zonneroute moeten worden vastgesteld.
Reactie op zienswijze	Als de zonneroute schade tot gevolg heeft (bijvoorbeeld omdat een woning minder waard wordt), kan vanaf het moment dat het inpassingsplan onherroepelijk is een planschadeverzoek ingediend worden. Een dergelijk verzoek dient ingediend te worden bij Gedeputeerde Staten. De aanvraag bevat een motivering, alsmede een onderbouwing van de hoogte van de gevraagde tegemoetkoming. Gedeputeerde Staten beoordeelt vervolgens aan de hand van onder andere hoofdstuk 6 van de Wet ruimtelijke ordening of de gestelde schade voor vergoeding in aanmerking komt.
Wijzigingen	Geen

3.15 OPIP 013

Ingetrokken.

3.16 OPIP 014

Onderdeel a

Samenvatting	Indiener geeft aan al voor de plannen voor de ontwikkeling van de Drentse Zonneroute A37 te hebben gesproken over de ontwikkeling van een zonnepark op een perceel van indiener en zijn buurman direct gelegen langs de A37. Hier krijgt indiener van de gemeente geen toestemming voor. Het is indiener niet duidelijk waarom de Drentse Zonneroute A37 wel ruimtelijk mogelijk wordt gemaakt. Daarnaast wordt indiener nu benaderd door Enexis voor de aanleg van een stroomkabel ten behoeve van de Drentse Zonneroute A37 over zijn perceel.
Reactie op zienswijze	De gemeente Coevorden heeft haar beleid ten aanzien van zonneparken vastgelegd in de beleidsregel zonneparken. Hierin staat omschreven onder punt 5. dat er maximaal 100 ha voor grootschalige commerciële zonneparken beschikbaar is. Deze 100 hectare is inmiddels vergeven door andere aanvragen en hierdoor is er geen ruimte voor nieuw initiatieven. In het beleid staat opgenomen dat de Zonneroute A37 hier buiten wordt gelaten en deze niet meetelt voor de maximale 100 ha. Ten aanzien van de stroomkabel wordt nog opgemerkt dat de stroomkabel niet speciaal wordt aangelegd voor de Drentse zonneroute; het betreft een onderdeel van de totale aanpassing van het stroomnetwerk van Zuidoost-Drenthe om alle nieuwe energiebronnen op het netwerk aan te kunnen sluiten.
Wijzigingen	Geen

3.17 OPIP 015

Onderdeel a

Samenvatting	Indiener onderschrijft de noodzaak en urgentie om te komen tot een voortvarende aanpak van de klimaat problematiek en ondersteunt het project daarom van harte. Ook geeft indiener aan de wijze waarop omwonenden en verschillende partijen zijn geïnformeerd te waarderen. Indiener verzoekt wel om aandacht
---------------------	---

	voor het verlies aan biodiversiteit in de bermen. Meer biodiversiteit langs infrastructuur is namelijk één van de thema's waar de provincie Drenthe, betrokken gemeenten en Rijkswaterstaat aan werken. In het EpvE wordt wel gesproken over het zaaien van zaadmengsels, maar indiener geeft aan dat de afstand van 50 cm tussen de zonnepanelen te beperkt is. Indiener verzoekt om een afstand tussen de zonnepanelen van minimaal 1,5m en tussen de zonnepanelen zaaimengsels te zaaien. Dit komt de soortenrijkdom ten goede.
Reactie op zienswijze	De aspecten biodiversiteit en bodemkwaliteit zijn in paragraaf 4.2 en 4.6 van de toelichting beoordeeld en blijken niet in de weg te staan aan de realisatie van de Drentse Zonneroute A37. Gezien de huidige soortenarme bermvegetatie, is het niet uitgesloten dat het zonnepark zelfs een positief effect hebben op onder andere de soortenvariatie en (bodem)biodiversiteit, als het kruidenmengsel een hogere soortenrijkdom heeft dan het huidige mengsel voor de bermvegetatie. Een hogere soortenrijkdom zorgt voor een beter bodemleven en daarmee een betere bodemstructuur. In zijn algemeenheid kan gesteld worden dat de plaatsing van de zonnepanelen effect heeft op de oppervlakte bermen. Toch blijven er ook aanzienlijke delen van de bermen open, waar ingezet wordt op het verbeteren van de ecologische kwaliteit door een goede inrichting en beheer. Om die reden leidt de ingediende zienswijze niet tot aanpassing van het plan.
Wijzigingen	Geen

Onderdeel b

Samenvatting	Indiener geeft aan dat er bij de ombouw van de N34 naar de A37 plannen waren voor een dubbele bomenrij in de middenberm op het traject Hoogeveen-Holsloot. Deze is er echter nooit gekomen. Indiener vraagt te onderzoeken of de betrokken overheden zich indertijd verplicht hebben om deze bomen te planten. Als dat het geval is, verzoekt indiener deze bomen alsnog elders in het gebied aan te planten.
Reactie op zienswijze	Het is juist dat de bewoners zijn geïnformeerd dat de omgeving ingericht zou worden als groene zone met brede bermen en bomen. Deze toezegging is gedaan om de weg zo goed mogelijk in te passen in het landschap. De toezegging die destijds is gedaan, valt buiten de reikwijdte van dit project. Het is wel belangrijk om daarbij op te merken dat wordt nagekeken of er aan de herplantplicht is voldaan. De provincie zal intern de aandacht vragen of er aan de wettelijke eisen is voldaan en waar nodig de benodigde maatregelen nemen om alsnog aan de wettelijke eisen te voldoen.
Wijzigingen	Geen

Onderdeel c

Samenvatting	Indiener geeft aan dat lokaal eigendom een belangrijk middel is om draagvlak voor de energietransitie te versterken, omdat de baten van een project in de regio blijven en de omgeving hiervan profiteert. Indiener verzoekt om voor de Drentse Zonneroute A37 te streven naar 50 % lokaal eigendom (conform Klimaatakkoord en RES Drenthe) en de samenwerking met bestaande of nog op te richten lokale energiecoöperaties als uitgangspunt te nemen
Reactie op zienswijze	De gemeenten Hoogeveen, Coevorden en Emmen zijn reeds gestart met het opstellen van een gezamenlijk participatieplan met betrekking tot de financiële participatie voor het gehele project. De provincie Drenthe moedigt het opstellen van dit beleid niet alleen aan, maar is tevens nauw betrokken bij de totstandkoming hiervan. In het Provinciaal Inpassingsplan is slechts ruimte voor ruimtelijk relevante afwegingen, waardoor het niet mogelijk is om eventuele randvoorwaarden voor de financiële participatie onderdeel van het Provinciaal Inpassingsplan te maken.
Wijzigingen	Geen

Onderdeel d

Samenvatting	Indiener geeft aan dat lokaal eigendom een belangrijk middel is om draagvlak voor de energietransitie te versterken, omdat de baten van een project in de regio blijven en de omgeving hiervan profiteert. Indiener verzoekt om voor de Drentse Zonneroute A37 te streven naar 50 % lokaal eigendom (conform Klimaatakkoord en RES Drenthe) en de samenwerking met bestaande of nog op te richten lokale energiecoöperaties als uitgangspunt te nemen.
Reactie op zienswijze	De kleuren zijn afgestemd op de gangbare kleuren bij de diverse landschapstypen. De gekozen kleur gaat een relatie aan met het landschap. De kleurovergangen zijn bijgevolg ook gradueel en nooit abrupt. In het beeldkwaliteitsplan staat daarnaast dat deze keuze is gebaseerd op het uitgangspunt dat de kleur van de panelen duidelijk moet afwijken van de kleur van het asfalt, zodat er geen verwarring ontstaat voor de automobilist. Gelet op deze afweging deelt de provincie de mening niet om donkere panelen te plaatsen.

Wijzigingen	Geen
-------------	------

3.18 OPIP 016

Onderdeel a

Samenvatting	Indiener maakt zich zorgen over de plannen voor de zonneroute. Het melkveebedrijf van indiener staat op nog geen 100 m van de A37 en tevens loopt de A37 dwars door de huiskavel van indiener heen. Indiener maakt zich zorgen om de begroeiing. Indiener ondervindt in de huidige situatie hinder vanwege zwerfvuil en schadelijke kruiden. Met betrekking tot zwerfvuil geeft indiener aan dat dit in de huidige situatie gemaaid wordt of indiener ruimt het zelf op. Wanneer er zonnepanelen geplaatst worden is indiener bang dat het zwerfvuil zich opstapelt en middels sterke windvlagen op het perceel van indiener terechtkomt en zorgt voor bijvoorbeeld perforatie van koeienmagen.
Reactie op zienswijze	In het kader van het beheer en onderhoud van de zonnepanelen en de gronden waarop deze staan, wordt tevens aandacht besteed aan het voorkomen van schadelijke kruiden en het voorkomen van zwerfvuil. Het bestaande beleid met betrekking tot beheer en onderhoud wordt voortgezet.
Wijzigingen	Geen

Onderdeel b

Samenvatting	Met betrekking tot de schadelijke kruiden geeft indiener aan dat er in de huidige situatie beperkt wordt gemaaid (1 keer per jaar). Daarom heeft indiener last van schadelijke kruiden zoals Jacobskruid. Dit groeit veelal in de bermen van de A37, maar is schadelijk voor de dieren van indiener. Indiener moet veel moeite doen om dit kruid uit het koeienvoer te houden. Door plaatsen van zonnepanelen wordt maaien moeilijker en verwacht indiener meer overlast te ondervinden van de hoeveel schadelijk kruid.
Reactie op zienswijze	De zonnepanelen zullen geen beperkingen opleveren voor het maaien. Het onderhouden van de bermen zal worden gewaarborgd door in de overeenkomst met de toekomstige exploitant een onderhoudsverplichting op te nemen. Het uitgangspunt is dat er één keer per jaar gemaaid zal worden.
Wijzigingen	Geen

Onderdeel c

Samenvatting	Indiener geeft aan nu een gevarieerd uitzicht te hebben, met bosjes en vrij zicht op de snelweg. De zonneroute brengt grote gebiedsverstoring met zich mee. Indiener verwacht dat begroeiing straks boven de zonnepanelen uitkomt. Daarnaast geeft indiener aan dat de locaties voor de transformatorhuisjes nog niet bekend is en verzoekt deze zo ver mogelijk van zijn erf te plaatsen. Dit vanwege de verwachte resonantie in verband met koe-verkeer op en naar de percelen van het bedrijf van indiener, ook onder het viaduct onder de A37 door.
Reactie op zienswijze	Het voornemen van de Drentse Zonneroute A37 is afgestemd op het landschap (en de landschapstypen die langs de A37 voorkomen). De basis van de Drentse Zonneroute A37 wordt gevormd door een grondtoon van aaneengesloten lijnen van zonnepanelen. De lange lijnen van de rijen zonnepanelen parallel aan de snelweg zorgen voor eenheid en een eenduidige overgang van snelweg naar landschap. In het kader van milieuzonering is er rekening gehouden met het gegeven dat er voldoende ruimtelijke scheiding moet zijn tussen milieubelastende bedrijven of inrichtingen enerzijds en milieugevoelige functies als wonen en recreëren anderzijds. In zijn algemeenheid geldt dat de onderlinge afstand groter moet zijn naarmate de milieubelastende functie het milieu sterker belast. De keuze voor deze afstand is gebaseerd op de VNG-uitgave 'Bedrijven en Milieuzonering' uit 2009, waaruit volgt dat de richtafstand tussen de transformatorstations met een vermogen van 10-100 MVA en de dichtstbijzijnde woning minimaal 50 m is. Ondanks dat de exacte locaties nog niet bekend zijn, worden de richtafstanden in acht genomen.
Wijzigingen	Geen

3.19

OPIP 017

Onderdeel a

Samenvatting	Indiener geeft aan dat er geen papieren exemplaren van het ontwerp provinciaal inpassingsplan ter inzage lagen op het gemeentehuis. Indiener geeft aan dat de informatieavonden in de drie gemeenten enkel digitaal waren te volgen. Daarnaast is de 3D-animatie van de zonneroute alleen online te bekijken. Indiener vraagt zich af of er nog inloopavonden worden georganiseerd. Indiener vraagt zich tevens af waarom het ontwerp provinciaal inpassingsplan tijdens de vakantieperiode ter inzage is gelegd. Indiener vraagt zich af waarom er geen kleurenfoto uit de 3D-animatie is gestuurd naar de media. In een Emmer weekblad stond nu enkel een kleine zwart-wit foto van een bovenaanzicht. Indiener geeft aan in augustus foto's van de 3D-animatie naar een contactpersoon van de gemeente Emmen heeft gestuurd met de vraag of deze in de weekbladen van Emmen afgedrukt konden worden. Indiener geeft aan hier geen reactie op gekregen te hebben
Reactie op zienswijze	Het ontwerp-PIP heeft ter inzage gelegen van 8 juli tot 9 september 2021. Het ontwerp PIP kon worden ingezien op www.ruimtelijkeplannen.nl. Daarnaast was er de mogelijkheid de stukken op afspraak in te zien op werkdagen tussen 09.00 uur en 17.00 uur in het provinciehuis in Assen (Westerbrink 1 in Assen) bij de balie in het gemeentehuis in Hogeveen (Raadhuisplein 1), Emmen (Raadhuisplein 1) of Coevorden (Kasteel 1). Het ontwerp provinciaal inpassingsplan heeft deels tijdens de vakantieperiode ter inzage gelegen. Om belanghebbenden tegemoet te komen heeft het ontwerp 9 weken ter inzage gelegen in plaats van de gebruikelijke 6 weken. Vanwege de Covid-maatregelen konden geen fysieke bijeenkomsten georganiseerd worden. Ten behoeve van het definitieve provinciaal inpassingsplan worden nogmaals inloopavonden georganiseerd.
Wijzigingen	Geen

Onderdeel b

Samenvatting	Indiener vraagt zich af waarom er tijdens het tonen van de gekleurde zonnepanelen bij het gemeentehuis geen beelden van de 3D-animatie zijn getoond.
Reactie op zienswijze	Van 9 tot 18 juni 2021 heeft een proefopstelling van deze Drentse Zonneroute op het parkeerterrein aan de Vreding in Emmen gestaan. Daarna is de proefopstelling gedurende 2 weken geplaatst op het parkeerterrein van het Van der Valk hotel in Emmen. De proefopstelling is geplaatst voorafgaand aan de terinzagelegging van het provinciaal inpassingsplan om omwonenden en andere belanghebbenden een beeld te geven van de kleur. Hiermee gaf dit omwonenden en belanghebbende de gelegenheid om hierop te reageren tijdens de ter inzagelegging van het provinciaal inpassingsplan. Daarnaast was ook de 3D-animatie voorafgaand aan de terinzagelegging online te bekijken. De 3D-animatie is online bereikbaar voor omwonenden en belanghebbenden: https://a37.ik-doe-mee.nl/map/@52.7199,6.9812,11.6435z.
Wijzigingen	Geen

Onderdeel c

Samenvatting	Indiener geeft aan de Drentse Zonneroute A37 niet als pilotproject te zien, vanwege de omvang van het project. Rijkswaterstaat heeft voor andere projecten proefopstellingen langs infrastructuur geplaatst. Indiener vraagt zich af waarom dit voor de A37 niet gebeurt? Aan de hand hiervan kan men bepalen of bepaalde aannames inderdaad kloppen, zoals: invloed op Flora en Fauna, het beheer van groen, onder en naast de zonnepanelen, de invloed op de faunapassages, reflectie, vervuiling van de zonnepanelen door het vrachtverkeer, de invloed van gladheidsbestrijding van de A37 op de zonnepanelen, of er voldoende ruimte om sneeuw te bergen, kan graffiti makkelijk verwijderd worden van de coatinglaag, het functioneren van camera's en bewegingsmelders langs zonnepanelen, mate van verkleuring van de coatinglaag door weersomstandigheden, verkeersveiligheid.
Reactie op zienswijze	In het kader van de pilot EZK Hernieuwbare energie op rijksgrond worden voor een aantal kansrijke locaties de mogelijkheden onderzocht en wordt samen met decentrale overheden gekeken naar de wenselijkheid van opwekking van zonne- of windenergie op de betreffende locatie. Gedurende de looptijd van het programma worden in totaal 10 projecten aan (markt)partijen in gebruik gegeven voor de opwek van hernieuwbare energie. In 2019 zijn de eerste projecten gestart. Daarna zijn geleidelijk nieuwe projecten toegevoegd. Nieuwe projecten profiteren direct van de opgedane leerervaringen uit de eerste projecten. De omvang van deze pilot projecten is verschillend.

	Daarnaast is in hoofdstuk 4 van het provinciaal inpassingsplan ingegaan op de vereiste milieuthema's en of het project voldoet aan de bijbehorende wettelijke kaders. Dat is voor de Drentse Zonneroute A37 het geval.
Wijzigingen	Geen

Onderdeel d

Samenvatting	Indiener geeft aan dat in het provinciaal inpassingsplan wordt gesproken over beheer en onderhoud (verkeersafzettingen) 1 keer in de 7 jaar. Indiener neemt aan dat 7 keer in 1 jaar wordt bedoeld.
Reactie op zienswijze	Het klopt dat er incidenteel in het kader van beheer en onderhoud van de zonnepanelen - 1 keer in de 7 jaar - enig verkeer naar en van de Drentse Zonneroute A37 zal gaan.
Wijzigingen	Geen

Onderdeel e

Samenvatting	Indiener verwijst naar het MER rapport voor de ombouw van de N34 - A37. Hierin staat dat, ten behoeve van het behoud van het Drentse landschap, in de middenberm bij Hoogeveen-Holsloot een dubbele bomenrij wordt aangebracht. Indiener geeft aan dat er in het ontwerp provinciaal plan niets staat vermeld over deze bomenrij. Indiener geeft aan dat in de QuickScan ecologie impressies zijn gemaakt van 8 deelgebieden, maar dat deelgebied 9 ontbreekt. Dit betreft de bomenrij in de middenberm bij Hoogeveen-Holsloot.
Reactie op zienswijze	Het is juist dat de bewoners zijn geïnformeerd dat de omgeving ingericht zou worden als groene zone met brede bermen en bomen. Deze toezegging is gedaan om de weg zo goed mogelijk in te passen in het landschap. De toezegging die destijds is gedaan, valt buiten de reikwijdte van dit project. Het is wel belangrijk om daarbij op te merken dat wordt nagekeken of er aan de herplantplicht is voldaan. De provincie zal intern de aandacht vragen of er aan de wettelijke eisen is voldaan en waar nodig de benodigde maatregelen nemen om alsnog aan de wettelijke eisen te voldoen.
Wijzigingen	Geen

Onderdeel f

Samenvatting	Indiener geeft aan dat de beplanting in de lussen bij aansluitingen van kruisende wegen en in het klaverblad Holsloot met een bepaalde visie is aangebracht. Namelijk zorgen voor een open Drents Landschap. Indiener vindt hier niets over terug in het provinciaal inpassingsplan, enkel dat de beplanting wordt gekapt.
Reactie op zienswijze	In het beeldkwaliteitsplan is stilgestaan bij de landschappelijke inpassing van de Drentse Zonneroute. Daarin komt naar voren dat het voornemen van de Drentse Zonneroute A37 is afgestemd op het landschap (en de landschapstypen die langs de A37 voorkomen). De basis van de Drentse Zonneroute A37 wordt gevormd door een grondtoon van aaneengesloten lijnen van zonnepanelen. De lange lijnen van de rijen zonnepanelen parallel aan de snelweg zorgen voor eenheid en een eenduidige overgang van snelweg naar landschap. Automobilisten kijken er overheen en blijven het landschap ervaren. De uitgangspunten in het beeldkwaliteitsplan zijn geborgd doordat zij onderdeel zijn van de planregels (zie artikel 8.1.2); het beeldkwaliteitsplan geldt als toetsingskader voor elke omgevingsvergunningaanvraag voor het bouwen van de Drentse Zonneroute A37. Hiermee zijn er voldoende waarborgen dat het open Drentse landschap behouden blijft.
Wijzigingen	Geen

Onderdeel g

Samenvatting	Holsloot ligt in het gebied Geopark De Hondsrug, dat door Unesco als zodanig is aangewezen. Volgens indiener mist een toelichting hierop in het provinciaal inpassingsplan. Tijdens de online bijeenkomst van de gemeente Coevorden is aangegeven dat alle beplanting wordt gekapt. Indiener vraagt zich af of de status als Geopark behouden kan blijven en wat de invloed op het toeristische impuls is, die er is door het Geopark?
Reactie op zienswijze	In de toelichting op de planregels is, anders dan indiener stelt, wel stilgestaan bij de betekenis van het Geopark De Hondsrug voor de realisatie van de Drentse Zonneroute A37. Voor die passages wordt in het bijzonder gewezen op paragraaf 4.1 van de toelichting op de planregels. Voor een uitgebreidere analyse

	wordt tevens verwezen naar de QuickScan Erfgoed (bijlage 1 bij de toelichting). Zoals hieruit blijkt, worden in dit gebied alleen ontwikkelingen toegestaan als de aardkundige kwaliteiten en kenmerken worden behouden. Het voorliggend plan zal derhalve geen gevolgen hebben voor de status van het gebied de Hondsrug.
Wijzigingen	Geen

Onderdeel h

Samenvatting	Indiener geeft aan dat veel Drenten zich geen goed beeld kunnen vormen van de veranderingen door de Drentse Zonneroute A37.
Reactie op zienswijze	Om te zorgen dat er een beeld gevormd kon worden van de Drentse Zonneroute A37, zijn er een aantal informatieavonden georganiseerd. In december 2020 heeft er bijvoorbeeld een informatieavond plaatsgevonden, waar de 3D-visualisatie gepresenteerd werd. In een daaropvolgende informatieavond zijn de omwonenden tevens in de gelegenheid gesteld om vragen te stellen en het gesprek aan te gaan over de beelden in de 3D-visualisatie. Voor een impressie van de Drentse Zonneroute A37 verwijzen wij u naar de 3D-animatie: https://a37.ik-doe-mee.nl/map/@52.7199,6.9812,11.6435z .
Wijzigingen	Geen

Onderdeel i

Samenvatting	Indiener kan in het provinciaal inpassingsplan niets terug vinden over maatregelen met betrekking tot het voorkomen van graffiti en vraagt zich af welke maatregelen getroffen worden
Reactie op zienswijze	Toegang door onbevoegden wordt waar nodig voorkomen door het aanbrengen van watergangen dan wel het aanbrengen van hekwerken.
Wijzigingen	Geen

Onderdeel j

Samenvatting	Indiener vraagt zich af wie verantwoordelijk is voor het verwijderen van graffiti?
Reactie op zienswijze	Het verwijderen van graffiti valt niet binnen de reikwijdte van voorliggend inpassingsplan. Het beheer en onderhoud wordt geregeld via een nader te sluiten onderhoudsovereenkomst.
Wijzigingen	Geen

3.20 OPIP 018

Onderdeel a

Samenvatting	Indieners geven aan ongeveer 100/150 m ten zuiden van de A37 te wonen. Door de enorme toename van het verkeer ervaren indieners steeds meer geluidsoverlast. Er zijn tevens 2 andere plannen om zonneparken te realiseren vlakbij de Drentse Zonneroute A37. Indieners geven aan verbaasd te zijn dat er geen contact is met de initiatiefnemers van deze plannen. Indieners geven aan dat geen onderzoek is gedaan naar het effect op geluid en natuur van deze plannen gezamenlijk. Indieners geven aan te verwachten dat geluidsoverlast zal toenemen en verzoeken tegenmoet gekomen te worden door middel van het plaatsen van dubbele beglazing van hun woning.
Reactie op zienswijze	Voor het thema geluid is onderzoek gedaan naar de mogelijke geluideffecten door de realisatie van de Drentse Zonneroute (zie paragraaf 4.4 van de toelichting op het Ontwerp provinciaal inpassingsplan). Er bestaat geen wettelijke kader voor het realiseren van zonne-energie waaraan het voornemen getoetst dient te worden met betrekking tot het aspect geluid. In het onderzoek is gekeken of er sprake is van een goede ruimtelijke ordening dan wel een aanvaardbaar woon- en leefklimaat, op grond waarvan met aannames gewerkt wordt. Voor het thema geluid is geconcludeerd dat er met de realisatie van de Drentse Zonneroute A37 nog steeds sprake is van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat. Daarnaast wordt opgemerkt dat uit recent TNO-onderzoek naar voren komt dat zonnepanelen in de berm tot zeer kleine effecten leiden op de geluidsoverdracht vanaf de snelweg naar de omgeving. Afhankelijk van de hoogte en hellingshoek van de zonnepanelen leidt dit tot een kleine geluidsreductie of tot een kleine toename van geluid. De effecten zijn zo klein dat dit niet hoorbaar is met het menselijk oor. Het genoemde TNO-onderzoek is generiek van opzet en

	niet specifiek toegespitst op de A37, maar de varianten 7 en 11 lijken erg op de situatie van de Drentse Zonneroute A37, waardoor de conclusies van die varianten van waarde zijn voor de inschatting van de geluidseffecten van de zonnepanelen bij de Drentse Zonneroute A37. Het feit dat in nabijheid van indiener nog twee locaties zijn waar zonneweides worden gerealiseerd is niet meegenomen in het onderzoek. Dit omdat de voornaamste bron van geluid afkomstig is van het verkeer dat over de A37 rijdt. Uit het geluidonderzoek blijkt ook dat de toename van geluid door de komst van zonnepanelen langs te A37 zeer beperkt is.
Wijzigingen	Geen

3.21 OPIP 019

Onderdeel a

Samenvatting	Indiener geeft aan dat er gastransportleidingen in het plangebied liggen. Indiener geeft aan dat deze leidingen niet zijn bestemd in het provinciaal inpassingsplan en verzoekt een dubbelbestemming leiding-gas hiervoor op te nemen.
Reactie op zienswijze	Artikel 3.26 lid 3 Wro geeft de mogelijkheid om in het provinciale inpassingsplan te bepalen dat vigerende bestemmingsplannen hun werking - deels - behouden. Hieraan is voor het grootste gedeelte van het plangebied uitvoering gegeven in artikel 9.1 van de regels van het provinciaal inpassingsplan. Het voorliggend provinciaal inpassingsplan is voor dat deel een zogenaamd facetbesluit of facetherziening, waarbij enkel het realiseren van zonnepanelen/zonnewanden en bijbehorende gebouwen/bouwwerken mogelijk wordt gemaakt. In artikel 9.1 van de planregels is geregeld dat de bestemmingsplannen zoals opgenomen in tabel 2.1 van de planregels, voor zover niet strijdig met het PIP, hun werking behouden.
Wijzigingen	Geen

Onderdeel b

Samenvatting	Indiener verzoekt in de toelichting aandacht te besteden aan de invloed van het zonnepark op aanwezige gasinfrastructuur.
Reactie op zienswijze	Er is aandacht geweest voor de invloed van het zonnepark op de aanwezige gasinfrastructuur. In die afweging is ervoor gekozen om de bescherming van de aanwezige gasinfrastructuur in stand te laten door de bestemmingen in de vigerende bestemmingsplannen hun toepassingen te laten behouden.
Wijzigingen	Geen

Onderdeel c

Samenvatting	Indiener verzoekt voorwaarden op te nemen in de planregels waaraan voldaan moet worden voor de omgevingsvergunning: het bouwen van zonnepanelen in de nabijheid van de gastransportleidingen, dient te geschieden volgens de 'Uitgangspunten ter voorkoming van beïnvloeding van gasleidingen door nabijgelegen zonneparken, versie 4' (zie bijlage nr. 1) 'en Velin GraafVoorwaarden' versie september 2019 (zie bijlage nr. 4). U dient deze gegevens minimaal 3 weken voor de start van de uitvoering van de werkzaamheden aan de leidingbeheerder, geanonimiseerd, voor te leggen. Er mag pas met de werkzaamheden worden gestart wanneer deze gegevens zijn goedgekeurd.
Reactie op zienswijze	Voor wat betreft het opnemen van de voorwaarden, wordt verwezen naar de reactie bij zienswijze OPIP 21 onderdeel a. Met betrekking tot genoemde voorwaarden wordt opgemerkt dat in de uitvoeringsfase de marktpartij zorg dient te dragen dat voldaan wordt aan alle wet- en regelgeving en alle benodigde vergunningen verkregen zijn. Wij treden graag met u in gesprek over de haalbaarheid van het verkrijgen van een dergelijke vergunning.
Wijzigingen	Geen

3.22

OPIP 020

Onderdeel a

Samenvatting	Indieners verwachten veel spiegeling van de zonnepanelen in de middenberm en buitenberm ter hoogte van het bedrijf. Ze verwachten dat dit veel hinder gaat opleveren voor de kippen die buiten lopen en als er door indiener op het land wordt gewerkt. Indieners geven aan bezwaar te hebben tegen de zonnepanelen aan de zuidkant van de vluchtstrook (rijrichting Hoogeveen-Emmen). In de middenberm kunnen indieners er mee leven als daar geen schittering van wordt ondervonden door indieners zelf en hun legkippen.
Reactie op zienswijze	Langs de Drentse Zonneroute A37 worden maatregelen getroffen (de zonnepanelen zullen bijvoorbeeld een speciale coating bevatten) die lichtreflectie zoveel mogelijk beperken. Mocht het vaststellen van het PIP schade tot gevolg hebben, dan kan vanaf het moment dat het inpassingsplan onherroepelijk is een planschadeverzoek ingediend worden. Een dergelijk verzoek dient ingediend te worden bij Gedeputeerde Staten. De aanvraag bevat een motivering, alsmede een onderbouwing van de hoogte van de gevraagde tegemoetkoming. Gedeputeerde Staten beoordeelt vervolgens aan de hand van onder andere hoofdstuk 6 van de Wet ruimtelijke ordening of de gestelde schade voor vergoeding in aanmerking komt.
Wijzigingen	Geen

3.23 OPIP 021

Onderdeel a

Samenvatting	Indieners zijn tegen de zonnewand bij Parc Sandur/Erica
Reactie op zienswijze	In een groot aantal zienswijzen zijn bezwaren geuit tegen de zonnewand ter hoogte van Parc Sandur/Erica. In essentie maken deze indieners zich zorgen over de gevolgen van de zonnewand voor het vrije uitzicht en vrezen zij meer geluidsoverlast. We hechten eraan dat de Drentse zonneroute kan rekenen op draagvlak vanuit de omgeving. Het feit dat zoveel mensen in Emmen vrezen voor de gevolgen van de zonnewand voor de persoonlijke woonomgeving weegt daarom zwaar. Ook het gegeven dat de gemeente Emmen zich achter de bezwaren schaaft, is daarbij van belang. De ingebrachte zienswijzen hebben daarom aanleiding gegeven nogmaals kritisch te kijken naar de vraag of de zonnewand ter hoogte van Parc Sandur/Erica in het plan moet worden opgenomen. Een belangrijk element van deze afweging is dat de zonneroute ook zonder zonnewand Parc Sandur/Erica uitvoerbaar is. Er zijn ook andere inrichtingen denkbaar waarbij geen zonnewand hoeft te worden opgericht. Om die reden worden de ingebrachte zienswijzen op dit punt overgenomen en wordt de zonnewand bij Erica geschrapt uit de plannen. In plaats van de zonnewand, worden op deze locatie zonnepanelen in lijnopstelling geplaatst. De gevreesde effecten die indieners verwachten als gevolg van de zonnewand zullen vanwege het verwijderen daarvan niet optreden.
Wijzigingen	Naar aanleiding van onder meer deze zienswijze zijn er wijzigingen doorgevoerd in het beeldkwaliteitsplan en de toelichting. Daarnaast is er een oplegnotitie opgesteld, waarin is beoordeeld wat het verwijderen van de zonnewand ter hoogte van Parc Sandur/Erica betekent voor de resultaten van eerder uitgevoerde onderzoeken. In die oplegnotitie is geconcludeerd dat de wijziging geen gevolgen heeft voor de conclusie dat er geen sprake is van aanzienlijke milieueffecten. Voor een compleet overzicht van de wijzigingen als gevolg van het verwijderen van de zonnewand ter hoogte van Parc Sandur/Erica wordt verwezen naar hoofdstuk 4 van deze nota.

3.24 OPIP 022

Onderdeel a

Samenvatting	Indiener refereert aan de RES Drenthe en de mate van lokaal eigendom en geeft het volgende aan: momenteel worden plannen ontwikkeld om een gebiedsfonds op te richten, waaruit bewoners in de gemeenten Hoogeveen, Coevorden en Emmen geholpen worden in de energietransitie die de komende jaren moet plaats vinden. Graag willen wij dit fonds gevuld zien met bijdragen uit de toekomstige zonneparken langs de A37. Om dit een betere kans van slagen te geven zou ik de 50 % deelname van dorps-gebiedsfonds niet als een streven maar als een voorwaarde bij de beoordeling van omgevingsvergunningen geformuleerd willen zien.
---------------------	---

Reactie op zienswijze	De gemeenten Hoogeveen, Coevorden en Emmen zijn reeds gestart met het opstellen van een gezamenlijk participatieplan met betrekking tot de financiële participatie voor het gehele project. De provincie Drenthe moedigt het opstellen van dit beleid niet alleen aan, maar is tevens nauw betrokken bij de totstandkoming hiervan. In het Provinciaal Inpassingsplan is slechts ruimte voor ruimtelijk relevante afwegingen, waardoor het niet mogelijk is om eventuele randvoorwaarden voor de financiële participatie onderdeel van het Provinciaal Inpassingsplan te maken.
Wijzigingen	Geen

3.25 OPIP 023

Onderdeel a

Samenvatting	Indieners geven aan dat de financiële/economische uitvoerbaarheid niet in het PIP gezekerd is en dat dit voor de procedure wel noodzakelijk is. Er is volgens indieners teveel onduidelijk en onzeker qua kosten en opbrengsten, mede door: - het geen regulier zonnepark is; - er extra kosten moeten worden gemaakt voor boringen(leidingwerken/kabels); - onduidelijkheden over onderhoud groen en parken bestaan; - er geen duidelijkheid is over kosten kappen bomen en kosten herplanting en plaats van deze bomen (definitie van een boom wordt niet gegeven); - kosten van en de opbrengsten van gekleurde panelen niet duidelijk zijn; - kosten vangrails idem; - kosten aanleg panelen op taluds idem; - kosten opbrengen van grond bij de klaverbladen en afritten/oksels idem; - de innovatie van PV-panelen ook de komende jaren een vlucht zal nemen, en de huidige eisen van bouwen bij uitvoering achterhaald zullen zijn; - et cetera.
Reactie op zienswijze	De economische uitvoerbaarheid is beschreven in hoofdstuk 6 van de toelichting op de planregels. Op grond van het bepaalde in artikel 6.12 lid 1 Wet ruimtelijke ordening zijn provinciale staten verplicht bij de vaststelling van een inpassingsplan een exploitatieplan vast te stellen voor gronden waarop een bij algemene maatregel van bestuur aangewezen bouwplan is voorgenomen. Het onderhavige inpassingsplan is geen bouwplan als bedoeld in artikel 6.2.1 van het Besluit ruimtelijke ordening. Voor het overige is het belangrijk om op te merken dat de gronden reeds in eigendom zijn van de rijksoverheid, zodat er geen gronden verworven hoeven te worden. Marktpartijen worden via een openbare marktbenadering (aanbesteding, concessie of gronduitgifte) betrokken.
Wijzigingen	Geen

Onderdeel b

Samenvatting	Indieners vragen zich af waarom er geen integrale afweging heeft plaatsgevonden tussen landschappelijke inpassing, ruimtelijke ordening en het rendement. Economie en ruimte behoren elkaar in grote opgaven te versterken en niet te verzwakken/uit te sluiten.
Reactie op zienswijze	Alle aspecten zijn in hoofdstuk 4 van de toelichting beoordeeld en in het bijbehorende milieueffectrapport. Geen van de aspecten zijn een belemmering gebleken voor het realiseren van de Drentse Zonneroute A37.
Wijzigingen	Geen

Onderdeel c

Samenvatting	Indieners geven aan dat het transformatorstation dat de zonneroute moet aansluiten niet eerder klaar is dan in 2027. In 6 jaar tijd zijn er vele innovaties in PV-land, welke dan waarschijnlijk niet aan de eisen van het provinciaal inpassingsplan kunnen voldoen. Indieners geven aan dat het daarom niet verstandig is nu al een provinciaal inpassingsplan vast te stellen en eerst een sluitende businesscase rond te krijgen.
Reactie op zienswijze	Het Provinciaal Inpassingsplan voorziet enkel in het planologisch mogelijk maken van de Drentse Zonneroute A37. Dat er nog geen marktpartij bij het project betrokken is, doet niet af aan de economische haalbaarheid van het project. De ontwikkeling van het park wordt via een openbare marktbenadering (aanbesteding, concessie of gronduitgifte) in de markt gezet. De toekomstige exploitant krijgt een gebruiksrecht om op de gronden zonnepanelen te plaatsen, te onderhouden en te beheren. De aanlegfase is voorzien vanaf 2025.

Wijzigingen	Geen
--------------------	------

Onderdeel d

Samenvatting	Indieners geven aan dat er bomen gekapt gaan worden en dat er groen wordt verwijderd. Uit het ontwerp provinciaal inpassingsplan blijkt niet duidelijk waar dit het geval is. Ook is er geen duidelijke definitie van 'boom' gegeven. Aangezien er veel groen aanwezig is, dat waarschijnlijk niet als boom gedefinieerd wordt, achten indieners de kans groot dat er veel groen uit het landschap verdwijnt.
Reactie op zienswijze	Voor de aanleg van de Drentse Zonneroute A37 is het kappen van bomen noodzakelijk. Uitgangspunt is dat waar panelen komen, de bomen worden gekapt. De provincie zal aan de herplantplicht uit de Wet Natuurbescherming voldoen. Het provinciaal inpassingsplan wijst ten behoeve van een goede ruimtelijke ordening bestemmingen van gronden aan, maar reguleert op zichzelf niet de kap van bomen. Om die reden bevat het plan ook geen begripsomschrijving, nu deze begripsbepaling niet nodig is voor de uitleg van het plan. De Wet natuurbescherming en titel 3.4 van de Provinciale Omgevingsverordening stellen hier wel regels over.
Wijzigingen	Geen

Onderdeel e

Samenvatting	Indieners geven aan dat de genoemde plicht voor herplanting concreet uitgewerkt dienen te worden, en een duidelijke definitie van 'boom' op te nemen.
Reactie op zienswijze	Zie de beantwoording bij onderdeel d.
Wijzigingen	Geen

Onderdeel f

Samenvatting	Indieners geven aan dat bestaande stukken bos naast de zonneroute gespaard dienen te blijven en niet als locatie dienen aangewezen te worden voor zonnepanelen. Het is indieners niet duidelijk waarom deze hoeken met bomen gekapt dienen te worden en denken dat deze afweging enkel is gemaakt op basis van de eigendomssituatie van Rijkswaterstaat.
Reactie op zienswijze	Het realiseren van de zonneroute is onderdeel van het Pilotprogramma Hernieuwbare Energie op Rijks(waterstaat)gronden dat in opdracht van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) wordt uitgevoerd. In dit programma onderzoekt het Rijk hoe rijksgrond zo optimaal mogelijk en met maatschappelijk draagvlak kan worden ingezet voor het opwekken van hernieuwbare energie. Het is juist dat de plekken mede gebaseerd zijn op de eigendomssituatie van Rijkswaterstaat, maar daar dient bij opgemerkt te worden dat de gekapte bomen gecompenseerd worden in overeenstemming met de Wet natuurbescherming.
Wijzigingen	Geen

Onderdeel g

Samenvatting	Indieners pleiten ervoor ook groen terug te planten.
Reactie op zienswijze	Voor de aanleg van de Drentse Zonneroute A37 is het kappen van bomen noodzakelijk. Uitgangspunt is dat waar panelen komen, de bomen worden gekapt. De initiatiefnemer zal aan de herplantplicht uit de Wet Natuurbescherming voldoen.
Wijzigingen	Geen

Onderdeel h

Samenvatting	Indieners geven aan dat er in het ecologisch onderzoek niet wordt ingegaan op de regio-eigen reeën. Deze kunnen zich door het dichtbouwen van de A37 met zonnepanelen niet meer van noord naar zuid en v.v. verplaatsen. Indieners achten dit niet toelaatbaar. Indieners verzoeken om corridors als doorgang voor de verplaatsing van reeën.
Reactie op zienswijze	In het ecologisch onderzoek is ingegaan op de aanwezigheid van reeën in het gebied. Het voorkomen van verschillende niet-vrijgestelde 'Andere soorten' binnen het plangebied, zoals ree, is op basis van aanwezige biotopen en ligging niet uit te sluiten. Voor deze soort geldt een vrijstelling voor artikel 3.10 van de Wet natuurbescherming in het kader van ruimtelijke ingrepen.
Wijzigingen	Geen

Onderdeel i

Samenvatting	Indieners vragen zich af hoe de aannames uit het geluidrapport gemonitord gaan worden en welke maatregelen er worden getroffen als blijkt dat de geluidstoename de wettelijke eisen overschrijdt.
Reactie op zienswijze	Alhoewel het niet de verwachting is dat geluidsnormen worden overschreden, is het aan Rijkswaterstaat als wegebeheerder om dit te monitoren. Als toch blijkt dat er geluidsnormen worden overschreden, dan zal de beheerder de benodigde acties moeten ondernemen om de overtreding te beëindigen.
Wijzigingen	Geen

Onderdeel j

Samenvatting	Indieners geven aan dat ze de argumentatie van de verschillende gekleurde zonnepanelen niet begrijpen. Al het gras en de omgeving is groen, dus groen gekleurde zonnepanelen zullen de verschillende jaargetijden het best bedienen.
Reactie op zienswijze	De kleuren van de zonnepanelen zijn afgestemd op de gangbare kleuren bij de diverse landschapstypen. De gekozen kleur gaat een relatie aan met het landschap. De kleurovergangen zijn bijgevolg ook gradueel en nooit abrupt. De keuze voor deze kleuren is daarnaast ingegeven gelet op het uitgangspunt dat de kleur van de panelen duidelijk moet afwijken van de kleur van het asfalt, zodat er geen verwarring ontstaat voor de automobilist.
Wijzigingen	Geen

Onderdeel k

Samenvatting	Indieners vragen zich af hoe diefstal en vernieling van de panelen voorkomen wordt nu er geen hekwerk om de panelen komt.
Reactie op zienswijze	Toegang door onbevoegden kan waar mogelijk voorkomen worden door het aanbrengen van watergangen. In het beeldkwaliteitsplan is opgenomen dat rond de zonneroute geen hekwerken worden geplaatst tenzij dit noodzakelijk is, bijvoorbeeld bij toegangswegen naar de zonnepanelen.
Wijzigingen	Geen

Onderdeel l

Samenvatting	Indieners vragen zich af hoe onderhoud van vegetatie gaat plaatsvinden, nu er geen schapen of maairobots gebruikt kunnen worden zonder hekwerk rondom de panelen.
Reactie op zienswijze	Voor het gebruik van maairobots zijn geen hekwerken vereist, want dergelijke machines werken met ondergrondse bedrading.. Het onderhouden van de bermen wordt daarnaast gewaarborgd door in de overeenkomst met de toekomstige exploitant een onderhoudsverplichting op te nemen. Het uitgangspunt is dat er één keer per jaar gemaaid gaat worden.
Wijzigingen	Geen

Onderdeel m

Samenvatting	Indieners stellen voor de oksels/afritten (met uitzondering van Holsloot) met groen te behouden en daar dus geen panelen te plaatsen. Zo wordt de identiteit van het oorspronkelijk landschap beter behouden.
Reactie op zienswijze	In het beeldkwaliteitsplan is stilgestaan bij de landschappelijke inpassing van de Drentse Zonneroute. Daarin komt naar voren dat het voornemen van de Drentse Zonneroute A37 is afgestemd op het landschap (en de landschapstypen die langs de A37 voorkomen). Dit geldt ook voor de oksels/afritten van de A37. De uitgangspunten in het beeldkwaliteitsplan zijn geborgd doordat zij onderdeel zijn van de planregels (zie artikel 8.1.2); het beeldkwaliteitsplan geldt als toetsingskader voor elke omgevingsvergunningaanvraag voor het bouwen van (delen van) de Drentse Zonneroute A37.
Wijzigingen	Geen

Onderdeel n

Samenvatting	Indieners geven aan dat onder hoogspanningskabels geen zonnepanelen kunnen worden geplaatst, omdat die door vallend ijs in de winter beschadigd kunnen raken.
Reactie op zienswijze	Rondom hoogspanningsstations gelden beperkingen waar voor de Drentse Zonneroute A37 rekening mee wordt gehouden.
Wijzigingen	Geen

Onderdeel o

Samenvatting	Indieners geven aan dat in het ontwerp bij Holsloot de panelen in cirkels worden geplaatst, waardoor veel grond onbenut blijft en ruimte voor rendement gaat. Indieners geven aan dat dit onjuist op tekeningen is weergegeven en verzoeken dit aan te passen.
Reactie op zienswijze	Bij Holsloot worden binnen de klaverbladstructuur inderdaad zonnepanelen in cirkels geplaatst. Aanpassing van tekeningen is daarmee niet aan de orde.
Wijzigingen	Geen

Onderdeel p

Samenvatting	Indieners geven aan dat de visualisatie onvoldoende in 2D is weergegeven. Indieners verwachten dat het oogbeeld drukker wordt in plaats van rustiger, door de strakke lijnen. Daardoor is er geen afwisseling te ervaren in het landschap langs de A37.
Reactie op zienswijze	Het voornemen van de Drentse Zonneroute A37 is afgestemd op het landschap (en de landschapstypen die langs de A37 voorkomen). De basis van de Drentse Zonneroute A37 wordt gevormd door een grondtoon van aaneengesloten lijnen van zonnepanelen. De lange lijnen van de rijen zonnepanelen parallel aan de snelweg zorgen voor eenheid en een eenduidige overgang van snelweg naar landschap. Voor een impressie van de Drentse Zonneroute A37 verwijzen wij u naar de 3D-animatie: https://a37.ik-doe-mee.nl/map/@52.7199,6.9812,11.6435z . Daarnaast is een impressie van de visualisatie van de zonneroute in 2D in het beeldkwaliteitsplan te aanschouwen.
Wijzigingen	Geen

Onderdeel q

Samenvatting	Indieners stellen dat de informatie met betrekking tot het niet hoger bouwen van de zonnepanelen dan 75 cm niet helemaal klopt. Het landschap is glooiend en chauffeurs zien de panelen voor en naast de voertuigen. Indieners verzoeken om een 3D-animatie van west naar oost over de gehele lengte, met geplaatste zonnepanelen en gekapte bomen en groen, in de juiste tijdsbeleving, om een juist beeld te krijgen van het project.
Reactie op zienswijze	De hoogte van 0,75 m is gebaseerd op de hoogte van de geleiderail. Het hoogste punt van de zonnepanelen is niet hoger dan de bovenkant van de geleiderail (0,75 m), zodat de panelen voor weggebruikers minimaal

	zichtbaar zijn. Dit sluit aan bij het uitgangspunt uit het EpvE en het beeldkwaliteitsplan dat de zonnepanelen niet boven de geleiderail uit mogen komen. De 3D-animatie geeft een impressie van de Drentse Zonneroute A37 weer, daarom is niet het gehele tracé opgenomen. Daarnaast zou het opnemen van het gehele tracé tot te hoge kosten leiden ten opzichte van de meerwaarde, omdat grote delen gelijk zijn. Het beeldkwaliteitsplan geeft inzicht in de speciale punten.
Wijzigingen	Geen

Onderdeel r

Samenvatting	Indieners geven aan dat de twee informatieavonden en 2 digitale (eenzijdige) bijeenkomsten in drie jaar tijd onvoldoende is om de bevolking werkelijk te betrekken bij de zonneroute. Er was bij de digitale bijeenkomsten te weinig tijd om vragen te stellen en de avonden lagen te dicht op de deadline voor het indienen van een zienswijze.
Reactie op zienswijze	Vanwege de Covid-maatregelen konden geen fysieke bijeenkomsten georganiseerd worden. Ten behoeve van het definitieve provinciaal inpassingsplan zullen nogmaals inloopavonden georganiseerd worden.
Wijzigingen	Geen

Onderdeel s

Samenvatting	Indieners geven aan dat participatie, compensatie en acceptatie een belangrijk criterium is bij de beoordeling van de omgevingsvergunningaanvraag. De gemeente Coevorden streeft naar een 50% deelname van dorpsgebiedsfonds in de vorm van 50 % lokaal eigendom. Indieners geven aan dat het belangrijk is dat de provincie het opstellen van gezamenlijk opstellen van participatiebeleid door de gemeenten stimuleert, om dit streven van Coevorden waar te maken.
Reactie op zienswijze	De gemeenten Hoogeveen, Coevorden en Emmen zijn reeds gestart met het opstellen van een gezamenlijk participatieplan met betrekking tot de financiële participatie voor het gehele project. De provincie Drenthe moedigt het opstellen van dit beleid niet alleen aan, maar is tevens nauw betrokken bij de totstandkoming hiervan.
Wijzigingen	Geen

3.26 OPIP 024

Onderdeel a

Samenvatting	Indieners geven aan bezwaar te maken tegen de zonnewand ter hoogte van Parc Sandur/Erica. En verzoeken het ontwerp te wijzigen en af te zien van deze zonnewand.
Reactie op zienswijze	In een groot aantal zienswijzen zijn bezwaren geuit tegen de zonnewand ter hoogte van Parc Sandur/Erica. In essentie maken deze indieners zich zorgen over de gevolgen van de zonnewand voor het vrije uitzicht en vrezen zij meer geluidsoverlast. We hechten eraan dat de Drentse zonneroute kan rekenen op draagvlak vanuit de omgeving. Het feit dat zoveel mensen in gemeente Emmen vrezen voor de gevolgen van de zonnewand voor de persoonlijke woonomgeving weegt daarom zwaar. Ook het gegeven dat de gemeente Emmen zich achter de bezwaren schaart, is daarbij van belang. De ingebrachte zienswijzen hebben daarom aanleiding gegeven nogmaals kritisch te kijken naar de vraag of de zonnewand ter hoogte van Parc Sandur/Erica in het plan moet worden opgenomen. Een belangrijk element van deze afweging is dat de zonneroute ook zonder zonnewand Parc Sandur/Erica uitvoerbaar is. Er zijn ook andere inrichtingen denkbaar waarbij geen zonnewand hoeft te worden opgericht. Om die reden worden de ingebrachte zienswijzen op dit punt overgenomen en wordt de zonnewand bij Erica geschrapt uit de plannen. In plaats van de zonnewand, worden op deze locatie zonnepanelen in lijnopstelling geplaatst. De gevreesde effecten die indieners verwachten als gevolg van de zonnewand zullen vanwege het verwijderen daarvan niet optreden.
Wijzigingen	Naar aanleiding van onder meer deze zienswijze zijn er wijzigingen doorgevoerd in het beeldkwaliteitsplan en de toelichting. Daarnaast is er een oplegnotitie opgesteld, waarin is beoordeeld wat het verwijderen van de zonnewand ter hoogte van Parc Sandur/Erica betekent voor de resultaten van eerder uitgevoerde

	onderzoeken. In die oplegnotitie is geconcludeerd dat de wijziging geen gevolgen heeft voor de conclusie dat er geen sprake is van aanzienlijke milieueffecten. Voor een compleet overzicht van de wijzigingen als gevolg van het verwijderen van de zonnwand ter hoogte van Parc Sandur/Erica wordt verwezen naar hoofdstuk 4 van deze nota.
--	--

3.27 OPIP 025

Onderdeel a

Samenvatting	Indieners zouden graag zien dat, naast rijksgronden, ook gronden van andere overheden en particulieren bij het voornemen betrokken worden. Indieners wijzen daarbij concreet naar de gronden langs de A37 tussen het viaduct Alteveer en het verkeersplein bij A28. Volgens indieners dient een strook van voldoende breedte in: de tekst van het plan en op de plankaart opgenomen te worden middels eenzelfde bestemming als de zonnwand tussen het viaduct aan de Mr. Cramerweg en het viaduct bij Alteveer. Indieners achten dit van belang nu ook de bewoners van Hoogetveen langs dit gedeelte van het traject te maken hebben met ernstige geluidsoverlast. Ze verzoeken dan ook de zonnwand door te trekken over dit deel van het traject.
Reactie op zienswijze	Het project Drentse Zonneroute A37 maakt onderdeel uit van het Pilotprogramma Hernieuwbare Energie op Rijks(waterstaat)gronden. In dit programma onderzoekt het Rijk hoe rijksgrond zo optimaal mogelijk en met maatschappelijk draagvlak kan worden ingezet voor het opwekken van hernieuwbare energie. Om die reden maakt het Provinciaal Inpassingsplan slechts zonnepanelen mogelijk op rijksgronden en niet op gronden van andere overheden en particulieren.
Wijzigingen	Geen

Onderdeel b

Samenvatting	Indieners verzoeken de passage op p. 28 van het provinciaal inpassingsplan te herschrijven, nu zij van mening zijn dat de zinsnede 'het kan zijn dat deze zonnwand een geluidswerend effect heeft' geen recht doet aan de uitkomsten van de geluidsberekeningen. Uit de berekeningen blijkt namelijk dat een reductie van 6 dB plaats kan vinden, een uitkomst waar indieners erg tevreden mee zijn. Indieners zijn van mening dat geluidsreductie een integraal onderdeel horen te zijn van het plan, nu dat een zeer belangrijk aspect is om draagvlak te verkrijgen.
Reactie op zienswijze	Het doel van de Drentse Zonneroute A37 is een bijdrage leveren aan de grote opgave die Nederland heeft met betrekking tot grootschalige elektriciteitsopwekking op land (tenminste 35 TWh in 2030). Geluidsreductie is geen doel van dit project, maar slechts een eventuele bijkomende omstandigheid. Het geluidswerende effect wordt derhalve niet als integraal onderdeel van het plan aangemerkt.
Wijzigingen	Geen

3.28 OPIP 026

Onderdeel a

Samenvatting	Indieners geven aan tegen de zonnwand ter hoogte van Parc Sandur te zijn. Indieners geven aan dat deze zonnwand ruim 6 meter hoog wordt en het zicht zal wegnemen. In een open landschap betekent ook dat er veel wind staat en geven te kennen als bewoners bekend te zijn met voorjaarsstormen. Daarmee zal de zonnwand zwaarder verankerd moeten worden. Indieners geven aan dat de beoogde zonnwand vele malen duurder wordt dan de verankering zwaarder wordt. Dit betekent volgens indieners dat meer beton in de grond komt en ze vragen zich af of dat tot meer CO² leidt.
Reactie op zienswijze	In een groot aantal zienswijzen zijn bezwaren geuit tegen de zonnwand ter hoogte van Parc Sandur/Erica. In essentie maken deze indieners zich zorgen over de gevolgen van de zonnwand voor het vrije uitzicht en vrezen zij meer geluidsoverlast. We hechten eraan dat de Drentse zonneroute kan rekenen op draagvlak vanuit de omgeving. Het feit dat zoveel mensen in gemeente Emmen vrezen voor de gevolgen van de zonnwand voor de persoonlijke woonomgeving weegt daarom zwaar. Ook het gegeven dat de gemeente Emmen zich achter de bezwaren schaart, is daarbij van belang. De ingebrachte zienswijzen hebben daarom aanleiding gegeven nogmaals kritisch te kijken naar de vraag of de zonnwand ter hoogte van Parc Sandur/Erica in het plan moet worden opgenomen.

	Een belangrijk element van deze afweging is dat de zonneroute ook zonder zonneward Parc Sandur/Erica uitvoerbaar is. Er zijn ook andere inrichtingen denkbaar waarbij geen zonneward hoeft te worden opgericht. Om die reden worden de ingebrachte zienswijzen op dit punt overgenomen en wordt de zonneward bij Erica geschrapt uit de plannen. In plaats van de zonneward, worden op deze locatie zonnepanelen in lijnopstelling geplaatst. De gevreesde effecten die indieners verwachten als gevolg van de zonneward zullen vanwege het verwijderen daarvan niet optreden.
Wijzigingen	Naar aanleiding van onder meer deze zienswijze zijn er wijzigingen doorgevoerd in het beeldkwaliteitsplan en de toelichting. Daarnaast is er een oplegnotitie opgesteld, waarin is beoordeeld wat het verwijderen van de zonneward ter hoogte van Parc Sandur/Erica betekent voor de resultaten van eerder uitgevoerde onderzoeken. In die oplegnotitie is geconcludeerd dat de wijziging geen gevolgen heeft voor de conclusie dat er geen sprake is van aanzienlijke milieueffecten. Voor een compleet overzicht van de wijzigingen als gevolg van het verwijderen van de zonneward ter hoogte van Parc Sandur/Erica wordt verwezen naar hoofdstuk 4 van deze nota.

3.29 OPIP 027

Onderdeel a

Samenvatting	Indiener geeft aan als inwoner van Erica erg geschrokken te zijn van het bericht over het plaatsen van een 6 m hoge zonneward ter hoogte van de Emmers woonwijk Parc Sandur. Indiener is tegen het plan voor het plaatsen van een zes meter hoge wand. Indiener geeft aan dat deze wand het uitzicht over dorp en landerijen ontnemt, het dorp in tweeën splitst, landschapsvervuiling is en in Erica tot extra geluidsoverlast vanwege de geluidweerkaatsing leidt.
Reactie op zienswijze	In een groot aantal zienswijzen zijn bezwaren geuit tegen de zonneward ter hoogte van Parc Sandur/Erica. In essentie maken deze indieners zich zorgen over de gevolgen van de zonneward voor het vrije uitzicht en vrezen zij meer geluidsoverlast. We hechten eraan dat de Drentse zonneroute kan rekenen op draagvlak vanuit de omgeving. Het feit dat zoveel mensen in gemeente Emmen vrezen voor de gevolgen van de zonneward voor de persoonlijke woonomgeving weegt daarom zwaar. Ook het gegeven dat de gemeente Emmen zich achter de bezwaren schaart, is daarbij van belang. De ingebrachte zienswijzen hebben daarom aanleiding gegeven nogmaals kritisch te kijken naar de vraag of de zonneward ter hoogte van Parc Sandur/Erica in het plan moet worden opgenomen. Een belangrijk element van deze afweging is dat de zonneroute ook zonder zonneward Parc Sandur/Erica uitvoerbaar is. Er zijn ook andere inrichtingen denkbaar waarbij geen zonneward hoeft te worden opgericht. Om die reden worden de ingebrachte zienswijzen op dit punt overgenomen en wordt de zonneward bij Erica geschrapt uit de plannen. In plaats van de zonneward, worden op deze locatie zonnepanelen in lijnopstelling geplaatst. De gevreesde effecten die indieners verwachten als gevolg van de zonneward zullen vanwege het verwijderen daarvan niet optreden.
Wijzigingen	Naar aanleiding van onder meer deze zienswijze zijn er wijzigingen doorgevoerd in het beeldkwaliteitsplan en de toelichting. Daarnaast is er een oplegnotitie opgesteld, waarin is beoordeeld wat het verwijderen van de zonneward ter hoogte van Parc Sandur/Erica betekent voor de resultaten van eerder uitgevoerde onderzoeken. In die oplegnotitie is geconcludeerd dat de wijziging geen gevolgen heeft voor de conclusie dat er geen sprake is van aanzienlijke milieueffecten. Voor een compleet overzicht van de wijzigingen als gevolg van het verwijderen van de zonneward ter hoogte van Parc Sandur/Erica wordt verwezen naar hoofdstuk 4 van deze nota.

3.30 OPIP 028

Onderdeel a

Samenvatting	Indiener maakt zich zorgen over de plannen van de zonneroute en het effect op het landschap. Indiener verzoekt werkt te maken van zonnepanelen op daken.
Reactie op zienswijze	De opgave die Nederland heeft met betrekking tot grootschalige elektriciteitsopwekking op land (tenminste 35 TWh in 2030) is aanzienlijk. De provincie Drenthe hecht om die reden veel waarde aan zonnepanelen op daken om zonne-energie op te wekken en denkt graag met indiener mee over het realiseren van zonnepanelen op de daken van VNC. Om invulling te geven aan deze aanzienlijke opgave is het echter niet

	voldoende om zonnepanelen op daken te realiseren, maar zijn ook grootschalige zonne- en windparken nodig en projecten zoals de Drentse Zonneroute A37 zijn dus van groot belang. Bijkomend voordeel van het plaatsen van zonnepanelen is dat er sprake is van dubbel ruimtegebruik. Door zonnepanelen te combineren met de functie infrastructuur hoeven er minder zonnepanelen in het landschap geplaatst te worden. In het kader van het realiseren van de Drentse Zonneroute A37 wordt nog opgemerkt dat er geen landbouwgrond verloren gaat. In het beeldkwaliteitsplan zijn de uitgangspunten voor een goede landschappelijke inpassing van de zonneroute opgenomen. De uitgangspunten in het beeldkwaliteitsplan zijn geborgd doordat zij onderdeel zijn van de planregels (zie artikel 8.1.2). Het beeldkwaliteitsplan geldt als toetsingskader voor elke omgevingsvergunningaanvraag voor het bouwen van (delen van) de Drentse Zonneroute A37.
Wijzigingen	Geen

3.31 OPIP 029

Samenvatting	Indiener is tegen de 6 m hoge Zonnewand A37 ter hoogte Erica / Parc sandur. Indiener geeft aan dat de zonnewand de inwoners het vrije uitzicht over de landerijen ontnemt en het landschappelijke karakter van het dorp verloren gaat. Indiener ziet dit als de zoveelste maatregel die landschap vervuilt (windmolens aan de horizon). Ook is het indiener niet bekend wat de wand doet met het geluid van het verkeer op de A37. Indiener vreest meer geluidsoverlast van de wand, terwijl er net maatregelen zijn genomen om het geluid te reduceren (stiller asfalt).
Reactie op zienswijze	In een groot aantal zienswijzen zijn bezwaren geuit tegen de zonnewand ter hoogte van Parc Sandur/Erica. In essentie maken deze indieners zich zorgen over de gevolgen van de zonnewand voor het vrije uitzicht en vrezen zij meer geluidsoverlast. We hechten eraan dat de Drentse zonneroute kan rekenen op draagvlak vanuit de omgeving. Het feit dat zoveel mensen in gemeente Emmen vrezen voor de gevolgen van de zonnewand voor de persoonlijke woonomgeving weegt daarom zwaar. Ook het gegeven dat de gemeente Emmen zich achter de bezwaren schaart, is daarbij van belang. De ingebrachte zienswijzen hebben daarom aanleiding gegeven nogmaals kritisch te kijken naar de vraag of de zonnewand ter hoogte van Parc Sandur/Erica in het plan moet worden opgenomen. Een belangrijk element van deze afweging is dat de zonneroute ook zonder zonnewand Parc Sandur/Erica uitvoerbaar is. Er zijn ook andere inrichtingen denkbaar waarbij geen zonnewand hoeft te worden opgericht. Om die reden worden de ingebrachte zienswijzen op dit punt overgenomen en wordt de zonnewand bij Erica geschrapt uit de plannen. In plaats van de zonnewand, worden op deze locatie zonnepanelen in lijnopstelling geplaatst. De gevreesde effecten die indieners verwachten als gevolg van de zonnewand zullen vanwege het verwijderen daarvan niet optreden.
Wijzigingen	Naar aanleiding van onder meer deze zienswijze zijn er wijzigingen doorgevoerd in het beeldkwaliteitsplan en de toelichting. Daarnaast is er een oplegnotitie opgesteld, waarin is beoordeeld wat het verwijderen van de zonnewand ter hoogte van Parc Sandur/Erica betekent voor de resultaten van eerder uitgevoerde onderzoeken. In die oplegnotitie is geconcludeerd dat de wijziging geen gevolgen heeft voor de conclusie dat er geen sprake is van aanzienlijke milieueffecten. Voor een compleet overzicht van de wijzigingen als gevolg van het verwijderen van de zonnewand ter hoogte van Parc Sandur/Erica wordt verwezen naar hoofdstuk 4 van deze nota.

3.32 OPIP 030

Samenvatting	Indieners zijn enorm van deze plannen geschrokken en willen daarover hun zienswijzen kenbaar maken. Alhoewel indieners een enorme voorstander zijn van duurzame energie (en daar zelf ook een bijdrage aan leveren), zijn zij van mening dat met name de zonnewand op deze locatie een zeer groot nadelig effect zal hebben op het dorp Erica en dan met name het noordelijke deel van het dorp. Indieners geven daarnaast aan dat de hoge zonnewand op deze locatie het open landschap versnipperd en doorbreekt die zo kenmerkend, bepalend en karakteristiek is voor het buitengebied van Erica en indieners verwachten geluidhinder. Indieners concluderen dat de zonnewand inbreuk doet aan het woon- leef- en recreatiegenot van vele inwoners van Erica.
---------------------	--

	Indieners maken zich ook zorgen over het wild dat in het gebied leeft, zoals de reeën, dassen, zoogdieren, vogels en andere dieren. De geplande zonneward komt dwars door het leefgebied van deze dieren, zoals bijvoorbeeld reeën. Door de komst van de zonneward kunnen zijn niet meer goed de A37 over steken. Dat geldt bijvoorbeeld ook voor laagvliegende vogelsoorten, zoals patrijzen, blauwe-reigers en fazanten. Naast dat dit kan zorgen voor een toename van verkeersslachtoffers onder de dieren, kan dit ook gevaarlijke situaties opleveren voor het verkeer dat over de A37 rijdt.
Reactie op zienswijze	In een groot aantal zienswijzen zijn bezwaren geuit tegen de zonneward ter hoogte van Parc Sandur/Erica. In essentie maken deze indieners zich zorgen over de gevolgen van de zonneward voor het vrije uitzicht en vrezen zij meer geluidsoverlast. We hechten eraan dat de Drentse zonneroute kan rekenen op draagvlak vanuit de omgeving. Het feit dat zoveel mensen in gemeente Emmen vrezen voor de gevolgen van de zonneward voor de persoonlijke woonomgeving weegt daarom zwaar. Ook het gegeven dat de gemeente Emmen zich achter de bezwaren schaaft, is daarbij van belang. De ingebrachte zienswijzen hebben daarom aanleiding gegeven nogmaals kritisch te kijken naar de vraag of de zonneward ter hoogte van Parc Sandur/Erica in het plan moet worden opgenomen. Een belangrijk element van deze afweging is dat de zonneroute ook zonder zonneward Parc Sandur/Erica uitvoerbaar is. Er zijn ook andere inrichtingen denkbaar waarbij geen zonneward hoeft te worden opgericht. Om die reden worden de ingebrachte zienswijzen op dit punt overgenomen en wordt de zonneward bij Erica geschrapt uit de plannen. In plaats van de zonneward, worden op deze locatie zonnepanelen in lijnopstelling geplaatst. De gevreesde effecten die indieners verwachten als gevolg van de zonneward zullen vanwege het verwijderen daarvan niet optreden.
Wijzigingen	Naar aanleiding van onder meer deze zienswijze zijn er wijzigingen doorgevoerd in het beeldkwaliteitsplan en de toelichting. Daarnaast is er een oplegnotitie opgesteld, waarin is beoordeeld wat het verwijderen van de zonneward ter hoogte van Parc Sandur/Erica betekent voor de resultaten van eerder uitgevoerde onderzoeken. In die oplegnotitie is geconcludeerd dat de wijziging geen gevolgen heeft voor de conclusie dat er geen sprake is van aanzienlijke milieueffecten. Voor een compleet overzicht van de wijzigingen als gevolg van het verwijderen van de zonneward ter hoogte van Parc Sandur/Erica wordt verwezen naar hoofdstuk 4 van deze nota.

3.33 OPIP 031

Samenvatting	Indieners zijn tegen de 6 m hoge Zonneward A37 ter hoogte Erica / Parc sandur. Indieners geven aan dat de zonneward de inwoners het vrije uitzicht over de landerijen ontnemt en het landschappelijke karakter van het dorp verloren gaat. Indieners zien dit als de zoveelste maatregel die landschap vervuilt (windmolens aan de horizon). Ook is het indieners niet bekend wat de wand doet met het geluid van het verkeer op de A37. Indieners vrezen meer geluidsoverlast van de wand, terwijl er net maatregelen zijn genomen om het geluid te reduceren (stiller asfalt).
Reactie op zienswijze	In een groot aantal zienswijzen zijn bezwaren geuit tegen de zonneward ter hoogte van Parc Sandur/Erica. In essentie maken deze indieners zich zorgen over de gevolgen van de zonneward voor het vrije uitzicht en vrezen zij meer geluidsoverlast. We hechten eraan dat de Drentse zonneroute kan rekenen op draagvlak vanuit de omgeving. Het feit dat zoveel mensen in gemeente Emmen vrezen voor de gevolgen van de zonneward voor de persoonlijke woonomgeving weegt daarom zwaar. Ook het gegeven dat de gemeente Emmen zich achter de bezwaren schaaft, is daarbij van belang. De ingebrachte zienswijzen hebben daarom aanleiding gegeven nogmaals kritisch te kijken naar de vraag of de zonneward ter hoogte van Parc Sandur/Erica in het plan moet worden opgenomen. Een belangrijk element van deze afweging is dat de zonneroute ook zonder zonneward Parc Sandur/Erica uitvoerbaar is. Er zijn ook andere inrichtingen denkbaar waarbij geen zonneward hoeft te worden opgericht. Om die reden worden de ingebrachte zienswijzen op dit punt overgenomen en wordt de zonneward bij Erica geschrapt uit de plannen. In plaats van de zonneward, worden op deze locatie zonnepanelen in lijnopstelling geplaatst. De gevreesde effecten die indieners verwachten als gevolg van de zonneward zullen vanwege het verwijderen daarvan niet optreden.
Wijzigingen	Naar aanleiding van onder meer deze zienswijze zijn er wijzigingen doorgevoerd in het beeldkwaliteitsplan en de toelichting. Daarnaast is er een oplegnotitie opgesteld, waarin is beoordeeld wat het verwijderen van de zonneward ter hoogte van Parc Sandur/Erica betekent voor de resultaten van eerder uitgevoerde onderzoeken. In die oplegnotitie is geconcludeerd dat de wijziging geen gevolgen heeft voor de conclusie dat er geen sprake is van aanzienlijke milieueffecten.

	Voor een compleet overzicht van de wijzigingen als gevolg van het verwijderen van de zonnewand ter hoogte van Parc Sandur/Erica wordt verwezen naar hoofdstuk 4 van deze nota.
--	--

3.34 OPIP 032

Samenvatting	Indiener is tegen de 6 m hoge Zonnewand A37 ter hoogte Erica / Parc sandur. Indiener geeft aan dat de zonnewand de inwoners het vrije uitzicht over de landerijen ontnemt en het landschappelijke karakter van het dorp verloren gaat. Indiener ziet dit als de zoveelste maatregel die landschap vervuilt (windmolens aan de horizon). Ook is het indiener niet bekend wat de wand doet met het geluid van het verkeer op de A37. Indiener vreest meer geluidsoverlast van de wand, terwijl er net maatregelen zijn genomen om het geluid te reduceren (stiller asfalt).
Reactie op zienswijze	In een groot aantal zienswijzen zijn bezwaren geuit tegen de zonnewand ter hoogte van Parc Sandur/Erica. In essentie maken deze indieners zich zorgen over de gevolgen van de zonnewand voor het vrije uitzicht en vrezen zij meer geluidsoverlast. We hechten eraan dat de Drentse zonneroute kan rekenen op draagvlak vanuit de omgeving. Het feit dat zoveel mensen in gemeente Emmen vrezen voor de gevolgen van de zonnewand voor de persoonlijke woonomgeving weegt daarom zwaar. Ook het gegeven dat de gemeente Emmen zich achter de bezwaren schaart, is daarbij van belang. De ingebrachte zienswijzen hebben daarom aanleiding gegeven nogmaals kritisch te kijken naar de vraag of de zonnewand ter hoogte van Parc Sandur/Erica in het plan moet worden opgenomen. Een belangrijk element van deze afweging is dat de zonneroute ook zonder zonnewand Parc Sandur/Erica uitvoerbaar is. Er zijn ook andere inrichtingen denkbaar waarbij geen zonnewand hoeft te worden opgericht. Om die reden worden de ingebrachte zienswijzen op dit punt overgenomen en wordt de zonnewand bij Erica geschrapt uit de plannen. In plaats van de zonnewand, worden op deze locatie zonnepanelen in lijnopstelling geplaatst. De gevreesde effecten die indieners verwachten als gevolg van de zonnewand zullen vanwege het verwijderen daarvan niet optreden.
Wijzigingen	Naar aanleiding van onder meer deze zienswijze zijn er wijzigingen doorgevoerd in het beeldkwaliteitsplan en de toelichting. Daarnaast is er een oplegnotitie opgesteld, waarin is beoordeeld wat het verwijderen van de zonnewand ter hoogte van Parc Sandur/Erica betekent voor de resultaten van eerder uitgevoerde onderzoeken. In die oplegnotitie is geconcludeerd dat de wijziging geen gevolgen heeft voor de conclusie dat er geen sprake is van aanzienlijke milieueffecten. Voor een compleet overzicht van de wijzigingen als gevolg van het verwijderen van de zonnewand ter hoogte van Parc Sandur/Erica wordt verwezen naar hoofdstuk 4 van deze nota.

3.36 OPIP 033

Samenvatting	Indieners zijn tegen de 6 m hoge Zonnewand A37 ter hoogte Erica / Parc sandur. Indieners geven aan dat de zonnewand de inwoners het vrije uitzicht over de landerijen ontnemt en het landschappelijke karakter van het dorp verloren gaat. Indieners zien dit als de zoveelste maatregel die landschap vervuilt (windmolens aan de horizon). Ook is het indieners niet bekend wat de wand doet met het geluid van het verkeer op de A37. Indieners vrezen meer geluidsoverlast van de wand, terwijl er net maatregelen zijn genomen om het geluid te reduceren (stiller asfalt).
Reactie op zienswijze	In een groot aantal zienswijzen zijn bezwaren geuit tegen de zonnewand ter hoogte van Parc Sandur/Erica. In essentie maken deze indieners zich zorgen over de gevolgen van de zonnewand voor het vrije uitzicht en vrezen zij meer geluidsoverlast. We hechten eraan dat de Drentse zonneroute kan rekenen op draagvlak vanuit de omgeving. Het feit dat zoveel mensen in gemeente Emmen vrezen voor de gevolgen van de zonnewand voor de persoonlijke woonomgeving weegt daarom zwaar. Ook het gegeven dat de gemeente Emmen zich achter de bezwaren schaart, is daarbij van belang. De ingebrachte zienswijzen hebben daarom aanleiding gegeven nogmaals kritisch te kijken naar de vraag of de zonnewand ter hoogte van Parc Sandur/Erica in het plan moet worden opgenomen. Een belangrijk element van deze afweging is dat de zonneroute ook zonder zonnewand Parc Sandur/Erica uitvoerbaar is. Er zijn ook andere inrichtingen denkbaar waarbij geen zonnewand hoeft te worden opgericht. Om die reden worden de ingebrachte zienswijzen op dit punt overgenomen en wordt de zonnewand bij Erica geschrapt uit de plannen.

	In plaats van de zonnewand, worden op deze locatie zonnepanelen in lijnopstelling geplaatst. De gevreesde effecten die indieners verwachten als gevolg van de zonnewand zullen vanwege het verwijderen daarvan niet optreden.
Wijzigingen	Naar aanleiding van onder meer deze zienswijze zijn er wijzigingen doorgevoerd in het beeldkwaliteitsplan en de toelichting. Daarnaast is er een oplegnotitie opgesteld, waarin is beoordeeld wat het verwijderen van de zonnewand ter hoogte van Parc Sandur/Erica betekent voor de resultaten van eerder uitgevoerde onderzoeken. In die oplegnotitie is geconcludeerd dat de wijziging geen gevolgen heeft voor de conclusie dat er geen sprake is van aanzienlijke milieueffecten. Voor een compleet overzicht van de wijzigingen als gevolg van het verwijderen van de zonnewand ter hoogte van Parc Sandur/Erica wordt verwezen naar hoofdstuk 4 van deze nota.

3.37 OPIP 034

Onderdeel a

Samenvatting	Indiener is tegen de 6 m hoge Zonnewand A37 ter hoogte Erica / Parc sandur. Indiener geeft aan dat de zonnewand de inwoners het vrije uitzicht over de landerijen ontnemt en het landschappelijke karakter van het dorp verloren gaat. Indiener ziet dit als de zoveelste maatregel die landschap vervuilt (windmolens aan de horizon). Ook is het indiener niet bekend wat de wand doet met het geluid van het verkeer op de A37. Indiener vreest meer geluidsoverlast van de wand, terwijl er net maatregelen zijn genomen om het geluid te reduceren (stiller asfalt).
Reactie op zienswijze	In een groot aantal zienswijzen zijn bezwaren geuit tegen de zonnewand ter hoogte van Parc Sandur/Erica. In essentie maken deze indieners zich zorgen over de gevolgen van de zonnewand voor het vrije uitzicht en vrezen zij meer geluidsoverlast. We hechten eraan dat de Drentse zonneroute kan rekenen op draagvlak vanuit de omgeving. Het feit dat zoveel mensen in gemeente Emmen vrezen voor de gevolgen van de zonnewand voor de persoonlijke woonomgeving weegt daarom zwaar. Ook het gegeven dat de gemeente Emmen zich achter de bezwaren schaart, is daarbij van belang. De ingebrachte zienswijzen hebben daarom aanleiding gegeven nogmaals kritisch te kijken naar de vraag of de zonnewand ter hoogte van Parc Sandur/Erica in het plan moet worden opgenomen. Een belangrijk element van deze afweging is dat de zonneroute ook zonder zonnewand Parc Sandur/Erica uitvoerbaar is. Er zijn ook andere inrichtingen denkbaar waarbij geen zonnewand hoeft te worden opgericht. Om die reden worden de ingebrachte zienswijzen op dit punt overgenomen en wordt de zonnewand bij Erica geschrapt uit de plannen. In plaats van de zonnewand, worden op deze locatie zonnepanelen in lijnopstelling geplaatst. De gevreesde effecten die indieners verwachten als gevolg van de zonnewand zullen vanwege het verwijderen daarvan niet optreden.
Wijzigingen	Naar aanleiding van onder meer deze zienswijze zijn er wijzigingen doorgevoerd in het beeldkwaliteitsplan en de toelichting. Daarnaast is er een oplegnotitie opgesteld, waarin is beoordeeld wat het verwijderen van de zonnewand ter hoogte van Parc Sandur/Erica betekent voor de resultaten van eerder uitgevoerde onderzoeken. In die oplegnotitie is geconcludeerd dat de wijziging geen gevolgen heeft voor de conclusie dat er geen sprake is van aanzienlijke milieueffecten. Voor een compleet overzicht van de wijzigingen als gevolg van het verwijderen van de zonnewand ter hoogte van Parc Sandur/Erica wordt verwezen naar hoofdstuk 4 van deze nota.

3.38 OPIP 035

Samenvatting	Indiener is tegen de 6 m hoge Zonnewand A37 ter hoogte Erica / Parc sandur. Indiener geeft aan dat de zonnewand de inwoners het vrije uitzicht over de landerijen ontnemt en het landschappelijke karakter van het dorp verloren gaat. Indiener ziet dit als de zoveelste maatregel die landschap vervuilt (windmolens aan de horizon). Ook is het indiener niet bekend wat de wand doet met het geluid van het verkeer op de A37. Indiener vreest meer geluidsoverlast van de wand, terwijl er net maatregelen zijn genomen om het geluid te reduceren (stiller asfalt).
Reactie op zienswijze	In een groot aantal zienswijzen zijn bezwaren geuit tegen de zonnewand ter hoogte van Parc Sandur/Erica. In essentie maken deze indieners zich zorgen over de gevolgen van de zonnewand voor het vrije uitzicht en vrezen zij meer geluidsoverlast. We hechten eraan dat de Drentse zonneroute kan rekenen op draagvlak vanuit de omgeving. Het feit dat zoveel mensen in gemeente Emmen vrezen voor de gevolgen van de zonnewand voor de persoonlijke woonomgeving weegt daarom zwaar. Ook het gegeven dat de gemeente Emmen zich achter de bezwaren schaart, is daarbij van belang. De ingebrachte zienswijzen hebben daarom

	aanleiding gegeven nogmaals kritisch te kijken naar de vraag of de zonnewand ter hoogte van Parc Sandur/Erica in het plan moet worden opgenomen. Een belangrijk element van deze afweging is dat de zonneroute ook zonder zonnewand Parc Sandur/Erica uitvoerbaar is. Er zijn ook andere inrichtingen denkbaar waarbij geen zonnewand hoeft te worden opgericht. Om die reden worden de ingebrachte zienswijzen op dit punt overgenomen en wordt de zonnewand bij Erica geschrapt uit de plannen. In plaats van de zonnewand, worden op deze locatie zonnepanelen in lijnopstelling geplaatst. De gevreesde effecten die indieners verwachten als gevolg van de zonnewand zullen vanwege het verwijderen daarvan niet optreden.
Wijzigingen	Naar aanleiding van onder meer deze zienswijze zijn er wijzigingen doorgevoerd in het beeldkwaliteitsplan en de toelichting. Daarnaast is er een oplegnotitie opgesteld, waarin is beoordeeld wat het verwijderen van de zonnewand ter hoogte van Parc Sandur/Erica betekent voor de resultaten van eerder uitgevoerde onderzoeken. In die oplegnotitie is geconcludeerd dat de wijziging geen gevolgen heeft voor de conclusie dat er geen sprake is van aanzienlijke milieueffecten. Voor een compleet overzicht van de wijzigingen als gevolg van het verwijderen van de zonnewand ter hoogte van Parc Sandur/Erica wordt verwezen naar hoofdstuk 4 van deze nota.

3.39 OPIP 036

Samenvatting	Indiener is tegen de 6 m hoge Zonnwand A37 ter hoogte Erica / Parc sandur. Indiener geeft aan dat de zonnewand de inwoners het vrije uitzicht over de landerijen ontnemt en het landschappelijke karakter van het dorp verloren gaat. Indiener ziet dit als de zoveelste maatregel die landschap vervuilt (windmolens aan de horizon). Ook is het indiener niet bekend wat de wand doet met het geluid van het verkeer op de A37. Indiener vreest meer geluidsoverlast van de wand, terwijl er net maatregelen zijn genomen om het geluid te reduceren (stiller asfalt).
Reactie op zienswijze	In een groot aantal zienswijzen zijn bezwaren geuit tegen de zonnewand ter hoogte van Parc Sandur/Erica. In essentie maken deze indieners zich zorgen over de gevolgen van de zonnewand voor het vrije uitzicht en vrezen zij meer geluidsoverlast. We hechten eraan dat de Drentse zonneroute kan rekenen op draagvlak vanuit de omgeving. Het feit dat zoveel mensen in gemeente Emmen vrezen voor de gevolgen van de zonnewand voor de persoonlijke woonomgeving weegt daarom zwaar. Ook het gegeven dat de gemeente Emmen zich achter de bezwaren schaart, is daarbij van belang. De ingebrachte zienswijzen hebben daarom aanleiding gegeven nogmaals kritisch te kijken naar de vraag of de zonnewand ter hoogte van Parc Sandur/Erica in het plan moet worden opgenomen. Een belangrijk element van deze afweging is dat de zonneroute ook zonder zonnewand Parc Sandur/Erica uitvoerbaar is. Er zijn ook andere inrichtingen denkbaar waarbij geen zonnewand hoeft te worden opgericht. Om die reden worden de ingebrachte zienswijzen op dit punt overgenomen en wordt de zonnewand bij Erica geschrapt uit de plannen. In plaats van de zonnewand, worden op deze locatie zonnepanelen in lijnopstelling geplaatst. De gevreesde effecten die indieners verwachten als gevolg van de zonnewand zullen vanwege het verwijderen daarvan niet optreden.
Wijzigingen	Naar aanleiding van onder meer deze zienswijze zijn er wijzigingen doorgevoerd in het beeldkwaliteitsplan en de toelichting. Daarnaast is er een oplegnotitie opgesteld, waarin is beoordeeld wat het verwijderen van de zonnewand ter hoogte van Parc Sandur/Erica betekent voor de resultaten van eerder uitgevoerde onderzoeken. In die oplegnotitie is geconcludeerd dat de wijziging geen gevolgen heeft voor de conclusie dat er geen sprake is van aanzienlijke milieueffecten. Voor een compleet overzicht van de wijzigingen als gevolg van het verwijderen van de zonnewand ter hoogte van Parc Sandur/Erica wordt verwezen naar hoofdstuk 4 van deze nota.

3.40 OPIP 037

Samenvatting	Indiener heeft met grote verontwaardiging de berichten gelezen over de voorgenomen zonnewand van mogelijk 6 m hoog langs de A37 tussen Erica en Parc Sandur. Indiener stelt dat een zonnewand het einde het vrije uitzicht dat er nu is betekent. Het landelijke karakter verandert met de komst van een zonnewand naar een industrieel aanzicht. Voor indiener geeft dit een fikse aantasting van het woongenot in ons dorp, en indiener is daarom zeer tegen de plaatsing van deze wand. Indiener geeft aan dat de vlakke opstelling, zoals deze op het grootste deel van de zonneroute gepland is, veel beter in het landschap past. Het vrije uitzicht wordt hier niet doorweggenomen, en de kosten zullen ook nog eens veel lager zijn.
---------------------	---

	Indiener vraagt zich daarnaast af wat de gevolgen voor de geluidsoverlast in Erica zijn en of de wand zorgt voor terugkaatsing van geluid richting het dorp? Indiener stelt dat Erica dicht bij de A37 ligt dan Parc Sandur en de wand mogelijk meer geluidsoverlast in Erica veroorzaakt dan dat deze dat voorkomt in Parc Sandur. Indiener is tegen elke vorm van een zonnepanelenwand, maar heeft geen bezwaar tegen een vlakke opstelling van zonnepanelen langs de A37.
Reactie op zienswijze	In een groot aantal zienswijzen zijn bezwaren geuit tegen de zonnepanelenwand ter hoogte van Parc Sandur/Erica. In essentie maken deze indieners zich zorgen over de gevolgen van de zonnepanelenwand voor het vrije uitzicht en vrezen zij meer geluidsoverlast. We hechten eraan dat de Drentse zonnepanelenroute kan rekenen op draagvlak vanuit de omgeving. Het feit dat zoveel mensen in gemeente Emmen vrezen voor de gevolgen van de zonnepanelenwand voor de persoonlijke woonomgeving weegt daarom zwaar. Ook het gegeven dat de gemeente Emmen zich achter de bezwaren schaart, is daarbij van belang. De ingebrachte zienswijzen hebben daarom aanleiding gegeven nogmaals kritisch te kijken naar de vraag of de zonnepanelenwand ter hoogte van Parc Sandur/Erica in het plan moet worden opgenomen. Een belangrijk element van deze afweging is dat de zonnepanelenroute ook zonder zonnepanelenwand Parc Sandur/Erica uitvoerbaar is. Er zijn ook andere inrichtingen denkbaar waarbij geen zonnepanelenwand hoeft te worden opgericht. Om die reden worden de ingebrachte zienswijzen op dit punt overgenomen en wordt de zonnepanelenwand bij Erica geschrapt uit de plannen. In plaats van de zonnepanelenwand, worden op deze locatie zonnepanelen in lijnopstelling geplaatst. De gevreesde effecten die indieners verwachten als gevolg van de zonnepanelenwand zullen vanwege het verwijderen daarvan niet optreden.
Wijzigingen	Naar aanleiding van onder meer deze zienswijze zijn er wijzigingen doorgevoerd in het beeldkwaliteitsplan en de toelichting. Daarnaast is er een oplegnotitie opgesteld, waarin is beoordeeld wat het verwijderen van de zonnepanelenwand ter hoogte van Parc Sandur/Erica betekent voor de resultaten van eerder uitgevoerde onderzoeken. In die oplegnotitie is geconcludeerd dat de wijziging geen gevolgen heeft voor de conclusie dat er geen sprake is van aanzienlijke milieueffecten. Voor een compleet overzicht van de wijzigingen als gevolg van het verwijderen van de zonnepanelenwand ter hoogte van Parc Sandur/Erica wordt verwezen naar hoofdstuk 4 van deze nota.

3.41 OPIP 038

Onderdeel a

Samenvatting	Indiener is tegen de 6 m hoge Zonnepanelenwand A37 ter hoogte Erica / Parc sandur. Indiener geeft aan dat de zonnepanelenwand de inwoners het vrije uitzicht over de landerijen ontnemt en het landschappelijke karakter van het dorp verloren gaat. Indiener ziet dit als de zoveelste maatregel die landschap vervuilt (windmolens aan de horizon). Ook is het indiener niet bekend wat de wand doet met het geluid van het verkeer op de A37. Indiener vreest meer geluidsoverlast van de wand, terwijl er net maatregelen zijn genomen om het geluid te reduceren (stiller asfalt).
Reactie op zienswijze	PM Reactie Stijn
Wijzigingen	Naar aanleiding van onder meer deze zienswijze zijn er wijzigingen doorgevoerd in het beeldkwaliteitsplan en de toelichting. Daarnaast is er een oplegnotitie opgesteld, waarin is beoordeeld wat het verwijderen van de zonnepanelenwand ter hoogte van Parc Sandur/Erica betekent voor de resultaten van eerder uitgevoerde onderzoeken. In die oplegnotitie is geconcludeerd dat de wijziging geen gevolgen heeft voor de conclusie dat er geen sprake is van aanzienlijke milieueffecten. Voor een compleet overzicht van de wijzigingen als gevolg van het verwijderen van de zonnepanelenwand ter hoogte van Parc Sandur/Erica wordt verwezen naar hoofdstuk 4 van deze nota.

3.42 OPIP 039

Samenvatting	Indiener is tegen de 6 m hoge Zonnepanelenwand A37 ter hoogte Erica / Parc sandur. Indiener geeft aan dat de zonnepanelenwand de inwoners het vrije uitzicht over de landerijen ontnemt en het landschappelijke karakter van het dorp verloren gaat. Indiener ziet dit als de zoveelste maatregel die landschap vervuilt (windmolens aan de horizon). Ook is het indiener niet bekend wat de wand doet met het geluid van het verkeer op de A37.
---------------------	---

	Indiener vreest meer geluidsoverlast van de wand, terwijl er net maatregelen zijn genomen om het geluid te reduceren (stiller asfalt).
Reactie op zienswijze	In een groot aantal zienswijzen zijn bezwaren geuit tegen de zonnwand ter hoogte van Parc Sandur/Erica. In essentie maken deze indieners zich zorgen over de gevolgen van de zonnwand voor het vrije uitzicht en vrezen zij meer geluidsoverlast. We hechten eraan dat de Drentse zonnroute kan rekenen op draagvlak vanuit de omgeving. Het feit dat zoveel mensen in gemeente Emmen vrezen voor de gevolgen van de zonnwand voor de persoonlijke woonomgeving weegt daarom zwaar. Ook het gegeven dat de gemeente Emmen zich achter de bezwaren schaart, is daarbij van belang. De ingebrachte zienswijzen hebben daarom aanleiding gegeven nogmaals kritisch te kijken naar de vraag of de zonnwand ter hoogte van Parc Sandur/Erica in het plan moet worden opgenomen. Een belangrijk element van deze afweging is dat de zonnroute ook zonder zonnwand Parc Sandur/Erica uitvoerbaar is. Er zijn ook andere inrichtingen denkbaar waarbij geen zonnwand hoeft te worden opgericht. Om die reden worden de ingebrachte zienswijzen op dit punt overgenomen en wordt de zonnwand bij Erica geschrapt uit de plannen. In plaats van de zonnwand, worden op deze locatie zonnepanelen in lijnopstelling geplaatst. De gevreesde effecten die indieners verwachten als gevolg van de zonnwand zullen vanwege het verwijderen daarvan niet optreden.
Wijzigingen	Naar aanleiding van onder meer deze zienswijze zijn er wijzigingen doorgevoerd in het beeldkwaliteitsplan en de toelichting. Daarnaast is er een oplegnotitie opgesteld, waarin is beoordeeld wat het verwijderen van de zonnwand ter hoogte van Parc Sandur/Erica betekent voor de resultaten van eerder uitgevoerde onderzoeken. In die oplegnotitie is geconcludeerd dat de wijziging geen gevolgen heeft voor de conclusie dat er geen sprake is van aanzienlijke milieueffecten. Voor een compleet overzicht van de wijzigingen als gevolg van het verwijderen van de zonnwand ter hoogte van Parc Sandur/Erica wordt verwezen naar hoofdstuk 4 van deze nota.

3.43 OPIP 040

Onderdeel a

Samenvatting	Indiener is tegen de 6 m hoge Zonnwand A37 ter hoogte Erica / Parc sandur. Indiener geeft aan dat de zonnwand de inwoners het vrije uitzicht over de landerijen ontnemt en het landschappelijke karakter van het dorp verloren gaat. Indiener ziet dit als de zoveelste maatregel die landschap vervuilt (windmolens aan de horizon). Ook is het indiener niet bekend wat de wand doet met het geluid van het verkeer op de A37. Indiener vreest meer geluidsoverlast van de wand, terwijl er net maatregelen zijn genomen om het geluid te reduceren (stiller asfalt).
Reactie op zienswijze	In een groot aantal zienswijzen zijn bezwaren geuit tegen de zonnwand ter hoogte van Parc Sandur/Erica. In essentie maken deze indieners zich zorgen over de gevolgen van de zonnwand voor het vrije uitzicht en vrezen zij meer geluidsoverlast. We hechten eraan dat de Drentse zonnroute kan rekenen op draagvlak vanuit de omgeving. Het feit dat zoveel mensen in gemeente Emmen vrezen voor de gevolgen van de zonnwand voor de persoonlijke woonomgeving weegt daarom zwaar. Ook het gegeven dat de gemeente Emmen zich achter de bezwaren schaart, is daarbij van belang. De ingebrachte zienswijzen hebben daarom aanleiding gegeven nogmaals kritisch te kijken naar de vraag of de zonnwand ter hoogte van Parc Sandur/Erica in het plan moet worden opgenomen. Een belangrijk element van deze afweging is dat de zonnroute ook zonder zonnwand Parc Sandur/Erica uitvoerbaar is. Er zijn ook andere inrichtingen denkbaar waarbij geen zonnwand hoeft te worden opgericht. Om die reden worden de ingebrachte zienswijzen op dit punt overgenomen en wordt de zonnwand bij Erica geschrapt uit de plannen. In plaats van de zonnwand, worden op deze locatie zonnepanelen in lijnopstelling geplaatst. De gevreesde effecten die indieners verwachten als gevolg van de zonnwand zullen vanwege het verwijderen daarvan niet optreden.
Wijzigingen	Naar aanleiding van onder meer deze zienswijze zijn er wijzigingen doorgevoerd in het beeldkwaliteitsplan en de toelichting. Daarnaast is er een oplegnotitie opgesteld, waarin is beoordeeld wat het verwijderen van de zonnwand ter hoogte van Parc Sandur/Erica betekent voor de resultaten van eerder uitgevoerde onderzoeken. In die oplegnotitie is geconcludeerd dat de wijziging geen gevolgen heeft voor de conclusie dat er geen sprake is van aanzienlijke milieueffecten. Voor een compleet overzicht van de wijzigingen als gevolg van het verwijderen van de zonnwand ter hoogte van Parc Sandur/Erica wordt verwezen naar hoofdstuk 4 van deze nota.

3.44 OPIP 041

Onderdeel a

Samenvatting	Indiener is tegen de 6 m hoge Zonnewand A37 ter hoogte Erica / Parc sandur. Indiener geeft aan dat de zonnewand de inwoners het vrije uitzicht over de landerijen ontnemt en het landschappelijke karakter van het dorp verloren gaat. Indiener ziet dit als de zoveelste maatregel die landschap vervuilt (windmolens aan de horizon). Ook is het indiener niet bekend wat de wand doet met het geluid van het verkeer op de A37. Indiener vreest meer geluidsoverlast van de wand, terwijl er maatregelen zijn genomen om het geluid te reduceren (stiller asfalt).
Reactie op zienswijze	In een groot aantal zienswijzen zijn bezwaren geuit tegen de zonnewand ter hoogte van Parc Sandur/Erica. In essentie maken deze indieners zich zorgen over de gevolgen van de zonnewand voor het vrije uitzicht en vrezen zij meer geluidsoverlast. We hechten eraan dat de Drentse zonnerroute kan rekenen op draagvlak vanuit de omgeving. Het feit dat zoveel mensen in gemeente Emmen vrezen voor de gevolgen van de zonnewand voor de persoonlijke woonomgeving weegt daarom zwaar. Ook het gegeven dat de gemeente Emmen zich achter de bezwaren schaaft, is daarbij van belang. De ingebrachte zienswijzen hebben daarom aanleiding gegeven nogmaals kritisch te kijken naar de vraag of de zonnewand ter hoogte van Parc Sandur/Erica in het plan moet worden opgenomen. Een belangrijk element van deze afweging is dat de zonnerroute ook zonder zonnewand Parc Sandur/Erica uitvoerbaar is. Er zijn ook andere inrichtingen denkbaar waarbij geen zonnewand hoeft te worden opgericht. Om die reden worden de ingebrachte zienswijzen op dit punt overgenomen en wordt de zonnewand bij Erica geschrapt uit de plannen. In plaats van de zonnewand, worden op deze locatie zonnepanelen in lijnopstelling geplaatst. De gevreesde effecten die indieners verwachten als gevolg van de zonnewand zullen vanwege het verwijderen daarvan niet optreden.
Wijzigingen	Naar aanleiding van onder meer deze zienswijze zijn er wijzigingen doorgevoerd in het beeldkwaliteitsplan en de toelichting. Daarnaast is er een oplegnotitie opgesteld, waarin is beoordeeld wat het verwijderen van de zonnewand ter hoogte van Parc Sandur/Erica betekent voor de resultaten van eerder uitgevoerde onderzoeken. In die oplegnotitie is geconcludeerd dat de wijziging geen gevolgen heeft voor de conclusie dat er geen sprake is van aanzienlijke milieueffecten. Voor een compleet overzicht van de wijzigingen als gevolg van het verwijderen van de zonnewand ter hoogte van Parc Sandur/Erica wordt verwezen naar hoofdstuk 4 van deze nota.

3.45 OPIP 042

Onderdeel a

Samenvatting	Indiener is tegen de 6 m hoge Zonnewand A37 ter hoogte Erica / Parc sandur. Indiener geeft aan dat de zonnewand de inwoners het vrije uitzicht over de landerijen ontnemt en het landschappelijke karakter van het dorp verloren gaat. Indiener ziet dit als de zoveelste maatregel die landschap vervuilt (windmolens aan de horizon). Ook is het indiener niet bekend wat de wand doet met het geluid van het verkeer op de A37. Indiener vreest meer geluidsoverlast van de wand, terwijl er maatregelen zijn genomen om het geluid te reduceren (stiller asfalt).
Reactie op zienswijze	In een groot aantal zienswijzen zijn bezwaren geuit tegen de zonnewand ter hoogte van Parc Sandur/Erica. In essentie maken deze indieners zich zorgen over de gevolgen van de zonnewand voor het vrije uitzicht en vrezen zij meer geluidsoverlast. We hechten eraan dat de Drentse zonnerroute kan rekenen op draagvlak vanuit de omgeving. Het feit dat zoveel mensen in gemeente Emmen vrezen voor de gevolgen van de zonnewand voor de persoonlijke woonomgeving weegt daarom zwaar. Ook het gegeven dat de gemeente Emmen zich achter de bezwaren schaaft, is daarbij van belang. De ingebrachte zienswijzen hebben daarom aanleiding gegeven nogmaals kritisch te kijken naar de vraag of de zonnewand ter hoogte van Parc Sandur/Erica in het plan moet worden opgenomen. Een belangrijk element van deze afweging is dat de zonnerroute ook zonder zonnewand Parc Sandur/Erica uitvoerbaar is. Er zijn ook andere inrichtingen denkbaar waarbij geen zonnewand hoeft te worden opgericht. Om die reden worden de ingebrachte zienswijzen op dit punt overgenomen en wordt de zonnewand bij Erica geschrapt uit de plannen. In plaats van de zonnewand, worden op deze locatie zonnepanelen in lijnopstelling geplaatst. De gevreesde effecten die indieners verwachten als gevolg van de zonnewand zullen vanwege het verwijderen daarvan niet optreden.

Wijzigingen	Naar aanleiding van onder meer deze zienswijze zijn er wijzigingen doorgevoerd in het beeldkwaliteitsplan en de toelichting. Daarnaast is er een oplegnotitie opgesteld, waarin is beoordeeld wat het verwijderen van de zonnewand ter hoogte van Parc Sandur/Erica betekent voor de resultaten van eerder uitgevoerde onderzoeken. In die oplegnotitie is geconcludeerd dat de wijziging geen gevolgen heeft voor de conclusie dat er geen sprake is van aanzienlijke milieueffecten. Voor een compleet overzicht van de wijzigingen als gevolg van het verwijderen van de zonnewand ter hoogte van Parc Sandur/Erica wordt verwezen naar hoofdstuk 4 van deze nota.
--------------------	---

3.46 OPIP 043

Onderdeel a

Samenvatting	Indiener is tegen de 6 m hoge Zonnewand A37 ter hoogte Erica / Parc sandur. Indiener geeft aan dat de zonnewand de inwoners het vrije uitzicht over de landerijen ontnemt en het landschappelijke karakter van het dorp verloren gaat. Indiener ziet dit als de zoveelste maatregel die landschap vervuilt (windmolens aan de horizon). Ook is het indiener niet bekend wat de wand doet met het geluid van het verkeer op de A37. Indiener vreest meer geluidsoverlast van de wand, terwijl er net maatregelen zijn genomen om het geluid te reduceren (stiller asfalt).
Reactie op zienswijze	In een groot aantal zienswijzen zijn bezwaren geuit tegen de zonnewand ter hoogte van Parc Sandur/Erica. In essentie maken deze indieners zich zorgen over de gevolgen van de zonnewand voor het vrije uitzicht en vrezen zij meer geluidsoverlast. We hechten eraan dat de Drentse zonneroute kan rekenen op draagvlak vanuit de omgeving. Het feit dat zoveel mensen in gemeente Emmen vrezen voor de gevolgen van de zonnewand voor de persoonlijke woonomgeving weegt daarom zwaar. Ook het gegeven dat de gemeente Emmen zich achter de bezwaren schaart, is daarbij van belang. De ingebrachte zienswijzen hebben daarom aanleiding gegeven nogmaals kritisch te kijken naar de vraag of de zonnewand ter hoogte van Parc Sandur/Erica in het plan moet worden opgenomen. Een belangrijk element van deze afweging is dat de zonneroute ook zonder zonnewand Parc Sandur/Erica uitvoerbaar is. Er zijn ook andere inrichtingen denkbaar waarbij geen zonnewand hoeft te worden opgericht. Om die reden worden de ingebrachte zienswijzen op dit punt overgenomen en wordt de zonnewand bij Erica geschrapt uit de plannen. In plaats van de zonnewand, worden op deze locatie zonnepanelen in lijnopstelling geplaatst. De gevreesde effecten die indieners verwachten als gevolg van de zonnewand zullen vanwege het verwijderen daarvan niet optreden.
Wijzigingen	Naar aanleiding van onder meer deze zienswijze zijn er wijzigingen doorgevoerd in het beeldkwaliteitsplan en de toelichting. Daarnaast is er een oplegnotitie opgesteld, waarin is beoordeeld wat het verwijderen van de zonnewand ter hoogte van Parc Sandur/Erica betekent voor de resultaten van eerder uitgevoerde onderzoeken. In die oplegnotitie is geconcludeerd dat de wijziging geen gevolgen heeft voor de conclusie dat er geen sprake is van aanzienlijke milieueffecten. Voor een compleet overzicht van de wijzigingen als gevolg van het verwijderen van de zonnewand ter hoogte van Parc Sandur/Erica wordt verwezen naar hoofdstuk 4 van deze nota.

3.47 OPIP 044

Onderdeel a

Samenvatting	Indieners zijn tegen de 6 m hoge Zonnewand A37 ter hoogte Erica / Parc sandur. Indieners geven aan dat de zonnewand de inwoners het vrije uitzicht over de landerijen ontnemt en het landschappelijke karakter van het dorp verloren gaat. Indieners zien dit als de zoveelste maatregel die landschap vervuilt (windmolens aan de horizon). Ook is het indieners niet bekend wat de wand doet met het geluid van het verkeer op de A37. Indieners vrezen meer geluidsoverlast van de wand, terwijl er net maatregelen zijn genomen om het geluid te reduceren (stiller asfalt).
Reactie op zienswijze	In een groot aantal zienswijzen zijn bezwaren geuit tegen de zonnewand ter hoogte van Parc Sandur/Erica. In essentie maken deze indieners zich zorgen over de gevolgen van de zonnewand voor het vrije uitzicht en vrezen zij meer geluidsoverlast. We hechten eraan dat de Drentse zonneroute kan rekenen op draagvlak vanuit de omgeving. Het feit dat zoveel mensen in gemeente Emmen vrezen voor de gevolgen van de zonnewand voor de persoonlijke woonomgeving weegt daarom zwaar. Ook het gegeven dat de gemeente Emmen zich achter de bezwaren schaart, is daarbij van belang. De ingebrachte zienswijzen hebben daarom aanleiding gegeven nogmaals kritisch te kijken naar de vraag of de zonnewand ter hoogte van Parc Sandur/Erica in het plan moet worden opgenomen.

	Een belangrijk element van deze afweging is dat de zonneroute ook zonder zonnewand Parc Sandur/Erica uitvoerbaar is. Er zijn ook andere inrichtingen denkbaar waarbij geen zonnewand hoeft te worden opgericht. Om die reden worden de ingebrachte zienswijzen op dit punt overgenomen en wordt de zonnewand bij Erica geschrapt uit de plannen. In plaats van de zonnewand, worden op deze locatie zonnepanelen in lijnopstelling geplaatst. De gevreesde effecten die indieners verwachten als gevolg van de zonnewand zullen vanwege het verwijderen daarvan niet optreden.
Wijzigingen	Naar aanleiding van onder meer deze zienswijze zijn er wijzigingen doorgevoerd in het beeldkwaliteitsplan en de toelichting. Daarnaast is er een oplegnotitie opgesteld, waarin is beoordeeld wat het verwijderen van de zonnewand ter hoogte van Parc Sandur/Erica betekent voor de resultaten van eerder uitgevoerde onderzoeken. In die oplegnotitie is geconcludeerd dat de wijziging geen gevolgen heeft voor de conclusie dat er geen sprake is van aanzienlijke milieueffecten. Voor een compleet overzicht van de wijzigingen als gevolg van het verwijderen van de zonnewand ter hoogte van Parc Sandur/Erica wordt verwezen naar hoofdstuk 4 van deze nota.

3.48 OPIP 045

Onderdeel a

Samenvatting	Indiener is tegen de 6 m hoge Zonnewand A37 ter hoogte Erica / Parc sandur. Indiener geeft aan dat de zonnewand de inwoners het vrije uitzicht over de landerijen ontnemt en het landschappelijke karakter van het dorp verloren gaat. Indiener ziet dit als de zoveelste maatregel die landschap vervuilt (windmolens aan de horizon). Ook is het indiener niet bekend wat de wand doet met het geluid van het verkeer op de A37. Indiener vreest meer geluidsoverlast van de wand, terwijl er net maatregelen zijn genomen om het geluid te reduceren (stiller asfalt).
Reactie op zienswijze	In een groot aantal zienswijzen zijn bezwaren geuit tegen de zonnewand ter hoogte van Parc Sandur/Erica. In essentie maken deze indieners zich zorgen over de gevolgen van de zonnewand voor het vrije uitzicht en vrezen zij meer geluidsoverlast. We hechten eraan dat de Drentse zonneroute kan rekenen op draagvlak vanuit de omgeving. Het feit dat zoveel mensen in gemeente Emmen vrezen voor de gevolgen van de zonnewand voor de persoonlijke woonomgeving weegt daarom zwaar. Ook het gegeven dat de gemeente Emmen zich achter de bezwaren schaart, is daarbij van belang. De ingebrachte zienswijzen hebben daarom aanleiding gegeven nogmaals kritisch te kijken naar de vraag of de zonnewand ter hoogte van Parc Sandur/Erica in het plan moet worden opgenomen. Een belangrijk element van deze afweging is dat de zonneroute ook zonder zonnewand Parc Sandur/Erica uitvoerbaar is. Er zijn ook andere inrichtingen denkbaar waarbij geen zonnewand hoeft te worden opgericht. Om die reden worden de ingebrachte zienswijzen op dit punt overgenomen en wordt de zonnewand bij Erica geschrapt uit de plannen. In plaats van de zonnewand, worden op deze locatie zonnepanelen in lijnopstelling geplaatst. De gevreesde effecten die indieners verwachten als gevolg van de zonnewand zullen vanwege het verwijderen daarvan niet optreden.
Wijzigingen	Naar aanleiding van onder meer deze zienswijze zijn er wijzigingen doorgevoerd in het beeldkwaliteitsplan en de toelichting. Daarnaast is er een oplegnotitie opgesteld, waarin is beoordeeld wat het verwijderen van de zonnewand ter hoogte van Parc Sandur/Erica betekent voor de resultaten van eerder uitgevoerde onderzoeken. In die oplegnotitie is geconcludeerd dat de wijziging geen gevolgen heeft voor de conclusie dat er geen sprake is van aanzienlijke milieueffecten. Voor een compleet overzicht van de wijzigingen als gevolg van het verwijderen van de zonnewand ter hoogte van Parc Sandur/Erica wordt verwezen naar hoofdstuk 4 van deze nota.

3.49 OPIP 046

Onderdeel a

Samenvatting	Indiener is géén voorstander van het plaatsen van een (6 m hoge!) zonnemuur langs de A37, waaronder het deel van de A37 welke het dorp Erica doorkruist. Op deze wijze wil indiener dan ook bezwaar indienen tegen plaatsing van een zonnemuur langs de A37. I
Reactie op zienswijze	In een groot aantal zienswijzen zijn bezwaren geuit tegen de zonnewand ter hoogte van Parc Sandur/Erica. In essentie maken deze indieners zich zorgen over de gevolgen van de zonnewand voor het vrije uitzicht en vrezen zij meer geluidsoverlast. We hechten eraan dat de Drentse zonneroute kan rekenen op draagvlak

	vanuit de omgeving. Het feit dat zoveel mensen in gemeente Emmen vrezen voor de gevolgen van de zonnewand voor de persoonlijke woonomgeving weegt daarom zwaar. Ook het gegeven dat de gemeente Emmen zich achter de bezwaren schaaft, is daarbij van belang. De ingebrachte zienswijzen hebben daarom aanleiding gegeven nogmaals kritisch te kijken naar de vraag of de zonnewand ter hoogte van Parc Sandur/Erica in het plan moet worden opgenomen. Een belangrijk element van deze afweging is dat de zonneroute ook zonder zonnewand Parc Sandur/Erica uitvoerbaar is. Er zijn ook andere inrichtingen denkbaar waarbij geen zonnewand hoeft te worden opgericht. Om die reden worden de ingebrachte zienswijzen op dit punt overgenomen en wordt de zonnewand bij Erica geschrapt uit de plannen. In plaats van de zonnewand, worden op deze locatie zonnepanelen in lijnopstelling geplaatst. De gevreesde effecten die indieners verwachten als gevolg van de zonnewand zullen vanwege het verwijderen daarvan niet optreden.
Wijzigingen	Naar aanleiding van onder meer deze zienswijze zijn er wijzigingen doorgevoerd in het beeldkwaliteitsplan en de toelichting. Daarnaast is er een oplegnotitie opgesteld, waarin is beoordeeld wat het verwijderen van de zonnewand ter hoogte van Parc Sandur/Erica betekent voor de resultaten van eerder uitgevoerde onderzoeken. In die oplegnotitie is geconcludeerd dat de wijziging geen gevolgen heeft voor de conclusie dat er geen sprake is van aanzienlijke milieueffecten. Voor een compleet overzicht van de wijzigingen als gevolg van het verwijderen van de zonnewand ter hoogte van Parc Sandur/Erica wordt verwezen naar hoofdstuk 4 van deze nota.

3.50 OPIP 047

Onderdeel a

Samenvatting	Indiener geeft aan dat hij tegen het plaatsen van zonnepanelen en het kappen van bos is, voor zover het gaat over de locatie waar zijn perceel aan de A37 grenst. Indiener verwacht dat zijn privacy wordt aangetast, omdat iedereen van de snelweg zijn huis en tuin in kan kijken. Daarnaast vreest indiener geluidsoverlast van de snelweg en verwacht indiener lichtschittering van de zonnepanelen op zijn woning. Indiener vreest dat als de bomen gekapt worden, de woning in waarde omlaag gaat, omdat indiener dan naast de snelweg en zonnepanelen woont.
Reactie op zienswijze	We hechten eraan dat de Drentse zonneroute kan rekenen op draagvlak vanuit de omgeving. De ingebrachte zienswijze heeft aanleiding gegeven nogmaals kritisch te kijken naar het plangebied en de locaties waar zonnepanelen toegestaan worden. Op basis van deze heroverweging kwamen wij tot de volgende conclusie; Het perceel van indiener grenst aan een bomenrij/cluster die het woonperceel scheidt van nabij gelegen A37. Tussen de bomen en het woonperceel ligt geen weg, sloot, groen of andere tussenliggende natuurlijke barrière en ter plaatse is geen wal aanwezig. De bomen spelen daarmee een belangrijke rol in het behoud van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat. Door het provinciaal inpassingsplan wordt het toegestaan om de gronden te gebruiken voor de plaatsing van lage zonnepanelen. Om de zonneroute op deze locatie te kunnen realiseren, moeten de bomen ter plaatse worden gekapt. Door de lage hoogte van de zonnepanelen verdwijnt de natuurlijke buffer tussen de snelweg en het woonperceel en dit achten wij bij nader inzien niet wenselijk. Er is daarnaast overwogen om slechts een smalle strook bomen te laten staan, maar als gevolg van de voorziene schaduwwerking door de zuidelijke ligging van de woning ten opzichte van het plangebied wordt dit niet mogelijk geacht. Vanwege de betekenis die de bomen hebben bij het behoud van het woon- en leefklimaat voor indiener en omdat er geen andere voorzieningen zijn, zoals tussenliggende sloten, wegen, groen en/of geluidswallen, wordt gehoor gegeven aan de zienswijze van indiener. De bewuste gronden worden buiten het vaststellingsbesluit van het provinciaal inpassingsplan gelaten.
Wijzigingen	Als gevolg van deze zienswijze wordt de verbeelding van het plan aangepast, zodat aan de zuidzijde van de A37 ter hoogte van Zwartemeer (ongeveer tussen de hectometerpalen 41.3 en 41.7) de aanduiding zonneroute toegestaan komt te vervallen.

4

DOORGEVOERDE WIJZIGINGEN

In dit hoofdstuk zijn alle wijzigingen opgenomen die doorgevoerd zijn na de terinzagelegging van het ontwerp van het provinciaal inpassingsplan. Het gaat daarbij niet enkel om de wijzigingen naar aanleiding van de zienswijzen, maar ook om wijzigingen die op initiatief van de provincie zijn doorgevoerd (de zogeheten ambtelijke wijzigingen).

4.1 Wijzigingen naar aanleiding van de zienswijzen

Zonnewand bij Parc Sandur/Erica

Als gevolg van een heel aantal zienswijzen is de zonnewand ter hoogte van Parc Sandur/Erica niet opgenomen in de definitieve versie van het provinciaal inpassingsplan. Dit heeft geleid tot de volgende wijzigingen:

Beeldkwaliteitsplan

Pagina	Wijziging
12	Aanpassing tekst onder kopje 'zonnewanden'. Tekst die verwijst naar Parc Sandur is verwijderd.
13	Kaart en schema aangepast o.b.v. aanpassing Parc Sandur
20	Afbeelding rechtsboven
25	Afbeelding 4.19 (was een kaart met de zonnewand)
26	Afbeelding rechtsboven
30	Afbeelding rechtsboven en tekst linksboven. In de tekst is de aanpassingen doorgevoerd dat Parc Sandur eruit gehaald is.

Toelichting

Pagina	Wijziging
14, 15, 18, 28, 36	Tekstuele wijziging: 'Zonnewanden' (meervoud) veranderd naar zonnewand (enkelvoud).
15	Tekstuele wijzigingen onder kopje 'zonnewanden'. Tekst die verwijst naar Parc Sandur is verwijderd/aangepast.
16	Afbeelding 2.8 aangepast
47	Tekstuele wijzigingen onder kopje 'Resultaten en maatregelen'. Tekst die verwijst naar Parc Sandur is verwijderd/aangepast.

Oplegnotitie

De verrichte onderzoeken (die als bijlagen zijn toegevoegd bij de toelichting) zijn als gevolg van het verwijderen van de zonnwand bij Parc Sandur/Erica niet gewijzigd. Wel is een oplegnotitie opgesteld (zie bijlage XI bij de toelichting), waarin is beoordeeld of het verwijderen van de zonnwand gevolgen heeft voor de in een eerder stadium uitgevoerde onderzoeken. Voor de beoordeling van de effecten van het verwijderen van de zonnwand voor deze onderzoeken wordt derhalve verwezen naar de oplegnotitie.

OPIP 001, onderdeel c

Als gevolg van OPIP 001, onder c zijn de planregels als volgt gewijzigd:

Artikel	Wijziging
Artikel 8.1.2	Aan artikel 8.1.2, onder e, is het dikgedrukte gedeelte toegevoegd; e. een omgevingsvergunning wordt alleen verleend indien: 4. de aanvrager gegevens van de betreffende netwerkbeheerder overlegt, waaruit blijkt dat aansluiting op het netwerk en het transport van stroom mogelijk is.

OPIP 047, onderdeel a

Als gevolg van OPIP 047, onder a is de verbeelding gewijzigd. Dit houdt concreet in dat aan de zuidzijde van de A37 ter hoogte van Zwartemeer (ongeveer tussen de hectometerpalen 41.3 en 41.7) de aanduiding zonneroute toegestaan komt te vervallen, zodat zonnepanelen op die locatie niet planologisch mogelijk gemaakt worden.

4.2 Ambtelijke wijzigingen

Naast de wijziging naar aanleiding van de zienswijzen, zijn er ook op initiatief van de provincie een aantal aanpassingen doorgevoerd, de zogeheten ambtelijke wijzigingen. Deze wijzigingen worden in deze paragraaf inzichtelijk gemaakt.

Planregels

Artikel	Wijziging
Artikel 8.1.2	Aan artikel 8.1.2. is een nieuw sub b toegevoegd voor de specifieke aanduiding van de zonnwand: de plaats waar de zonnwand is toegestaan, is de bouwaanduiding 'specifieke bouwaanduiding - zonnwand' opgenomen. Daarnaast is een extra verwijzing opgenomen naar het beeldkwaliteitsplan. Artikel 8.2.1. sub b, c en d zijn sub c, d en e geworden. Artikel 8.1.2, onder e, is gewijzigd, het dikgedrukte gedeelte betreft nieuwe tekst; e. een omgevingsvergunning wordt alleen verleend indien: 2. uit nader akoestisch onderzoek is gebleken dat de zonnwand niet leidt tot een aantasting van het woon- en leefklimaat, met dien verstande dat deze voorwaarde alleen van toepassing is voor zover de aanvraag betrekking heeft op de bouw van een zonnwand ter plaatse van de aanduiding 'specifieke bouwaanduiding - zonnwand' 3. uit nader ecologisch onderzoek ten aanzien van soortenbescherming is gebleken dat de bouw geen negatieve effecten heeft op beschermde soorten dan wel ontheffing op grond van de Wet natuurbescherming is verleend.
Artikel 8.1	Specifieke aanduiding van de zonnwand opgenomen. Daarnaast is een extra verwijzing opgenomen naar het beeldkwaliteitsplan.
Algemeen	Het beeldkwaliteitsplan is als bijlage toegevoegd bij de planregels.

Verbeelding

De verbeelding is zo gewijzigd dat specifiek is aangeduid waar de zonneward in de gemeente Hoogeveen is toegestaan.

Tevens is voor delen van het grondgebied van de gemeente Hoogeveen de gebiedsaanduiding 'overige zone -zonneroute' opgenomen. Dit betreft een reparatie van een ommissie in het ontwerp-inpassingsplan.

Toelichting

Pagina	Wijziging
27-28	Paragraaf 'Aangepast afwegingskader zonne-energie Hoogeveen (2019)' is ingetrokken en om die reden uit de toelichting verwijderd.
63	Tekstuele aanpassing naar aanleiding van het Verdrag van Aarhus.
Algemeen	Tekstuele wijzigingen doorgevoerd, in het bijzonder verwijzingen opgenomen naar de oplegnotitie.

Beeldkwaliteitsplan

Pagina	Wijziging
Algemeen	Tekstuele wijzigingen doorgevoerd en afbeeldingen geactualiseerd
34	Afbeelding onder (kleur bij Am Schlagbaum is ingevoegd)

Oplegnotitie

Zoals is te lezen in het ontwerp van de toelichting (op p. 17) waren de invulling van de oksels bij Nieuwlande en Emmen-Zuid (Schoonebeek) (nog) niet meegenomen in de onderliggende onderzoeken. Daarnaast was ook het grondlichaam bij de grensovergang (Am Schlagbaum) nog niet in de onderzoeken opgenomen. De oplegnotitie (die is bijgevoegd als bijlage bij de toelichting) bevat een aanvulling van enkele onderzoeken voor zover het gaat over invulling van de oksels bij Nieuwlande en Emmen Zuid (Schoonebeek) en het grondlichaam bij de grensovergang. Deze oplegnotitie moet in samenhang gelezen worden met de eerder uitgevoerde onderzoeken.

